

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 1099

19 Απριλίου 2016

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 300488/ΥΔ1244

Σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των προγραμμάτων συνεργασίας του στόχου «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ»

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του «Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα Κυβερνητικά Όργανα» που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του Π.δ. 63/2005 (ΦΕΚ 98/Α/22.4.2005).

2. Το Ν. 4314/2014 σχετικά με τη Διαχείριση, τον Έλεγχο και την Εφαρμογή Αναπτυξιακών Παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014-2020» (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014), όπως κάθε φορά ισχύει και ειδικότερα τα άρθρα 58 παρ. 7, 6 παρ. 2, 21 παρ. 2, 28 παρ. 12 και 43 παρ. 3 και 4.

3. Τον Κανονισμό (ΕΚ) 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 «περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006», όπως εκάστοτε ισχύει.

4. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1299/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί καθορισμού ειδικών διατάξεων για την υποστήριξη του στόχου της Ευρωπαϊκής εδαφικής συνεργασίας από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, όπως εκάστοτε ισχύει.

5. Τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1301/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 2013 για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και για τη θέσπιση ειδικών διατάξεων σχετικά με το στόχο «Επενδύσεις στην Ανάπτυξη και την Απασχόληση» και για την κατάργηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1080/2006, όπως εκάστοτε ισχύει.

6. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 236/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2014 για τον καθορισμό κοινών κανόνων για την εφαρμογή των μηχανισμών χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης της Ένωσης, όπως εκάστοτε ισχύει.

7. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 231/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Μαρτίου 2014 για τη θέσπιση μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ II), όπως εκάστοτε ισχύει.

8. Τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) 447/2014 της Επιτροπής της 2ας Μαΐου 2014 σχετικά με τους ειδικούς κανόνες εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 231/2014 του Συμβουλίου για τη θέσπιση μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΒ II), όπως εκάστοτε ισχύει.

9. Τον Κανονισμό (ΕΕ) 232/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 1ης Μαρτίου 2014 για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας, όπως εκάστοτε ισχύει.

10. Τον Εκτελεστικό Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 897/2014 της Επιτροπής, της 18ης Αυγούστου 2014, για τον καθορισμό των ειδικών διατάξεων εφαρμογής των Προγραμμάτων διασυννοριακής συνεργασίας που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 232/2014, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας, όπως εκάστοτε ισχύει.

11. Τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 481/2014 της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2014, για τη συμπλήρωση του Κανονισμού 1299/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου όσον αφορά στους ειδικούς κανόνες σχετικά με την επιλεξιμότητα των δαπανών για Προγράμματα Συνεργασίας, όπως εκάστοτε ισχύει.

12. Το Ν. 4270/2014 «Αρχές Δημοσιονομικής Διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση Οδηγίας 2011/85/ΕΕ)-Δημόσιο Λογιστικό» (ΦΕΚ 143/Α/28.6.2014).

13. Το Ν.δ. 356/1974 «Περί Κώδικος Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων» (ΦΕΚ 90/Α/5.4.1974) όπως ισχύει σήμερα, καθώς και τις διατάξεις του Π.δ. 16/1989 «Κανονισμός Λειτουργίας των ΔΟΥ» (ΦΕΚ 6/Α/5.1.1989).

14. Το Π.δ. 70/2015 «Ανασύσταση των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Ανασύσταση του Υπουργείου Ναυτιλίας και Αιγαίου και μετονομασία του σε Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής

Πολιτικής. Μετονομασία του Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων σε Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, του Υπουργείου Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού σε Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του Υπουργείου Παραγωγικής Ανασυγκρότησης, Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταφορά Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο Υπουργείο Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού» (ΦΕΚ 114/Α/22-09-2015).

15. Το Π.δ. 73/2015 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 116/Α/23-09-2015).

16. Το Π.δ. 116/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας» (ΦΕΚ 185/Α/3.9.2014).

17. Το Π.δ. 111/2014 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομικών» (ΦΕΚ 178/Α), όπως αυτό ισχύει.

18. Την υπ' αριθμ. Υ5/27.1.2015 απόφαση του Πρωθυπουργού σχετικά με τη «Σύσταση θέσεων Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (ΦΕΚ 204/Β).

19. Την υπ' αριθμ. 105755/14-10-2015 απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού σχετικά με την «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού Αλέξανδρο Χαρίτση».

20. Την υπ' αριθμ. Υ29/8.10.2015 απόφαση του Πρωθυπουργού σχετικά με την «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στον Αναπληρωτή Υπουργό Οικονομικών Γεώργιο Χουλιαράκη».

21. Την απόφαση, υπ' αριθμ. 109283/ΕΥΘΥ1012/23-10-2015 (ΦΕΚ 2362/τ.Β/4-11-2015), του Υφυπουργού Οικονομίας Ανάπτυξης και Τουρισμού αναφορικά με την «Αναδιάρθρωση της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των ΕΠ του στόχου Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας του άρθρου 5 παρ 5 του Ν. 4314/2014 και κατάργηση της 175294/ΔΙΟΕ 196/07-06-2002 (ΦΕΚ 730/Β/13-06-2002)».

22. Την υπ' αριθμ. C (2014)3542/23.5.2014 εκτελεστική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση ορισμένων στοιχείων του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης με την Ελλάδα και το Εταιρικό Σύμφωνο για το πλαίσιο ανάπτυξης - ΕΣΠΑ 2014-2020.

23. Τα Προγράμματα Συνεργασίας στα οποία συμμετέχει η Ελλάδα.

24. Το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται πρόσθετη δαπάνη σε βάρος του κρατικού προϋπολογισμού, αποφασίζουμε:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α΄

ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

Άρθρο 1

Αντικείμενο

1. Με την παρούσα Απόφαση προσδιορίζονται οι βασικοί κανόνες της διαχείρισης των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» στα οποία συμμετέχει η Ελλάδα και ρυθμίζονται τα θέματα που αφορούν στη συμμετοχή φορέων από την Ελλάδα στα Προγράμματα αυτά.

2. Προσδιορίζονται επίσης οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών των πράξεων για τους δικαιούχους που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα και χρηματοδοτούνται από τα Προγράμματα Συνεργασίας και συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανά-

πτυξης (ΕΤΠΑ), το Μηχανισμό Προενταξιακής βοήθειας (IPA II) και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας (ENI) στο πλαίσιο του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» που εξειδικεύονται στις προσκλήσεις υποβολής πράξεων των Προγραμμάτων Συνεργασίας. Οι κανόνες επιλεξιμότητας της παρούσας αφορούν μόνο σε πράξεις οι οποίες υποστηρίζονται υπό μορφή επιχορηγήσεων.

3. Προσδιορίζονται οι λεπτομέρειες που αφορούν στον έλεγχο νομιμότητας των δημόσιων συμβάσεων υπηρεσιών, προμηθειών και έργων καθώς και των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και έργων από δικαιούχους σύμφωνα με το άρθρο 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Συνεργασίας της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και για τα οποία η Διαχειριστική Αρχή εδρεύει στην Ελλάδα και οι σχετικοί έλεγχοι διενεργούνται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Προγραμμάτων Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας ως αρμόδια Διαχειριστική Αρχή.

4. Θεσπίζεται επίσης η δυνατότητα άσκησης ένστασης, το όργανο προς το οποίο αυτή θα ασκηθεί, καθώς και η προθεσμία άσκησης της από τους δυνητικούς κύριους δικαιούχους που συμμετέχουν στην διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης προτάσεων, στο πλαίσιο πρόσκλησης υποβολής προτάσεων για τη χρηματοδότηση τους από τα Προγράμματα Συνεργασίας στα οποία η Διαχειριστική Αρχή εδρεύει στην Ελλάδα κατά της απόφασης της οικείας Επιτροπής Παρακολούθησης σχετικά με την επιλογή πράξεων.

Άρθρο 2

Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς της παρούσας απόφασης νοούνται ως:

Πρόγραμμα Συνεργασίας (ΠΣ) - Έγγραφο που υποβλήθηκε από το Κράτος Μέλος και εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο οποίο περιγράφεται μία αναπτυξιακή στρατηγική με ένα συνεκτικό σύνολο προτεραιοτήτων, οι οποίες θα υλοποιηθούν με τη βοήθεια του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), του Μηχανισμού Προενταξιακής βοήθειας (IPA II) και του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας (ENI).

Ταμεία - Για τις ανάγκες της παρούσας απόφασης όταν γίνεται αναφορά στο σώμα της σε «Ταμεία» εννοούνται το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), ο Μηχανισμός Προενταξιακής βοήθειας (IPA II) και ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Γειτονίας (ENI), από τα οποία συγχρηματοδοτούνται αποκλειστικά τα ΠΣ του Στόχου «Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας».

Διαχειριστική Αρχή (ΔΑ) - Εθνική, περιφερειακή ή τοπική αρχή ή δημόσιος ή ιδιωτικός φορέας, που ορίζεται από το Κράτος Μέλος ως υπεύθυνος φορέας για τη διαχείριση και την υλοποίηση του Προγράμματος Συνεργασίας, σύμφωνα με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, και ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στα άρθρα 23 του Κανονισμού 1299/2013 και 125 του Κανονισμού 1303/2013 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κοινή Γραμματεία (ΚΓ) - Το όργανο που συστήνεται από τη Διαχειριστική Αρχή κατόπιν διαβούλευσης με τα Κράτη που συμμετέχουν στο Πρόγραμμα Συνεργασίας, προκειμένου να επικουρεί τη Διαχειριστική Αρχή και την

Επιτροπή Παρακολούθησης στην εκτέλεση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με το άρθρο 23 του Κανονισμού 1299/2013, το άρθρο 52 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 447/2014 και τα άρθρα 2 και 27 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 897/2014.

Δικαιούχος - Δημόσιος ή ιδιωτικός οργανισμός, φορέας ή επιχείρηση που είναι αρμόδιος για το σχεδιασμό και την υλοποίηση συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

Κύριος δικαιούχος: Ο δικαιούχος, ο οποίος λαμβάνει την ενωσιακή συγχρηματοδότηση και αναλαμβάνει τη συνολική ευθύνη για την υποβολή της πρότασης και την υλοποίηση της πράξης, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Κανονισμού 1299/2013 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Επιτροπή Παρακολούθησης (Επ.Πα.) - Η Επιτροπή που συστήνεται σύμφωνα με το άρθρο 47, 49 και 110 του Κανονισμού 1303/2013, τα άρθρα 12 και 18 του Κανονισμού 1299/2013, το άρθρο, το άρθρο 38 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 447/2014 και τα άρθρα 2, 21 και 22 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 897/2014 για την παρακολούθηση της υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας.

Διευθύνουσα Επιτροπή - Επιτροπή Καθοδήγησης - Η Επιτροπή που μπορεί να προβλέπεται για την επιλογή των πράξεων σύμφωνα με το άρθρο 12 του Κανονισμού 1299/2013 και άρθρο 39 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 447/2014 και η οποία αναφέρεται στην Επιτροπή Παρακολούθησης. Κατά περίπτωση ονομάζεται Επιτροπή Επιλογής Έργων ή Επιτροπή Καθοδήγησης ή αλλιώς, σύμφωνα με τις Διατάξεις Εφαρμογής κάθε Προγράμματος Συνεργασίας.

Αρχή Πιστοποίησης (ΑΠ) - Εθνική, περιφερειακή ή τοπική αρχή ή φορέας, που ορίζεται από το Κράτος Μέλος για την πιστοποίηση δηλώσεων δαπανών και αιτημάτων πληρωμής, πριν την αποστολή τους στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Κατ' αυτή την έννοια η ΑΠ ορίζεται από το Κράτος-Μέλος όπου εδρεύει η Διαχειριστική Αρχή του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας και εκτελεί τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 25 του Κανονισμού 1299/2013 και 126 του Κανονισμού 1303/2013 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικά για τα Προγράμματα η Διαχειριστική Αρχή των οποίων εδρεύει στην Ελλάδα, ως Αρχή Πιστοποίησης έχει οριστεί η Ειδική Υπηρεσία «Αρχή Πιστοποίησης και Εξακριβωσης Επιχειρησιακών Προγραμμάτων» του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, η οποία είναι αρμόδια και για την εξασφάλιση της ενωσιακής χρηματοδοτικής ροής από πόρους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).

Αρχή Ελέγχου (ΑΕ) - Ο φορέας που έχει την ευθύνη για την επαλήθευση της αποτελεσματικής λειτουργίας του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του Προγράμματος Συνεργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή Ελέγχου ορίζεται από το Κράτος-Μέλος όπου εδρεύει η Διαχειριστική Αρχή του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας και αναλαμβάνει τα καθήκοντα που προβλέπονται στο άρθρο 25 του Κανονισμού 1299/2013 και άρθρο 127 του Κανονισμού 1303/2013 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επικουρείται από Ομάδα Ελεγκτών (ΟΕ), αποτελούμενη από έναν εκπρόσωπο κάθε Κράτους Μέλους που συμμετέχει στο Πρόγραμμα Συνεργασίας.

Πρωτοβάθμιος Έλεγχος Επαλήθευσης Δαπανών - Οι αρμόδιες Μονάδες των Ειδικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού που ορί-

ζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Ε' της παρούσας απόφασης, για την επαλήθευση της νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών, οι οποίες δηλώνονται από κάθε δικαιούχο που συμμετέχει στην πράξη, σύμφωνα με το άρθρο 23 παράγραφος 4 του Κανονισμού 1299/2013 και 125 παράγραφος 4 του Κανονισμού 1303/2013 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πράξη - Έργο, το οποίο επιλέγεται από το αρμόδιο όργανο κάθε Προγράμματος Συνεργασίας σύμφωνα με τα κριτήρια που αποφασίστηκαν από την Επιτροπή Παρακολούθησης και υλοποιείται από τους δικαιούχους, με τρόπο ώστε να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της σχετικής προτεραιότητας ή των σχετικών προτεραιοτήτων του Προγράμματος

Πληροφοριακό Σύστημα - «Το σύστημα μηχανογράφησης που χρησιμοποιεί η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» για την καταγραφή και αποθήκευση σε ψηφιακή μορφή των λογιστικών δεδομένων κάθε πράξης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που διαχειρίζεται, καθώς και όλων των στοιχείων φυσικού και οικονομικού αντικείμενου των πράξεων που είναι απαραίτητα για τη διαχείριση και παρακολούθηση της υλοποίησης των Προγραμμάτων αυτών, είναι το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (Ο.Π.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού»

Σύμβαση Χρηματοδότησης - Η Σύμβαση μεταξύ της Διαχειριστικής Αρχής των Προγραμμάτων Συνεργασίας ΕΕΣ και του Κύριου Δικαιούχου της Πράξης στην οποία περιγράφονται οι όροι της Χρηματοδότησης της πράξης από το Πρόγραμμα Συνεργασίας.

Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας - Το συμφωνητικό που υπογράφουν όλοι οι δικαιούχοι μιας πράξης, με το οποίο ορίζονται οι όροι της μεταξύ τους συνεργασίας.

Δημόσια Δαπάνη - Κάθε δημόσια συνεισφορά στη χρηματοδότηση πράξεων από τον κρατικό προϋπολογισμό, τον προϋπολογισμό περιφερειακών ή τοπικών αρχών ή τον προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ, του IPA II και του ENI καθώς και κάθε παρόμοια δαπάνη.

Επιχορηγήσεις - Οι επιχορηγήσεις είναι άμεσες μη επιστρεπτές χρηματοδοτικές συνεισφορές, από το πρόγραμμα, οι οποίες χορηγούνται προκειμένου να χρηματοδοτηθεί πράξη προοριζόμενη να προωθήσει την υλοποίηση ενός στόχου του Προγράμματος Συνεργασίας.

Παρατυπία - Κάθε παράβαση διάταξης του ενωσιακού δικαίου, η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη οικονομικού φορέα και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει το γενικό προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τον καταλογισμό στον κοινοτικό προϋπολογισμό αδικαιολόγητης δαπάνης, σύμφωνα με το άρθρο 2 (36) του Κανονισμού 1303/2013.

Δημοσιονομική Διόρθωση - Η ακύρωση του συνόλου ή μέρους της εθνικής και ενωσιακής συνδρομής μιας πράξης στο πλαίσιο της συγχρηματοδότησής της από το Πρόγραμμα Συνεργασίας η οποία είναι ανάλογη της παράτυπης δαπάνης που διαπιστώνεται.

Αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό - Κάθε δαπάνη που δεν αντιπροσωπεύει παράδοση προϊόντων, έργων ή υπηρεσιών ίσης αξίας, σύμφωνα με τους σχετικούς όρους της Σύμβασης Χρηματοδότησης και έχει καταβληθεί σε

βάρους της Εθνικής ή Ενωσιακής Χρηματοδότησης που έχει χορηγηθεί στο δικαιούχο.

Ανάκτηση - Η επιστροφή από το δικαιούχο ποσών αχρεωστήτως καταβληθέντων.

Διατάκτης- Ο Υπουργός, ο Γενικός ή Ειδικός Γραμματέας του Υπουργείου, ο Περιφερειάρχης, ή άλλο εξουσιοδοτημένο αρμόδιο όργανο, το οποίο αναλαμβάνει υποχρεώσεις σε βάρος πιστώσεων του προϋπολογισμού του φορέα του και προσδιορίζει τις απαιτήσεις κατά του Δημοσίου.

Μνημόνιο Συνεργασίας (ΜΣ) - Επιπρόσθετη, προαιρετική, συμφωνία μεταξύ των Κρατών που συμμετέχουν σε ΠΣ και των αρμοδίων αρχών υλοποίησης του ΠΣ, η οποία συνθέτει σε ενιαίο κείμενο ρυθμίσεις ειδικών θεμάτων και εναρμονίζει τις γενικές διαδικασίες του ΠΣ με τις επί μέρους εθνικές απαιτήσεις.

Επιτροπή Ενστάσεων- Η Επιτροπή του Κεφαλαίου Η' της παρούσας αρμόδια για την εξέταση ενστάσεων κατά της απόφασης της οικείας Επιτροπής Παρακολούθησης ενός ΠΣ σχετικά με την επιλογή των πράξεων προς χρηματοδότηση από το ΠΣ στο πλαίσιο συγκεκριμένης πρόσκλησης υποβολής προτάσεων έργων.

Απλοποιημένα κόστη - Τρόπος υπολογισμού της προς απόδοσης στο φορέα δαπάνης, για συγκεκριμένες κατηγορίες δαπανών, με έμμεσο τρόπο και όχι με βάση το πραγματικό τους κόστος. Βάση για τον υπολογισμό τους αποτελούν πάντα οι άλλες κατηγορίες άμεσων δαπανών. Για τα απλοποιημένα κόστη απαιτείται, στις περισσότερες περιπτώσεις, αποδεκτή μεθοδολογία υπολογισμού.

2. Οι ορισμοί του παρόντος άρθρου ισχύουν γενικά και ιδίως για τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ). Στην πράξη είναι δυνατό να χρησιμοποιούνται και διαφορετικοί όροι, σύμφωνα με τις Διατάξεις Εφαρμογής κάθε ΠΣ όπως ισχύει κάθε φορά.

3. Για τα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II ή το ENI, οι ορισμοί του παρόντος είναι δυνατό να διαφοροποιούνται, σύμφωνα με τους σχετικούς Κανονισμούς της ΕΕ και τις Διατάξεις Εφαρμογής κάθε ΠΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ, «Interreg V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ», «Interreg V-A ΕΛΛΑΔΑ - ΚΥΠΡΟΣ», «Interreg V-A ΕΛΛΑΔΑ-ΙΤΑΛΙΑ», «Interreg IPA CBC ΕΛΛΑΔΑ-ΑΛΒΑΝΙΑ», «Interreg IPA CBC ΕΛΛΑΔΑ-ΠΡΩΗΝ ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ» «ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ - ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ»

Άρθρο 3

Πεδίο Εφαρμογής

1. Το Κεφάλαιο αυτό αφορά σε εκείνα τα Προγράμματα Συνεργασίας, η Διαχειριστική Αρχή των οποίων είναι η Ειδική Υπηρεσία των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας, του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και συγκεκριμένα στα Διασυνοριακά Προγράμματα Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα-Βουλγαρία», «Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος» και «Interreg V-A Ελλάδα-Ιταλία» και στο Διακρατικό Πρόγραμμα «Βαλκανική-Μεσόγειος» (BALKAN-MED) που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, καθώς και στα Διασυνοριακά Προγράμματα Συνεργα-

σίας «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» που συγχρηματοδοτούνται από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (IPA II).

2. Επιμέρους ή/και πιο εξειδικευμένες ρυθμίσεις είναι δυνατό να προβλέπονται στις Διατάξεις Εφαρμογής κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και τις σχετικές Οδηγίες και Οδηγούς/Εγχειρίδια Εφαρμογής που εγκρίνει η οικεία Επιτροπή Παρακολούθησης.

Άρθρο 4

Συγκρότηση Επιτροπής Παρακολούθησης

1. Με ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής κάθε Προγράμματος Συνεργασίας συστήνεται Επιτροπή Παρακολούθησης για κάθε Πρόγραμμα εντός τριών (3) μηνών από την ημερομηνία της κοινοποίησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη Διαχειριστική Αρχή της απόφασης έγκρισης του Προγράμματος Συνεργασίας.

2. Η σύνθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Συνεργασίας αποφασίζεται από τα συμμετέχοντα σε αυτό κράτη, λαμβάνοντας υπόψη την ισότιμη συμμετοχή των κρατών και την αρχή της εταιρικής σχέσης στη διαχείριση, παρακολούθηση και αξιολόγηση των παρεμβάσεων σε όλα τα στάδια υλοποίησης του Προγράμματος. Οι Εκπρόσωποι των κρατών είναι δυνατό να προέρχονται από εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και κοινωνικούς εταίρους.

3. Η Επιτροπή Παρακολούθησης συμπροεδρεύεται από τους ορισμένους εκπροσώπους των κρατών ή τους αναπληρωτές τους.

4. Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δύναται να συμμετέχει στις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης με συμβουλευτικό ρόλο. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης συμμετέχει η Διαχειριστική Αρχή με συμβουλευτικό ρόλο. Επιπλέον, μπορούν να προσκληθούν και να συμμετέχουν με συμβουλευτικό ρόλο, ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερησία διάταξη της συνεδρίασης.

5. Τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής Παρακολούθησης αναλαμβάνει η Κοινή Γραμματεία του κάθε οικείου Προγράμματος.

6. Η Επιτροπή Παρακολούθησης καταρτίζει τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της σύμφωνα με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο της Ελλάδος, όπου εδρεύει η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος, και τον εγκρίνει σε συμφωνία με τη Διαχειριστική Αρχή προκειμένου να εκπληρώνει τα καθήκοντα της σύμφωνα με τους σχετικούς Ευρωπαϊκούς Κανονισμούς. Στην πρώτη συνεδρίαση της η Επιτροπή εγκρίνει τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της.

7. Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού συγκροτείται το ελληνικό τμήμα της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Άρθρο 5

Καθήκοντα Επιτροπής Παρακολούθησης

1. Η Επιτροπή Παρακολούθησης συνέρχεται τουλάχιστον μία φορά κατ' έτος και εξετάζει την εφαρμογή του προγράμματος και την πρόοδο ως προς την επίτευξη των στόχων του.

2. Ειδικότερα εξετάζει:

α. τα δημοσιονομικά στοιχεία, τους κοινούς και ειδικούς δείκτες του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων

των μεταβολών στις τιμές των δεικτών αποτελεσμάτων, και την πρόοδο προς την επίτευξη των ποσοτικά προσδιορισμένων στόχων και των ορόσημων που ορίζονται στο Πρόγραμμα Συνεργασίας,

β. όλα τα ζητήματα που επηρεάζουν την επίδοση του Προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των συμπερασμάτων των αναθεωρήσεων επιδόσεων,

γ. Την πρόοδο στην εφαρμογή του σχεδίου αξιολόγησης και την παρακολούθηση των συμπερασμάτων των αξιολογήσεων,

δ. την υλοποίηση της στρατηγικής επικοινωνίας,

ε. τις δράσεις για την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, των ίσων ευκαιριών, την καταπολέμηση των διακρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρίες,

στ. τις δράσεις για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης,

ζ. τις ετήσιες εκθέσεις ελέγχου, ή τμήμα αυτών που αφορά το οικείο ΠΣ, καθώς και άλλων σχετικών σχολίων που ενδεχομένως διατυπώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έπειτα από την εξέταση της έκθεσης ή του σχετικού τμήματός της.

2. Η Επιτροπή Παρακολούθησης εξετάζει και εγκρίνει:

α. τη μεθοδολογία και τα κριτήρια επιλογής των προς χρηματοδότηση πράξεων και εγκρίνει τις τυχόν αναθεωρήσεις των κριτηρίων αυτών σύμφωνα με τις ανάγκες του προγραμματισμού.

β. τις ετήσιες εκθέσεις και την τελική έκθεση υλοποίησης του Προγράμματος που αναφέρονται στα άρθρα 50 του Κανονισμού 1303/2013 για τα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και στο άρθρο 23 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 447/2014 για τα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II πριν αυτές αποσταλούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

γ. το σχέδιο αξιολόγησης για το Πρόγραμμα και κάθε τροποποίηση του σχεδίου αξιολόγησης,

δ. την στρατηγική επικοινωνίας για το Πρόγραμμα και κάθε τροποποίηση της στρατηγικής,

ε. τις προσκλήσεις για την υποβολή προτάσεων από τους δικαιούχους,

στ. τον ετήσιο προγραμματισμό της Τεχνικής Υποστήριξης της Εφαρμογής του Προγράμματος,

ζ. τις προτάσεις της Διαχειριστικής Αρχής για την τροποποίηση του Προγράμματος.

3. Η Επιτροπή Παρακολούθησης δύναται να προτείνει στη Διαχειριστική Αρχή οποιαδήποτε αναθεώρηση ή εξέταση του Προγράμματος που θα μπορούσε να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων του Προγράμματος ή τη βελτίωση της διαχείρισής του, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοοικονομικής διαχείρισης.

4. Η Επιτροπή Παρακολούθησης δύναται να υποβάλει παρατηρήσεις στη Διαχειριστική Αρχή αναφορικά με την υλοποίηση και την αξιολόγηση του Προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων ενεργειών που σχετίζονται με τη μείωση της διοικητικής επιβάρυνσης των δικαιούχων. Η Επιτροπή Παρακολούθησης παρακολουθεί τα μέτρα που λαμβάνονται ως αποτέλεσμα των παρατηρήσεών της.

5. Επιλέγει τις πράξεις που θα συγχρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και αποφαινεται τελικώς επί των ενστάσεων που υποβάλλονται κατά της σχετικής απόφασης της. Για την επιλογή των πράξεων η εν λόγω Επιτροπή Παρακολούθησης μπορεί να συστήσει Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή λειτουργούσα υπό την ευθύνη της.

6. Εφόσον συστήσει Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή για την επιλογή των πράξεων, ενημερώνεται από την επιτροπή αυτή σχετικά με την άσκηση του ρόλου της για την επιλογή των πράξεων του Προγράμματος. Η Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή λειτουργεί υπό την ευθύνη της Επιτροπής Παρακολούθησης.

7. Η Επιτροπή Παρακολούθησης, δύναται κατά περίπτωση να συγκροτεί Κοινές Ομάδες Εργασίας επί συγκεκριμένων θεμάτων η σύνθεση, αποστολή και λειτουργία των οποίων καθορίζεται με σχετική απόφαση της.

Άρθρο 6

Συγκρότηση Επιτροπής Καθοδήγησης/ Διευθύνουσας Επιτροπής

1. Σύμφωνα με το εκάστοτε Πρόγραμμα Συνεργασίας δύναται η επιλογή των προς χρηματοδότηση πράξεων να γίνεται με τη συνδρομή Επιτροπής Καθοδήγησης/Διευθύνουσας Επιτροπής, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους σχετικούς Κανονισμούς της ΕΕ, η οποία συστήνεται από την Επιτροπή Παρακολούθησης και λειτουργεί υπό την ευθύνη της και η οποία εισηγείται σχετικά προς την Επιτροπή Παρακολούθησης.

2. Η σύνθεση της Επιτροπής Καθοδήγησης/Διευθύνουσας Επιτροπής αποφασίζεται από τα οικεία κράτη, λαμβάνοντας υπόψη την ισότιμη συμμετοχή των κρατών και μπορεί να είναι ολιγομελής λαμβανομένης υπόψη της αρχής της αναλογικότητας.

3. Η Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή συμπροεδρεύεται από τους ορισμένους εκπροσώπους των συμμετεχουσών χωρών ή τους αναπληρωτές τους, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στο οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας.

4. Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής δύναται να συμμετέχει στις εργασίες της Επιτροπής Καθοδήγησης/Διευθύνουσας Επιτροπής με συμβουλευτικό ρόλο. Στις συνεδριάσεις της Επιτροπής Καθοδήγησης/Διευθύνουσας Επιτροπής συμμετέχει η Διαχειριστική Αρχή με συμβουλευτικό ρόλο.

Επιπλέον, μπορούν να προσκληθούν και να συμμετέχουν, με συμβουλευτικό ρόλο, ειδικοί επιστήμονες ή εμπειρογνώμονες σε οικονομικά, τεχνικά, κοινωνικά, επιστημονικά και λοιπά θέματα ανάλογα με την ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης.

5. Τη γραμματειακή υποστήριξη της Επιτροπής Καθοδήγησης/Διευθύνουσας Επιτροπής αναλαμβάνει η Κοινή Γραμματεία του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας.

Η Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή καταρτίζει τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της εντός του Ελληνικού θεσμικού, νομικού πλαισίου καθώς στην Ελλάδα εδρεύει η Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος, και τον εγκρίνει σε συμφωνία με τη Διαχειριστική Αρχή. Στην πρώτη συνεδρίαση της η Επιτροπή εγκρίνει τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας της.

Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού συγκροτείται το ελληνικό τμήμα της Επιτροπής Καθοδήγησης/Διευθύνουσας Επιτροπής.

Άρθρο 7

Διαδικασία Ένταξης Πράξεων - Σύμβαση Χρηματοδότησης

1. Οι διαδικασίες, τα κριτήρια και τα έντυπα που απαιτούνται για τη διαδικασία επιλογής και παρακολούθη-

σης πράξεων συναποφασίζονται από τα συμμετέχοντα Κράτη κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και εγκρίνονται από την οικεία Επιτροπή Παρακολούθησης, σύμφωνα και με τις διατάξεις εφαρμογής κάθε Προγράμματος Συνεργασίας.

2. Η Διαχειριστική Αρχή βεβαιώνεται ότι ο δικαιούχος είναι σε θέση να ικανοποιήσει τους ειδικούς όρους της οικείας πρόσκλησης πριν ληφθεί η σχετική απόφαση έγκρισης.

3. Η Διαχειριστική Αρχή του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας δημοσιεύει προσκλήσεις υποβολής προτάσεων πράξεων για τους άξονες των Προγραμμάτων Συνεργασίας οι οποίες προσδιορίζουν μεταξύ άλλων τις κατηγορίες δαπανών που θεωρούνται επιλέξιμες για χρηματοδότηση, τις επιλογές απλοποιημένων δαπανών εφόσον εφαρμόζονται, εάν απαιτείται τη μέθοδο που δύναται να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό τους, καθώς και τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την καταβολή της αντίστοιχης επιχορήγησης. Οι δυνητικοί δικαιούχοι υποβάλουν σχετικά προτάσεις πράξεων (project proposals) προς χρηματοδότηση από το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας. Η Κοινή Γραμματεία του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας προβαίνει στην αξιολόγηση των προτάσεων που έχουν υποβληθεί, εισηγείται σχετικά στη ΔΑ, η οποία στη συνέχεια προτείνει στην Επιτροπή Παρακολούθησης ή στην Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή, σε όποιο ΠΣ προβλέπεται η ύπαρξη της, τις προς χρηματοδότηση από το ΠΣ πράξεις. Στις περιπτώσεις αυτές η Επιτροπή Καθοδήγησης/Διευθύνουσα Επιτροπή εισηγείται σχετικά στην Επιτροπή Παρακολούθησης. Η Επιτροπή Παρακολούθησης του κάθε οικείου Προγράμματος Συνεργασίας λαμβάνει την τελική απόφαση σχετικά. Μετά την απόφαση της οικείας Επιτροπής Παρακολούθησης για τη χρηματοδότηση συγκεκριμένων πράξεων από το Πρόγραμμα Συνεργασίας, η Διαχειριστική Αρχή του ΠΣ υπογράφει Σύμβαση Χρηματοδότησης της εγκεκριμένης πράξης με τον Κύριο Δικαιούχο στην οποία περιγράφονται οι όροι και οι υποχρεώσεις των συμβαλλόμενων μερών σύμφωνα με το ισχύον κανονιστικό πλαίσιο για την χρηματοδότηση της πράξης από το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας.

4. Οι όροι υλοποίησης της πράξης όπως ορίζονται στη σύμβαση χρηματοδότησης είναι ουσιώδεις και οποιαδήποτε μονομερής αλλαγή από τον Κύριο δικαιούχο χωρίς προηγούμενη έγκριση από την αρμόδια Διαχειριστική Αρχή/ΚΓ ή την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Συνεργασίας σύμφωνα με τους όρους της εκάστοτε πρόσκλησης συνιστά βάσιμη αιτία διακοπής χρηματοδότησης της πράξης. Οι πληρωμές που πραγματοποιούνται συνεπείας αυτής της αλλαγής δεν είναι επιλέξιμες μέχρι την αναγνώριση τους από την Διαχειριστική Αρχή ή τη λήψη σχετικής απόφασης από την Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματος Συνεργασίας.

5. Για την ενεργοποίηση και εφαρμογή της Τεχνικής Βοήθειας των Προγραμμάτων δεν απαιτείται δημοσίευση πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, ούτε υπογραφή σύμβασης χρηματοδότησης. Μετά την έγκριση του πολυετούς πλάνου Τεχνικής Βοήθειας από την Επιτροπή Παρακολούθησης, οι τελικοί δικαιούχοι μπορούν να προχωρήσουν στην υποβολή των τεχνικών δελτίων των έργων με τους αντίστοιχους προϋπολογισμούς τεχνικής βοήθειας, όπως αποτυπώνονται στο εγκεκριμένο πλάνο

Τεχνικής Βοήθειας. Η ΔΑ αποστέλλει τα Τεχνικά Δελτία στην Επιτροπή Παρακολούθησης του ΠΣ για ενημέρωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ «ΛΕΚΑΝΗ ΤΗΣ ΜΕΣΟΓΕΙΟΥ», «ΜΑΥΡΗ ΘΑΛΑΣΣΑ», «ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟΣ ΧΩΡΟΣ», «ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ-ΙΟΝΙΟ», «INTERREG EUROPE», «INTERACT», «ESPON», «URBACT »

Άρθρο 8

Πεδίο Εφαρμογής

1. Το Κεφάλαιο αυτό αφορά σε εκείνα τα Προγράμματα Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» στα οποία συμμετέχει η Ελλάδα, η Διαχειριστική Αρχή όμως των Προγραμμάτων αυτών φιλοξενείται σε χώρα εκτός της Ελλάδας, και συγκεκριμένα στα Διασυνοριακά Προγράμματα Συνεργασίας «Μαύρη θάλασσα» και «Λεκάνη της Μεσογείου» (MED-ENI CBC) που συγχρηματοδοτούνται από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας (ENI), στα διακρατικά Προγράμματα «ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ - ΙΟΝΙΟ» (ADRION) και «Μεσογειακός Χώρος» (MED), στο Διαπεριφερειακό Πρόγραμμα «Interreg EUROPE» και στα δίκτυα INTERACT, ESPON και URBACT, που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ.

2. Επιμέρους ή/και πιο εξειδικευμένες ρυθμίσεις είναι δυνατό να προβλέπονται στις Διατάξεις Εφαρμογής κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και τις σχετικές Οδηγίες και Οδηγούς/Εγχειρίδια Εφαρμογής που εγκρίνει η οικεία Επιτροπή Παρακολούθησης.

Άρθρο 9

Εθνικές Αρχές στα Προγράμματα Συνεργασίας - Συγκρότηση Επιτροπών και Επιλογή Πράξεων

1. Την εκπροσώπηση της Ελλάδας, στις Επιτροπές των Προγραμμάτων Συνεργασίας του παρόντος κεφαλαίου αλλά και στα όργανα που συγκροτούνται στο πλαίσιο αυτών των Προγραμμάτων Συνεργασίας αναλαμβάνουν, ως «Εθνική Αρχή», η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» και η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις Υπουργικές Αποφάσεις Σύστασης τους.

2. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» εκπροσωπεί την Ελλάδα στα Προγράμματα Συνεργασίας «ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ - ΙΟΝΙΟ», «Μαύρη θάλασσα», «Λεκάνη της Μεσογείου», «Μεσογειακός Χώρος», «Interreg- EUROPE» και «INTERACT».

3. Η Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής, Σχεδιασμού και Αξιολόγησης εκπροσωπεί την Ελλάδα στα Προγράμματα Συνεργασίας «ESPON» και «URBACT».

4. Οι διαδικασίες, τα κριτήρια και τα έντυπα που απαιτούνται για τη διαδικασία επιλογής και παρακολούθησης πράξεων συναποφασίζονται από τα συμμετέχοντα κράτη κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και εγκρίνονται από την οικεία Επιτροπή Παρακολούθησης, σύμφωνα και με τις Διατάξεις Εφαρμογής κάθε Προγράμματος.

5. Η Διαχειριστική Αρχή αυτών των Προγραμμάτων Συνεργασίας βεβαιώνεται ότι ο δικαιούχος είναι σε θέση να ικανοποιήσει τους ειδικούς όρους της οικείας πρόσκλησης πριν ληφθεί η σχετική απόφαση έγκρισης από τα αρμόδια όργανα του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ΄
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΟΥΧΩΝ ΤΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 10
Υποχρεώσεις δικαιούχων

1. Για κάθε πράξη, ορίζεται ένας κύριος δικαιούχος μεταξύ των δικαιούχων που συμμετέχουν στην υλοποίησή της.
2. Ο κύριος δικαιούχος αναλαμβάνει τις αρμοδιότητες και τις υποχρεώσεις που προβλέπονται στους σχετικούς Κανονισμούς της ΕΕ, το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας, τα σχετικά εφαρμοστικά έγγραφα και ασκεί τις αρμοδιότητες και έχει τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Σύμβαση Χρηματοδότησης.

Ειδικότερα:

α) Ρυθμίζει τις σχέσεις του με τους δικαιούχους που συμμετέχουν στην πράξη με μία Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας, η οποία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, διατάξεις που εγγυώνται τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των πόρων που διατίθενται για την πράξη, καθώς και ρυθμίσεις για την ανάκτηση των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών,

β) φέρει την ευθύνη για την εξασφάλιση της υλοποίησης ολόκληρης της πράξης,

γ) εξασφαλίζει ώστε οι δαπάνες που υποβάλλονται από τους δικαιούχους οι οποίοι συμμετέχουν στην πράξη να έχουν πραγματοποιηθεί για το σκοπό της υλοποίησης της πράξης και να αντιστοιχούν στις δραστηριότητες που συμφωνήθηκαν μεταξύ των δικαιούχων αυτών και είναι σύμφωνες με τη σύμβαση χρηματοδότησης που υπογράφει με τη Διαχειριστική Αρχή,

δ) εξασφαλίζει ότι οι δαπάνες που υποβάλλονται από τους δικαιούχους που συμμετέχουν στην πράξη μέσω της Έκθεσης Προόδου στη Διαχειριστική Αρχή/ΚΓ έχουν επαληθευτεί από ελεγκτή,

ε) εάν δεν ορίζεται διαφορετικά στη Σύμβαση Χρηματοδότησης που υπογράφει με τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Συνεργασίας και αντίστοιχα στη συμφωνία εταιρικής συνεργασίας που υπογράφει με τους λοιπούς δικαιούχους της πράξης, εξασφαλίζει το συντομότερο δυνατόν και πλήρως τη μεταφορά της συνεισφοράς της συμμετοχής των Ταμείων στους δικαιούχους που συμμετέχουν στην πράξη (πλην των Ελλήνων εταίρων). Κανένα ποσό δεν αφαιρείται ούτε παρακρατείται, ούτε εισπράττεται οποιαδήποτε ειδική επιβάρυνση ή άλλο τέλος ισοδύναμου αποτελέσματος το οποίο θα είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσού αυτού για τους υπόλοιπους δικαιούχους,

στ) εξασφαλίζει την επιστροφή αχρεωστήτως ή παράνομα καταβληθέντων ποσών της ενωσιακής συνδρομής που καταβλήθηκαν ως αποτέλεσμα παρατυπίας από τους υπόλοιπους δικαιούχους με εξαίρεση τους δικαιούχους που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα και συμμετέχουν στα ΠΣ του Κεφαλαίου Β΄ της παρούσας.

3. Κάθε δικαιούχος που εδρεύει στην Ελλάδα και που συμμετέχει στην πράξη:

α) Αναλαμβάνει τις ευθύνες και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας,

β) αναλαμβάνει την ευθύνη επιστροφής αχρεωστήτως ή παράνομα καταβληθέντων ποσών, προς τον Κύριο δικαιούχο για τα Προγράμματα του Κεφαλαίου Γ΄ της παρούσας, ενώ για τα Προγράμματα του Κεφα-

λαίου Β΄ της παρούσας κάθε δικαιούχος αναλαμβάνει την ευθύνη επιστροφής αχρεωστήτως ή παράνομα καταβληθέντων ποσών, προς το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, σε περίπτωση τυχόν παρατυπιών ως προς τις δαπάνες που έχει δηλώσει, και την εφαρμογή ενδεχόμενων σχετικών δημοσιονομικών διορθώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε΄
ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ
ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΣΤΟΧΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Άρθρο 11
Πρωτοβάθμιος Έλεγχος -
Σύστημα επαληθεύσεων δαπανών

1. Προκειμένου να καταστούν έγκυρες οι δαπάνες των δικαιούχων που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα και συμμετέχουν σε πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από Πρόγραμμα Συνεργασίας, ορίζεται Σύστημα Πρωτοβάθμιου Ελέγχου το οποίο επαληθεύει την παράδοση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, την πραγματοποίηση των δαπανών που δηλώνουν οι δικαιούχοι και δη σύμφωνα προς την εθνική νομοθεσία, τους ενωσιακούς Κανονισμούς, το Πρόγραμμα Συνεργασίας και τους όρους που ισχύουν για τη στήριξη της πράξης, την τήρηση από τους δικαιούχους χωριστού λογιστικού συστήματος ή την επαρκή λογιστική κωδικοποίηση για όλες τις συναλλαγές που αφορούν μία πράξη, την τήρηση των κανόνων δημοσιότητας καθώς και την υλοποίηση των πράξεων σύμφωνα με τους εθνικούς και ενωσιακούς κανόνες.

2. α) Για τους Έλληνες δικαιούχους που συμμετέχουν σε πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», στα οποία Διαχειριστική Αρχή είναι η ΕΥΔ των ΕΠ του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», ως φορέας αρμόδιος για τις διαδικασίες των επαληθεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ορίζεται η Μονάδα Γ΄ «Μονάδα Επαλήθευσης Δαπανών» της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία. Για τη διενέργεια των επαληθεύσεων συγκροτείται ειδικό για το σκοπό αυτό μητρώο επαληθευτών - ελεγκτών, το οποίο θα στελεχωθεί με διαδικασία ανοικτής πρόσκλησης, αποστολής βιογραφικών και διαγωνιστική διαδικασία επιλογής. Η αρμόδια Μονάδα Γ αναλαμβάνει την τήρηση του μητρώου, την εκπαίδευση των ελεγκτών - επαληθευτών, τη λειτουργία ειδικού πληροφοριακού συστήματος, καθώς και διοικητικά θέματα διαδικασίας ελέγχων, π.χ. επικοινωνία με φορείς, αρχειοθέτηση, διαμόρφωση ειδικών χώρων διεξαγωγής ελέγχων, δειγματοληπτικές επαναλήψεις ελέγχων, αξιολόγηση ελεγκτών κ.λπ.

β) Για τους Έλληνες δικαιούχους που συμμετέχουν σε πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», στα οποία η Διαχειριστική Αρχή βρίσκεται σε άλλο Κράτος Μέλος της ΕΕ, ως φορέας αρμόδιος για τη διεξαγωγή των επαληθεύσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 1 ορίζεται η Μονάδα Δ΄ «Πρωτογενής έλεγχος και πιστοποίηση δαπανών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του στόχου της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» της Ειδικής Υπηρεσίας «Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων».

Η Μονάδα Δ΄ δύναται να συνεπικουρείται στο έργο της από Ελεγκτική εταιρία στην οποία ανατίθενται σχετικό έργο με τις επαληθεύσεις δαπανών. Για την ανάθεση του σχετικού έργου σε Ελεγκτική εταιρία συνάπτεται δημόσια σύμβαση παροχής υπηρεσιών σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας.

3. Οι ελεγκτές, αρμόδιοι για τις επαληθεύσεις δαπανών των εταίρων που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα ως ανωτέρω, έχουν την ευθύνη για τη διενέργεια διοικητικών και επιτόπιων επαληθεύσεων δαπανών. Η επαλήθευση δαπανών πραγματοποιείται σύμφωνα με Οδηγίες που εγκρίνονται από τον Ειδικό Γραμματέα Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων ΕΤΠΑ και Ταμείου Συνοχής.

4. Οι επαληθεύσεις δαπανών διενεργούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 125 παρ. 5 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013 και το άρθρο 23 παρ. 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2013 όπως αυτοί ισχύουν.

5. Η επαλήθευση των δαπανών ολοκληρώνεται εντός τριών μηνών από την ημερομηνία παραλαβής των σχετικών εγγράφων που περιλαμβάνουν τις προς επαλήθευση δαπάνες των δικαιούχων μιας πράξης.

6. Η νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών Ελλήνων εταίρων για πράξεις που πραγματοποιούνται εκτός της «περιοχής του Προγράμματος», σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας και τη σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων διασφαλίζεται μέσω επαληθεύσεων που διενεργούνται από τις αρμόδιες για το αντίστοιχο Πρόγραμμα Συνεργασίας Μονάδες των Ειδικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού ως ανωτέρω.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ΄

ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΤΟΧΟΥ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ»

Άρθρο 12 Χρηματορορή

1. Η ενωσιακή συνδρομή για πράξεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα-Βουλγαρία», «Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος», «Interreg V-A Ελλάδα-Ιταλία», «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα-πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και «Βαλκανική-Μεσόγειος» μεταφέρεται σε λογαριασμό της Τράπεζας της Ελλάδος που διαχειρίζεται η Αρχή Πιστοποίησης. Η Αρχή Πιστοποίησης αποδίδει στα έσοδα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων την ενωσιακή συνδρομή των πιστοποιημένων δαπανών των Ελλήνων δικαιούχων των αντίστοιχων πράξεων και ενημερώνει σχετικά την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» και τον κύριο δικαιούχο της πράξης. Η ενωσιακή συνδρομή που αντιστοιχεί στις πιστοποιημένες δαπάνες των υπολοίπων δικαιούχων των συνεργαζόμενων χωρών ανά Πρόγραμμα Συνεργασίας, αποδίδεται από την Αρχή Πιστοποίησης σε λογαριασμό του κύριου δικαιούχου των αντίστοιχων πράξεων. Η Αρχή Πιστοποίησης ενημερώνει σχετικά την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία». Ο κάθε Κύριος Δικαιούχος μεταφέρει την ενωσιακή συνδρομή σε όλους τους δικαιούχους, των

χωρών συνεργασίας του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας, εκτός των δικαιούχων που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα, που συμμετέχουν στην πράξη, το αργότερο μέσα σε ένα μήνα από την πίστωση του λογαριασμού του και ενημερώνει άμεσα τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος και την Αρχή Πιστοποίησης. Όλοι οι δικαιούχοι που συμμετέχουν στις πράξεις που υλοποιούνται στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Συνεργασίας υποχρεούνται να τηρούν ξεχωριστό άτοκο τραπεζικό λογαριασμό για τους σκοπούς των πράξεων είτε αυτός αφορά την διαχείριση της ενωσιακής συνδρομής είτε αφορά τη διαχείριση των πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ).

2. Για κάθε Έλληνα δικαιούχο οι πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα -Βουλγαρία», «Interreg V-A Ελλάδα-Ιταλία», «Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος», «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα-πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και «Βαλκανική - Μεσόγειος», με την εξαίρεση των έργων Τεχνικής Βοήθειας, εγγράφονται, έως την 31 Δεκεμβρίου 2016, σε διακριτές Συλλογικές Αποφάσεις (ΣΑΕ) ανά Πρόγραμμα Συνεργασίας του αρμόδιου φορέα χρηματοδότησης ο οποίος και τους εποπτεύει. Στην περίπτωση δικαιούχων μη εποπτευόμενων, οι πράξεις των προαναφερόμενων Προγραμμάτων Συνεργασίας, εγγράφονται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε Συλλογική Απόφαση είτε του φορέα τους σκοπούς της πολιτικής του οποίου εξυπηρετεί ο δικαιούχος είτε, αν αντίστοιχος φορέας δεν υφίσταται, σε Συλλογική Απόφαση της Περιφέρειας στην οποία εδρεύει ο δικαιούχος. Από 1 Ιανουαρίου 2017 οι πράξεις των προαναφερόμενων Προγραμμάτων Συνεργασίας εγγράφονται σε μία Συλλογική Απόφαση (ΣΑΕ), ανά Πρόγραμμα Συνεργασίας, του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Η εγγραφή των πράξεων αυτών στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων γίνεται για κάθε Έλληνα δικαιούχο για το σύνολο του προϋπολογισμού που του αντιστοιχεί, στο πλαίσιο της αντίστοιχης πράξης (εθνική και ενωσιακή συμμετοχή).

3. Η ένταξη πράξεων της παραγράφου 2 στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων με τα οικονομικά τους στοιχεία, η έγκριση της ετήσιας πίστωσης και η τροποποίηση αυτών γίνεται με μέριμνα της Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού. Για την ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων η υπογεγραμμένη Σύμβαση Χρηματοδότησης της πράξης αποτελεί αυτοδίκαια εισήγηση εγγραφής στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων για κάθε Έλληνα δικαιούχο που συμμετέχει στην πράξη. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» καταχωρεί τη σχετική εισήγηση αυτή με τα απαιτούμενα οικονομικά στοιχεία στο ε-Π.Δ.Ε. και το σχετικό παραγόμενο έγγραφο υπογεγραμμένο από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» υποβάλλεται στον εκάστοτε φορέα χρηματοδότησης και κοινοποιείται στη Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων. Ο φορέας χρηματοδότησης συμπληρώνει τα στοιχεία που απαιτούνται εκ μέρους του για την εγγραφή της πράξης στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και υποβάλλει σχετική πρόταση εγγραφής

στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Με την εγγραφή στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων εγγράφεται πίστωση για το έτος της ένταξης τουλάχιστον ίση με το 10% του προϋπολογισμού με τον οποίο συμμετέχει στην πράξη. Η χρηματοδότηση για τα επόμενα έτη γίνεται με την ετήσια εγγραφή πιστώσεων στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και μετά από εισήγηση της ΕΥΔ ΕΕΣ προς τον φορέα χρηματοδότησης.

4. Για τη χρηματοδότηση των πράξεων των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα -Βουλγαρία», «Interreg V-A Ελλάδα-Ιταλία», «Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος», «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία», «Interreg IPA CBC Ελλάδα-πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και «Βαλκανική - Μεσόγειος» κάθε Έλληνας δικαιούχος υποβάλλει αίτημα κατανομής προς την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» με κοινοποίηση στο φορέα χρηματοδότησης. Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία»/ΚΓ καταχωρεί στο ΟΠΣ τη σχετική κατανομή χρηματοδότησης και ακολουθείται η προβλεπόμενη διαδικασία του ΠΔΕ για τη διάθεση της σχετικής χρηματοδότησης από την Τράπεζα της Ελλάδος.

5. Για τις πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Αδριατική-Ιόνιο», «Μαύρη Θάλασσα», «Λεκάνη της Μεσογείου», «Μεσογειακός Χώρος» «INTERREG Europe», «INTERACT», «ESPON» και «URBACT» η εθνική συμμετοχή των Ελλήνων δικαιούχων που συμμετέχουν σε αυτές εγγράφεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων, σε Συλλογική Απόφαση του φορέα χρηματοδότησης, ο οποίος και τους εποπτεύει. Στην περίπτωση δικαιούχων μη εποπτευόμενων, η εθνική συμμετοχή τους, που αντιστοιχεί στις πράξεις των προαναφερόμενων Προγραμμάτων Συνεργασίας, εγγράφεται στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων σε Συλλογική Απόφαση είτε του φορέα τους σκοπούς της πολιτικής του οποίου εξυπηρετεί ο δικαιούχος είτε, αν αντίστοιχος φορέας δεν υφίσταται, σε Συλλογική Απόφαση της Περιφέρειας στην οποία εδρεύει ο δικαιούχος. Ειδικά για δικαιούχους ιδιωτικού δικαίου, που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα και οι οποίοι ασκούν εμπορική ή βιομηχανική δραστηριότητα (επιχειρήσεις) και δύναται να συμμετάσχουν στα ανωτέρω Προγράμματα Συνεργασίας, η εθνική συμμετοχή τους, που αντιστοιχεί στις σχετικές πράξεις, θα καλύπτεται από ίδιους πόρους του δικαιούχου και σε αυτή την περίπτωση δεν απαιτείται εγγραφή σε αντίστοιχη Συλλογική Απόφαση Ένταξης του ΠΔΕ. Για τη συμμετοχή επιχειρήσεων στα ανωτέρω Προγράμματα Συνεργασίας θα διασφαλίζεται με μέριμνα της Υπηρεσίας που έχει αρμοδιότητα Εθνικής Αρχής σε κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας η τήρηση των κανόνων κρατικών ενισχύσεων.

6. Για την εγγραφή του ποσού της εθνικής συμμετοχής που αντιστοιχεί σε κάθε Έλληνα δικαιούχο (εξαιρουμένων των επιχειρήσεων που ασκούν εμπορική ή βιομηχανική δραστηριότητα), που συμμετέχει στις πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Αδριατική-Ιόνιο» «Μαύρη Θάλασσα», «Λεκάνη της Μεσογείου», «Μεσογειακός Χώρος» «INTERREG Europe» και «INTERACT» «ESPON» και «URBACT» στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

απαιτείται αίτημα του Έλληνα δικαιούχου προς την Υπηρεσία που έχει αρμοδιότητα Εθνικής Αρχής και εκπροσωπεί την Ελλάδα σε κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 9, για παροχή σύμφωνης γνώμης σχετικά, η οποία απευθύνεται προς τον αντίστοιχο φορέα χρηματοδότησης. Η σύμφωνη γνώμη της Υπηρεσίας που έχει αρμοδιότητα Εθνικής Αρχής στο εκάστοτε Πρόγραμμα Συνεργασίας συνοδεύεται από τα οικονομικά στοιχεία που απαιτούνται για την εγγραφή των πράξεων στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων. Στη συνέχεια ο εκάστοτε φορέας χρηματοδότησης υποβάλλει αίτημα εγγραφής στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων των εν λόγω πράξεων.

7. Για τις πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Αδριατική - Ιόνιο», «Μαύρη Θάλασσα», «Λεκάνη της Μεσογείου», «Μεσογειακός Χώρος» «INTERREG Europe», «INTERACT», «ESPON» και «URBACT» η εγγραφή της εθνικής συμμετοχής κάθε πράξης στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων προϋποθέτει την υπογραφή των απαιτούμενων συμβάσεων χρηματοδότησης με τη Διαχειριστική Αρχή του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας, και την υπογραφή της σύμβασης εταιρικής συνεργασίας μεταξύ των δικαιούχων. Η σύμβαση χρηματοδότησης, η συμφωνία εταιρικής συνεργασίας και το εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο συνοδεύουν την αίτηση του Έλληνα δικαιούχου προς την Υπηρεσία που έχει αρμοδιότητα Εθνικής Αρχής των αντίστοιχων Προγραμμάτων Συνεργασίας για τη διατύπωση της σύμφωνης γνώμης της.

8. α) Για τις πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Αδριατική-Ιόνιο», «Μαύρη Θάλασσα», «Λεκάνη της Μεσογείου», «Μεσογειακός Χώρος» «INTERREG IVC», «INTERACT», «ESPON» και «URBACT» και μόνο για φορείς του Δημόσιου, του Ευρύτερου Δημόσιου τομέα και για ΟΤΑ δύναται να προκαταβάλλεται ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό έως 75% του ποσού της εθνικής συμμετοχής που τους αναλογεί, βάσει του χρονοδιαγράμματος εκτέλεσης των ενεργειών της πράξης που τους αντιστοιχούν. Η καταβολή του υπολοίπου ποσού της εθνικής χρηματοδότησης πραγματοποιείται σταδιακά με βάση την πρόοδο υλοποίησης της πράξης.

Για τις σχετικές κατανομές χρηματοδότησης κάθε Έλληνα δικαιούχου υποβάλλει αίτημα στο φορέα χρηματοδότησης του με κοινοποίηση προς την Υπηρεσία που έχει αρμοδιότητα Εθνικής Αρχής σε κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας. Η αντίστοιχη Υπηρεσία εισηγείται σχετικά προς τον εκάστοτε φορέα χρηματοδότησης για τη διάθεση της χρηματοδότησης βάσει των αναγκών χρηματοδότησης της πράξης και της σχετικής τεκμηρίωσης αυτών από τον κάθε Έλληνα δικαιούχο.

β) Για φορείς του ιδιωτικού δικαίου (πλην των επιχειρήσεων που ασκούν εμπορική ή βιομηχανική δραστηριότητα και οι οποίες καλύπτουν από ίδιους πόρους την εθνική συμμετοχή), η καταβολή ποσών της εθνικής συμμετοχής πραγματοποιείται σύμφωνα με την προαναφερόμενη διαδικασία, σταδιακά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης της πράξης και τις δαπάνες που έχουν καταβληθεί από τους δικαιούχους και επαληθευτεί από τους εξακριβωτές.

Άρθρο 13

Προχρηματοδότηση της Ενωσιακής συμμετοχής

1. Με την επιφύλαξη της διαθεσιμότητας πόρων στο Πρόγραμμα Συνεργασίας είναι δυνατή η χορήγηση

προχρηματοδότησης της ενωσιακής συμμετοχής σε δικαιούχους πράξεων των Προγραμμάτων Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα-Βουλγαρία», «Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος», «Interreg V-A Ελλάδα-Ιταλία», «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία», «Interreg IPA CBC Ελλάδα-πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και «Βαλκανική - Μεσόγειος». Για τη λήψη προχρηματοδότησης της ενωσιακής συμμετοχής ο Κύριος Δικαιούχος δύναται να υποβάλει αίτημα στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Συνεργασίας, η οποία στην περίπτωση που το αποδεχθεί (Σύμφωνη Γνώμη), το προωθεί στην Αρχή Πιστοποίησης. Το ύψος της αιτούμενης προχρηματοδότησης των ενταγμένων στο Πρόγραμμα Συνεργασίας πράξεων δεν δύναται να υπερβαίνει το σύνολο της αρχικής και ετήσιας διαθέσιμης προχρηματοδότησης της συνεισφοράς των Ταμείων στο αντίστοιχο Πρόγραμμα Συνεργασίας.

2. Εγγυητής για την επιστροφή της Ενωσιακής Συδρομής στον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις περιπτώσεις όπου αυτό προκύψει για συγκεκριμένο δικαιούχο, ορίζεται η ίδια η χώρα όπου εδρεύει ο δικαιούχος και ονοματίζεται ρητά το αρμόδιο Υπουργείο ή ο αρμόδιος Κρατικός Φορέας στο Μνημόνιο Συνεργασίας (MOU) που υπογράφεται μεταξύ των συνεργαζόμενων χωρών ή σε σχετικό έγγραφο που θα σταλεί στη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος Συνεργασίας με μέριμνα της αρμόδιας για το Πρόγραμμα Εθνικής Αρχής της συνεργαζόμενης χώρας ή στην τριμερή Συμφωνία Χρηματοδότησης (Financing Agreement) που συνυπογράφεται από τη Διαχειριστική Αρχή του Προγράμματος και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις προενταξιακές χώρες που συμμετέχουν στα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II. Αντίστοιχη μνεία θα πρέπει να γίνεται για την αντίστοιχη πράξη τόσο στη σύμβαση χρηματοδότησης που υπογράφει ο κύριος δικαιούχος με τη Διαχειριστική Αρχή όσο και στην συμφωνία εταιρικής συνεργασίας που θα υπογράφεται μεταξύ των εταίρων κάθε πράξης. Τέλος, οι ειδικό όροι και προϋποθέσεις χορήγησης προχρηματοδότησης σε δικαιούχους εγκατεστημένους εκτός Ελλάδος που συμμετέχουν στα Προγράμματα και οι λεπτομερείς όροι των δεσμεύσεων των Εγγυητών των χωρών αυτών για τη διασφάλιση της ανάληψης υποχρεώσεων κάλυψης τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, θα περιγράφονται στις ανωτέρω συμφωνίες.

Σε περίπτωση που προκύψει ποσό προς επιστροφή η ΑΠ εκδίδει χρεωστικό σημείωμα προς τον κύριο δικαιούχο, ο οποίος αναζητά άμεσα το σχετικό ποσό από τον δικαιούχο που έλαβε την προχρηματοδότηση. Αν το ποσό δεν επιστραφεί από το δικαιούχο εντός 30 ημερών η ΑΠ αποστέλλει το χρεωστικό σημείωμα στον Εγγυητή (Υπουργείο ή ο Αρμόδιος Κρατικός Φορέας) που ορίζεται στα ανωτέρω.

3 Ειδικά για τα Προγράμματα «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» που συγχρηματοδοτούνται από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (IPA II), οι ειδικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης προχρηματοδότησης της συμμετοχής του IPA II σε δικαιούχους εγκατεστημένους στις υπό ένταξη χώρες που συμμετέχουν στα Προγράμματα και οι απαιτούμενες δεσμεύσεις των εθνικών αρχών των χωρών

αυτών προς τη Διαχειριστική Αρχή των Προγραμμάτων για τη διασφάλιση της ανάληψης υποχρεώσεων κάλυψης τυχόν αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών, θα περιγράφονται στην τριμερή Συμφωνία Χρηματοδότησης (Financing Agreement) που υπογράφεται για κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας IPA II από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την υπό ένταξη χώρα και τη Διαχειριστική Αρχή του οικείου Προγράμματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ζ΄
ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΤΩΝ
ΠΡΑΞΕΩΝ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ
ΣΤΟΧΟΥ «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΔΑΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ»
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 14
Πεδίο Εφαρμογής

1. Στο κεφάλαιο αυτό προσδιορίζονται οι κανόνες επιλεξιμότητας των δαπανών που πραγματοποιούνται από δικαιούχους που είναι εγκατεστημένοι στην Ελλάδα στο πλαίσιο υλοποίησης πράξεων που εντάσσονται στα Προγράμματα Συνεργασίας του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» και συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), τον Προενταξιακό Μηχανισμό Βοήθειας (IPA II) και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Γειτονίας (ENI).

2. Οι κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών έχουν υποχρεωτική εφαρμογή και πρέπει να τηρούνται από όλους τους φορείς που εμπλέκονται στη διαχείριση και τον έλεγχο των Προγραμμάτων Συνεργασίας, αλλά και στην υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων.

3. Με την επιφύλαξη των κανόνων επιλεξιμότητας που καθορίζονται στα άρθρα 65 έως 71 του Κανονισμού (ΕΕ) 1303/2013, ο κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός της Επιτροπής (ΕΕ) 481/2014 ορίζει ειδικά ειδικούς κανόνες σχετικά με την επιλεξιμότητα των δαπανών που ισχύουν για τα προγράμματα συνεργασίας όσον αφορά τις ακόλουθες κατηγορίες δαπανών:

- α) δαπάνες προσωπικού.
- β) έξοδα γραφείων και διοικητικές δαπάνες.
- γ) έξοδα ταξιδιού και στέγασης.
- δ) έξοδα εξωτερικής εμπειρογνομosύνης και δαπάνες παροχής υπηρεσιών και
- ε) δαπάνες εξοπλισμού.

4. Οι χώρες που συμμετέχουν στην Επιτροπή Παρακολούθησης ενός προγράμματος συνεργασίας μπορούν να συμφωνήσουν ότι οι δαπάνες που εμπίπτουν σε μία ή περισσότερες κατηγορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 3 δεν είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο ενός ή περισσότερων αξόνων προτεραιότητας.

5. Πέραν των γενικών κανόνων επιλεξιμότητας του εκάστοτε Προγράμματος Συνεργασίας, οι συμμετέχουσες χώρες στην Επιτροπή Παρακολούθησης ενός Προγράμματος Συνεργασίας δύναται να θεσπίζουν επιπρόσθετους κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών στο σύνολο του, οι οποίοι περιγράφονται στην Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων ή/και σε άλλα έγγραφα. Οι κανόνες επιλεξιμότητας της παρούσας, εφαρμόζονται συμπληρωματικά με τους γενικούς και ειδικούς κανόνες επιλεξιμότητας κάθε Προγράμματος Συνεργασίας. Σε κάθε περίπτωση οι γενικοί κανόνες επιλεξιμότητας υπερισχύουν των κανόνων επιλεξιμότητας της παρούσης.

ΤΙΤΛΟΣ Ι
ΓΕΝΙΚΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 15
Γενικά περί επιλεξιμότητας

1. Όλες οι δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί για την υλοποίηση των πράξεων, οι οποίες προβλέπονται στον εγκεκριμένο προϋπολογισμό της πράξης, έχουν εγκριθεί από το αρμόδιο όργανο του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας, σύμφωνα με κριτήρια που καθορίζονται εκ των προτέρων από την Επιτροπή Παρακολούθησης του εκάστοτε Προγράμματος Συνεργασίας, είναι επιλέξιμες για ενωσιακή συνδρομή με την επιφύλαξη των όρων που διευκρινίζονται στα άρθρα του παρόντος κεφαλαίου.

2. Μια πράξη μπορεί να χρηματοδοτηθεί από ένα ή περισσότερα προγράμματα και από άλλα χρηματοδοτικά μέσα της Ένωσης, υπό τον όρο ότι η δαπάνη που περιλαμβάνεται σε αίτηση πληρωμής για επιστροφή από ένα Ταμείο δεν λαμβάνει υποστήριξη από άλλο Ταμείο ή χρηματοδοτικό μέσο της Ένωσης, ούτε χρηματοδοτείται από το ίδιο Ταμείο στο πλαίσιο άλλου προγράμματος ή και εθνικούς πόρους.

3. Επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία είναι οι πράξεις που αφορούν σε θεματικούς στόχους, επενδυτικές προτεραιότητες, ειδικούς στόχους, ενέργειες και δράσεις που καθορίζονται στους ειδικούς κανονισμούς των Ταμείων και έχουν εξειδικευτεί σε κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας.

4. Δαπάνη η οποία καθίσταται επιλέξιμη λόγω της τροποποίησης του προγράμματος είναι επιλέξιμη μόνο από την ημερομηνία υποβολής του αιτήματος τροποποίησης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ή, σε περίπτωση απόφασης τροποποίησης στοιχείων του προγράμματος που δεν καλύπτονται από την εγκριτική απόφαση της ΕΕ, άρθρο 96 (11) του Κανονισμού 1303/2013, από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της απόφασης τροποποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας.

5. Οι πράξεις δεν επιλέγονται για συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία σε περίπτωση που έχουν περατωθεί φυσικά ή έχουν υλοποιηθεί πλήρως πριν να υποβάλει ο Κύριος δικαιούχος στη διαχειριστική αρχή την αίτηση χρηματοδότησης (Τεχνικό Δελτίο - Application Form), ανεξάρτητα αν όλες οι σχετικές πληρωμές έχουν γίνει από τον δικαιούχο. Οι ίδιες δαπάνες ουδέποτε είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν δύο φορές από τα προγράμματα ή άλλες πηγές χρηματοδότησης.

Άρθρο 16

Συμμόρφωση με το ενωσιακό και εθνικό δίκαιο

1. Οι πράξεις και οι δραστηριότητες αυτών καθώς και οι δαπάνες που πραγματοποιούνται για την υλοποίησή τους και υποστηρίζονται από τα Ταμεία πρέπει να συμμορφώνονται με το εφαρμοστέο ενωσιακό δίκαιο και εθνικό δίκαιο («εφαρμοστέο δίκαιο») και ιδίως με τους κανόνες περί σύναψης δημοσίων συμβάσεων, κρατικών ενισχύσεων, ίσης μεταχείρισης και μη διάκρισης και τους περιβαλλοντικούς κανόνες.

2. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες εφόσον είναι νόμιμες και κανονικές και επιπλέον έχουν χρησιμοποιηθεί με βάση την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης ήτοι, σύμφωνα με τις αρχές της οικονομίας, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας:

- Η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης εφαρμόζεται στις δαπάνες όλων των δικαιούχων ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή.

- Η αρχή της οικονομίας ορίζει ότι τα μέσα που χρησιμοποιούνται από το δικαιούχο για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων της πράξης καθίστανται εγκαίρως διαθέσιμα, στην ενδεδειγμένη ποσότητα και ποιότητα και στην καλύτερη τιμή.

- Η αρχή της αποδοτικότητας αφορά στην καλύτερη σχέση μεταξύ χρησιμοποιηθέντων μέσων και επιτευχθέντων αποτελεσμάτων.

- Η αρχή της αποτελεσματικότητας αφορά στην εκπλήρωση των ειδικών στόχων που έχουν ορισθεί και στην επίτευξη των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων.

3. Μη συμμόρφωση της πράξης με τους εφαρμοστέους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των κανόνων επιλεξιμότητας της παρούσας, συνεπάγεται δημοσιονομική διόρθωση ή/και ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παράνομα καταβληθέντων ποσών. Τα ποσά των δαπανών που τεκμηριώνονται ως μη επιλέξιμες και διορθώνονται δεν μπορούν να αντικατασταθούν από άλλες επιλέξιμες δαπάνες του δικαιούχου στο πλαίσιο της πράξης.

4. Ειδικά για τα Προγράμματα Συνεργασίας που χρηματοδοτούνται από το IPA II «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας»:

α) για την ανάθεση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και έργων από δικαιούχους, οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του κεφαλαίου 3 του τίτλου IV του μέρους 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 και του κεφαλαίου 3 του τίτλου II του μέρους 2 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1268/2012 που εφαρμόζονται στο σύνολο της περιοχής του προγράμματος, τόσο στο κράτος μέλος όσο και στο έδαφος του/των δικαιούχου (-ων) του IPA II.

β) Για την ανάθεση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και έργων από τη Διαχειριστική Αρχή στο πλαίσιο του προϋπολογισμού για πράξεις τεχνικής βοήθειας, οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων που εφαρμόζονται από τη διαχειριστική αρχή μπορούν να είναι είτε αυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 είτε αυτές που προβλέπονται από το εθνικό δίκαιο αυτής.

γ) Επίσης κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και έργων από δικαιούχους των συγκεκριμένων Προγραμμάτων Συνεργασίας εφαρμόζονται οι κανόνες του άρθρου 8 περί ιθαγένειας και καταγωγής του Κανονισμού 236/2014 για τον καθορισμό κοινών κανόνων και διαδικασιών για την εφαρμογή των μηχανισμών χρηματοδότησης της εξωτερικής δράσης της Ένωσης.

5. Για τα Προγράμματα Συνεργασίας που χρηματοδοτούνται από το ENI για την ανάθεση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και έργων από δικαιούχους, οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων συμμορφώνονται προς τις διατάξεις του άρθρου 52 του Εφαρμοστικού Κανονισμού της Επιτροπής 897/2014 ως ακολούθως:

α) στην περίπτωση που ο δικαιούχος είναι αναθέτουσα αρχή ή αναθέτουσα οντότητα κατά την έννοια της ενωσιακής νομοθεσίας περί διαδικασιών σύναψης συμβάσεων, δύναται να εφαρμόσει τους εθνικούς νόμους και κανονισμούς, καθώς και τις εθνικές διοικητικές διατάξεις που έχουν εγκριθεί σε σχέση με τη νομοθεσία της Ένωσης.

β) σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, απαιτείται συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 52 παράγραφος 2 και τα άρθρα 53, 54, 55 και 56 του Εφαρμοστικού Κανονισμού της Επιτροπής 897/2014.

γ) Σε όλες τις περιπτώσεις, ισχύουν οι κανόνες περιβαλλοντικής και καταγωγής που ορίζονται στα άρθρα 8 και 9 του Κανονισμού 236/2014.

Άρθρο 17

Τόπος εκτέλεσης της Πράξης - Επιλεξιμότητα πράξεων βάσει γεωγραφικής θέσης

1. Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται είναι επιλέξιμες προς συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία εφόσον αφορούν πράξεις που υλοποιούνται στην περιοχή που αφορά στο κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας, και η περιοχή αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ. 1 του Κανονισμού 1299/2013 για τα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, αφορά στο «εντός της Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος», σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφος 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 447/2014 για τα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II αφορά στο «τμήμα της επικράτειας των συμμετεχουσών χωρών όπως ορίζεται στο οικείο πρόγραμμα διασυνοριακής συνεργασίας (η «περιοχή του προγράμματος»)», και σύμφωνα με τα άρθρα 2 και 39 παράγραφος 1 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 897/2014 για τα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ENI αφορά στην «Περιοχή του Προγράμματος», όπως προσδιορίζεται στο άρθρο 8 παράγραφοι 3 και 4 του Κανονισμού 232/2014.

2. α) Στα προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ, σε δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις και σύμφωνα πάντα με το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας και την εκάστοτε πρόσκληση υποβολής προτάσεων, είναι επιλέξιμες δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά την υλοποίηση των πράξεων ή μέρους αυτών, σε περιοχές εκτός του εντός της Ένωσης μέρους της περιοχής του εκάστοτε Προγράμματος Συνεργασίας υπό τον όρο να πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις, όπως προβλέπεται στο άρθρο 20 παράγραφος 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 1299/2014:

i) η πράξη είναι προς όφελος της περιοχής του προγράμματος,

ii) το συνολικό ποσό που διατίθεται στο πλαίσιο του προγράμματος συνεργασίας για πράξεις που εκτελούνται εκτός του εντός Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος δεν υπερβαίνει το 20% της συνδρομής του ΕΤΠΑ σε επίπεδο προγράμματος,

iii) οι αρχές του προγράμματος συνεργασίας εκπληρώνουν οι ίδιες τις υποχρεώσεις της διαχειριστικής και της ελεγκτικής αρχής σε σχέση με τη διαχείριση, τον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο όσον αφορά την πράξη ή συνάπτουν συμφωνίες με αρχές στο κράτος μέλος ή την τρίτη χώρα ή το έδαφος όπου εκτελείται η πράξη.

β) Για πράξεις που αφορούν τεχνική βοήθεια ή δραστηριότητες προώθησης και ανάπτυξη ικανοτήτων, οι δαπάνες δύνανται να πραγματοποιούνται εκτός του εντός Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 στοιχεία i) και iii).

3. α) Στα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II, σύμφωνα με το άρθρο 44 παράγραφος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 447/2014 σχετικά με την εφαρμογή του IPA II, η διαχειριστική αρχή δύναται να αποδεχθεί την εκτέλεση ολόκληρης ή μέρους μιας πράξης εκτός της περιοχής του προγράμματος, υπό τον όρο ότι πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) η πράξη είναι προς όφελος της περιοχής του προγράμματος,

β) το συνολικό ποσό που χορηγείται βάσει του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας σε πράξεις οι οποίες υλοποιούνται εκτός της περιοχής του προγράμματος δεν υπερβαίνει το 20 % της ενωσιακής στήριξης σε επίπεδο προγράμματος,

γ) οι αρχές του προγράμματος διασυνοριακής συνεργασίας εκπληρώνουν οι ίδιες τις υποχρεώσεις της διαχειριστικής και της ελεγκτικής αρχής σε σχέση με τη διαχείριση, τον έλεγχο και τον δημοσιονομικό έλεγχο όσον αφορά την πράξη ή συνάπτουν συμφωνίες με αρχές στο κράτος μέλος ή την τρίτη χώρα στην οποία εκτελείται η πράξη.

β) Για πράξεις που αφορούν τεχνική βοήθεια, δραστηριότητες προώθησης και οικοδόμηση ικανοτήτων, οι δαπάνες μπορούν να πραγματοποιούνται εκτός της περιοχής του προγράμματος, υπό τον όρο ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 στοιχεία α) και γ).

4. Στα Προγράμματα Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ENI, σύμφωνα με άρθρο 39 παράγραφος 2 του Εκτελεστικού Κανονισμού της Επιτροπής 897/2014 μπορούν να υλοποιούνται πράξεις, εν μέρει, εκτός της περιοχής του προγράμματος, εφόσον πληρούνται όλες οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) τα έργα είναι απαραίτητα για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος και ωφελούν την περιοχή του προγράμματος,

β) το συνολικό ποσό που διατίθεται στο πλαίσιο του προγράμματος σε δραστηριότητες εκτός της περιοχής του δεν υπερβαίνει το 20% της συνεισφοράς της Ένωσης σε επίπεδο προγράμματος,

γ) οι υποχρεώσεις της διαχειριστικής αρχής και της αρχής ελέγχου όσον αφορά τη διαχείριση, τους λογιστικούς και λοιπούς ελέγχους του προγράμματος τηρούνται είτε από τις αρχές του προγράμματος είτε μέσω σύναψης συμφωνιών με αρχές στις χώρες όπου ασκείται η δραστηριότητα.

Άρθρο 18

Διάρκεια των πράξεων

1. Η διάρκεια υλοποίησης μιας πράξης αφορά στην απαραίτητη χρονική περίοδο για την ολοκλήρωση του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου της πράξης μέχρι τη στιγμή που θα έχουν εκπληρωθεί οι ειδικότεροι στόχοι, όροι και υποχρεώσεις που έχουν συμφωνηθεί στη σχετική σύμβαση χρηματοδότησης της πράξης.

2. Οι επιλέξιμες δαπάνες για την υλοποίηση μιας πράξης δύνανται να καλύπτουν όλα τα στάδια εκτέλεσης της, από την προετοιμασία έως την ολοκλήρωση της πράξης και τα σχετικά μέτρα δημοσιότητας. Οι επιλέξιμες δαπάνες μιας πράξης δύνανται να περιοριστούν με απόφαση της διαχειριστικής αρχής σε ένα ή περισσότερα στάδια της υλοποίησης της.

3. Η διάρκεια υλοποίησης των πράξεων ορίζεται στην σύμβαση χρηματοδότησης και στο εγκεκριμένο Τεχνικό

Δελτίο (Application Form) και μπορεί να τροποποιείται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται στη σύμβαση χρηματοδότησης και τους κανόνες υλοποίησης του Προγράμματος Συνεργασίας.

4. Μια πράξη που περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομή ή παραγωγική επένδυση επιστρέφει την συνεισφορά των Ταμείων, εάν εντός πέντε ετών από την τελική πληρωμή στον δικαιούχο ή εντός της προθεσμίας που ορίζεται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων, κατά περίπτωση, υπόκειται σε οποιοδήποτε από τα ακόλουθα:

α) παύση ή μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής του προγράμματος,

β) αλλαγή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ενός στοιχείου υποδομής, η οποία παρέχει σε μια εταιρεία ή δημόσιο οργανισμό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα,

γ) ουσιαστική μεταβολή που επηρεάζει τη φύση της, τους στόχους ή τους όρους υλοποίησης, η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε υπονόμηση των αρχικών στόχων της. Όταν η συνεισφορά από τα Ταμεία λαμβάνει τη μορφή κρατικής ενίσχυσης, η περίοδος των 10 ετών αντικαθίσταται από την ισχύουσα προθεσμία σύμφωνα με τους κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.

5. Τα αχρεωστήτως καταβαλλόμενα ποσά για την εν λόγω πράξη ανακτώνται αναλογικά προς την περίοδο για την οποία δεν εκπληρώθηκαν οι απαιτήσεις.

6. Το οριζόμενο στο πρώτο εδάφιο χρονικό περιθώριο μειώνεται στα τρία έτη όταν πρόκειται για περιπτώσεις που αφορούν σε διατήρηση επενδύσεων ή θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν από ΜΜΕ.

7. Μια πράξη που περιλαμβάνει επένδυση σε υποδομή ή παραγωγική επένδυση επιστρέφει τη συνεισφορά των Ταμείων εάν, εντός 10 ετών από την τελική πληρωμή στον δικαιούχο η παραγωγική δραστηριότητα μεταφέρεται εκτός της Ένωσης, με την εξαίρεση της περίπτωσης ο δικαιούχος να είναι ΜΜΕ. Όταν η συνεισφορά από τα Ταμεία λαμβάνει τη μορφή κρατικής ενίσχυσης, η περίοδος των 10 ετών αντικαθίστανται από την ισχύουσα προθεσμία σύμφωνα με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων.

8. Οι ανωτέρω παράγραφοι 1 και 7 δεν εφαρμόζονται στις συνεισφορές προς κάθε πράξη η οποία υπόκειται σε παύση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εξαιτίας μη δόλιας πτώχευσης.

9. Οι ανωτέρω παράγραφοι 1 και 7 δεν εφαρμόζονται σε φυσικά πρόσωπα που είναι δικαιούχοι ενίσχυσης για επένδυση και, μετά την ολοκλήρωση της επενδυτικής πράξης, καθίστανται επιλέξιμοι για να λάβουν και λαμβάνουν ενίσχυση βάσει του Κανονισμού 1303/2013, όταν η εν λόγω επένδυση συνδέεται άμεσα με τον τύπο δραστηριότητας που κρίνεται ως επιλέξιμη για ενίσχυση από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση.

Άρθρο 19

Περίοδος επιλεξιμότητας δαπανών

1. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για συνεισφορά του ΕΤΠΑ εάν έχουν όντως πραγματοποιηθεί από τους δικαιούχους και καταβληθεί μεταξύ της 1 Ιανουαρίου 2014 και της 31 Δεκεμβρίου 2023. Οι προθεσμίες μπορεί να περιορίζονται σύμφωνα με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων ή/και τη Σύμβαση Χρηματοδότησης.

2. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο της συνδρομής του IPA II για τη διασυνοριακή

συνεργασία για τα Προγράμματα Συνεργασίας «Interreg IPA CBC Ελλάδα - Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα - ΠΓΔΜ» εάν έχουν πραγματοποιηθεί από δικαιούχο προερχόμενο από το κράτος μέλος και έχουν καταβληθεί μεταξύ 1 Ιανουαρίου 2014 και 31 Δεκεμβρίου 2023.

3. Οι δαπάνες είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση στο πλαίσιο της συνδρομής του ENI για τα ΠΣ «Μαύρη θάλασσα» και «Λεκάνη της Μεσογείου» (MED-ENI CBC) εάν έχουν πραγματοποιηθεί μετά την έκδοση της σχετικής πρόσκλησης υποβολής προτάσεων από την αρμόδια ΔΑ, και όχι νωρίτερα από την 1 Ιανουαρίου 2014 εφόσον όμως το ΠΣ έχει εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έως την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων των έργων που χρηματοδοτούνται από τα σχετικά ΠΣ, ήτοι την 31 Δεκεμβρίου 2022 το αργότερο.

4. Σε περίπτωση επιστροφής δαπανών βάσει των διατάξεων του άρθρου 21 παρ. 9 σημεία (β) και (γ), τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους και κατ' αποκοπή ποσά που δεν υπερβαίνουν τις 100.000 ευρώ δημόσιας δαπάνης, οι δράσεις που αποτελούν τη βάση για επιστροφή πρέπει να έχουν εκτελεστεί κατά το διάστημα από την 1 Ιανουαρίου 2014 έως την 31 Δεκεμβρίου 2023.

5. Για τις πράξεις που η χρηματοδότηση τους χορηγείται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση δαπάνες που τηρούν τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

α) αφορούν έργο, προϊόν ή υπηρεσία το οποίο παραδόθηκε εντός της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου,

β) έχουν καταβληθεί εντός της συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις για τις οποίες η επιλέξιμη περίοδος ορίζεται διαφορετικά στους όρους της σχετικής πρόσκλησης.

6. Για τις πράξεις κρατικών ενισχύσεων, για τις οποίες οι αποφάσεις έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης εκδόθηκαν μετά την 01.01.2014, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούν οι δικαιούχοι μετά την 01.01.2014 και μετά την υποβολή αίτησης του δικαιούχου για χρηματοδότηση, εκτός εάν ορίζεται μεταγενέστερη ημερομηνία στο εκάστοτε καθεστώς ενίσχυσης. Για τις πράξεις κρατικών ενισχύσεων για τις οποίες οι αποφάσεις έγκρισης χορήγησης της ενίσχυσης εκδόθηκαν πριν την 01.01.2014 είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που πραγματοποιούνται μετά την 01.01.2014 εκτός εάν ορίζεται μεταγενέστερη ημερομηνία στις αποφάσεις που ορίζουν τους όρους της ενίσχυσης.

Άρθρο 20

Επίπεδο δημιουργίας της δαπάνης

1. Επιλέξιμες είναι οι δαπάνες που πραγματοποιούνται από τον δικαιούχο για την εκτέλεση της πράξης και καταγράφονται στο λογιστικό του σύστημα.

2. Στις περιπτώσεις πράξεων για τις οποίες την ευθύνη υλοποίησης της πράξης αναλαμβάνει άλλος φορέας ως δικαιούχος αντί του κυρίου του έργου, στη βάση προγραμματικής σύμβασης, είναι επιλέξιμες οι δαπάνες που καταβάλλονται για την πράξη, από τον κύριο του έργου ή από το δικαιούχο, ανάλογα με τα προσδιοριζόμενα στην προγραμματική σύμβαση, υπό τους ακόλουθους όρους:

α) Η σύμβαση προγραμματικών συμβάσεων περιλαμβάνει με κάθε λεπτομέρεια και ακρίβεια όλα τα στοιχεία που απαιτεί το οικείο θεσμικό πλαίσιο.

β) Η υλοποίηση πράξεων μέσω προγραμματικών συμβάσεων, ακολουθεί τις γενικές και ειδικές, ανάλογα με

τη φύση αυτών, διατάξεις που διέπουν το σύνολο των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων. Ειδικότερα όλοι οι αντισυμβαλλόμενοι, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, τηρούν την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία και ειδικότερα, τους κανόνες για τον ανταγωνισμό, την ανάθεση δημοσίων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, την προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και τη δημοσιότητα.

γ) Με την υποβολή της πρότασης χρηματοδότησης στο πρόγραμμα ο δικαιούχος υποχρεούται να δηλώσει την εκτέλεση της συγκεκριμένης πράξης μέσω προγραμματικής σύμβασης.

δ) Η διαχειριστική αρχή, κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της πράξης, υποχρεούται να αξιολογεί τον αναλαμβάνοντα την εκτέλεση μέσω της προγραμματικής σύμβασης φορέα, ως δικαιούχο, ή/και τον κύριο του έργου για την περίπτωση που η προγραμματική σύμβαση προβλέπει την εκτέλεση μέρους των απαιτούμενων ενεργειών για την υλοποίηση της πράξης από αυτόν.

ε) Ανάλογα με τα προβλεπόμενα στην προγραμματική σύμβαση, ο δικαιούχος ή ο κύριος του έργου διατηρεί τη συνολική ευθύνη της πράξης, επιβεβαιώνει την πραγματοποίηση και την επιλεξιμότητα των αναφερομένων δαπανών, καθώς και την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών που δηλώνονται προς την αρμόδια ΔΑ/ΚΓ. Σε κάθε περίπτωση ενημερώνεται ο κύριος του έργου για την εκτέλεση της πράξης σύμφωνα με τους όρους της προγραμματικής σύμβασης και τις πραγματοποιηθείσες δαπάνες σε βάρος της συγκεκριμένης πράξης.

στ) Η προγραμματική σύμβαση προβλέπει ρητά σε ποιόν εκδίδονται τα τιμολόγια ή άλλα παραστατικά έγγραφα της πράξης και ποιος καταβάλλει τη δαπάνη για την εξόφληση τους. Οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες από το δικαιούχο ή/και από τον κύριο του έργου, όταν έτσι προβλέπεται από την προγραμματική σύμβαση, πρέπει να αποδεικνύονται και να συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια, ή όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

ζ) Η διαδρομή ελέγχου καλύπτει και το επίπεδο του κυρίου του έργου, όταν αυτός καταβάλλει τις δαπάνες (τελικός λήπτης πιστώσεων).

η) Οι συμβαλλόμενοι στην προγραμματική σύμβαση οφείλουν να τηρούν ο καθένας πλήρη φάκελο με όλα τα στοιχεία της πράξης συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και λοιπών συναλλαγών που διενήργησαν και οι οποίες αφορούν την πράξη.

θ) Ο δικαιούχος και ο κύριος του έργου είναι από κοινού υπεύθυνοι για πιθανές κυρώσεις που επιφέρει ή μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στην σύμβαση χρηματοδότησης και εταιρικής συνεργασίας, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που αναλαμβάνει ο καθένας μέσω της προγραμματικής σύμβασης.

3. Στις περιπτώσεις πράξεων που κατά την εκτέλεση τους συμμετέχουν επί μέρους φορείς υπό την συνολική ευθύνη του δικαιούχου, είναι επιλέξιμες οι πραγματικές δαπάνες που καταβάλλονται στην πράξη από τους συμμετέχοντες φορείς και τον ορισθέντα δικαιούχο, με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

(α) υπάρχουν έγγραφα τεκμήρια της συμφωνίας με τους άλλους φορείς σχετικά με τη συνεισφορά τους στην εκτέλεση της συγχρηματοδοτούμενης πράξης,

(β) ο δικαιούχος διατηρεί τη συνολική οικονομική ευθύνη για το τμήμα της πράξης την εκτέλεση του οποίου έχει αναλάβει,

(γ) οι δαπάνες που καταβάλλονται από τους άλλους φορείς συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια, ή, όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας,

(δ) οι δαπάνες που καταβάλλονται από τους άλλους φορείς υποβάλλονται στο δικαιούχο και αναφέρονται στην πράξη. Ο ορισθείς δικαιούχος έχει την ευθύνη να επαληθεύσει την ύπαρξη και την επιλεξιμότητα των αναφερόμενων δαπανών καθώς και την ολοκλήρωση των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, πριν τις δηλώσει στον Κύριο Δικαιούχο και στη Διαχειριστική Αρχή,

(ε) η διαδρομή ελέγχου καλύπτει έως και το επίπεδο των συμμετεχόντων φορέων,

(στ) ο δικαιούχος και οι συμμετέχοντες φορείς είναι από κοινού υπεύθυνοι για την ορθή εκτέλεση της πράξης καθώς και για πιθανές κυρώσεις που επιφέρει η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στη Σύμβαση Χρηματοδότησης και τη Συμφωνία Εταιρικής Συνεργασίας και μέχρι του ποσού συμμετοχής του καθενός στον προϋπολογισμό της πράξης.

4. Η παραπάνω παράγραφος 2 δεν ισχύει για τις περιπτώσεις που οι επιμέρους φορείς, σχηματίζουν από κοινού ένα νέο ενιαίο φορέα, με ανεξάρτητη νομική μορφή από αυτήν των επιμέρους φορέων, ο οποίος ορίζεται ως ο μοναδικός δικαιούχος, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωσης κατά την οποία ο νέος φορέας δημιουργείται ειδικά για το σκοπό της υλοποίησης της πράξης.

5. Όταν οι συμμετέχοντες φορείς στην υλοποίηση της πράξης, ή κάποιοι από αυτούς επιλέγονται από το δικαιούχο μέσω ανταγωνιστικής διαδικασίας (διαδικασία υποβολής προσφορών) ο δικαιούχος παραμένει υπεύθυνος για την πράξη, και ειδικότερα για την εξασφάλιση του υπαρκτού και της επιλεξιμότητας των δαπανών που δηλώνει, καθώς και για την ολοκλήρωση των υπηρεσιών ή των προϊόντων που συνδέονται με τις εν λόγω δαπάνες. Οι δαπάνες που δηλώνονται από τον δικαιούχο πρέπει να συνοδεύονται από εξοφλημένα τιμολόγια, τα οποία έχει εκδώσει το αντισυμβαλλόμενο μέρος στον δικαιούχο, ή, όταν αυτό δεν είναι εφικτό, από λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας. Στην περίπτωση αυτή οι διατάξεις σχετικά με την πληρωμή συμβατικών προκαταβολών έχουν εφαρμογή.

6. Δαπάνες για την υλοποίηση πράξεων που εκτελούνται για λογαριασμό του δικαιούχου από κεντρικές αρχές, σύμφωνα με το εθνικό θεσμικό πλαίσιο, θεωρούνται ως πραγματικές δαπάνες του δικαιούχου και είναι επιλέξιμες.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΡΑΞΕΩΝ

Άρθρο 21 Επιχορηγήσεις

1. Οι επιχορηγήσεις είναι άμεσες μη επιστρεπτές χρηματοδοτικές συνεισφορές, από Πρόγραμμα Συνεργασίας, οι οποίες χορηγούνται προκειμένου να χρηματοδοτηθεί πράξη προοριζόμενη να προωθήσει την υλοποίηση ενός στόχου του Προγράμματος Συνεργασίας.

2. Οι επιχορηγήσεις τηρούν τις αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης, της μη αποκόμισης κέρδους, της μη σώρευσης και της μη αναδρομικότητας.

3. Οι επιχορηγήσεις που δίνονται για την υλοποίηση πράξεων αποτελούν αντικείμενο δημοσίευσης, ώστε να εξασφαλίζεται η απαιτούμενη διαφάνεια. Η δημοσίευση λαμβάνει τη μορφή πρόσκλησης υποβολής προτάσεων, εκτός εάν πρόκειται για πράξεις οι οποίες αποτελούν αποκλειστική αρμοδιότητα ενός δικαιούχου ή όταν ο δικαιούχος προσδιορίζεται στο πρόγραμμα ή στο ειδικό θεσμικό πλαίσιο που αφορά την υλοποίηση της πράξης.

Οι αιτήσεις επιχορήγησης είναι επιλέξιμες εφόσον υποβάλλονται από:

α) νομικά πρόσωπα ή

β) φυσικά πρόσωπα, εφόσον αυτό απαιτείται λόγω της φύσης ή των χαρακτηριστικών της ενέργειας ή του στόχου που επιδιώκει ο δικαιούχος.

Για τους σκοπούς του στοιχείου α) του πρώτου εδαφίου, οι αιτήσεις επιχορήγησης είναι δυνατόν να είναι επιλέξιμες εάν υποβάλλονται από οντότητες που δεν διαθέτουν νομική προσωπικότητα δυνάμει της οικείας εθνικής νομοθεσίας, υπό τον όρο ότι οι εκπρόσωποι τους έχουν την ικανότητα να αναλάβουν νομικές δεσμεύσεις για λογαριασμό της οντότητας και να προσφέρουν εγγυήσεις ισοδύναμες με εκείνες που παρέχουν τα νομικά πρόσωπα.

Οι επιχορηγήσεις δεν μπορούν να δημιουργούν κέρδος στον δικαιούχο, αποζημιώνουν μόνο το κόστος υλοποίησης της πράξης.

I. Η αρχή της μη αποκόμισης κέρδους δεν ισχύει για:

α) πράξεις με στόχο την ενίσχυση της οικονομικής επιφάνειας δικαιούχου, ή πράξεις που δημιουργούν εισόδημα προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια τους μετά την περίοδο κατά την οποία χορηγείται η χρηματοδότηση από το πρόγραμμα που προβλέπεται στη σύμβαση χρηματοδότησης,

β) υποτροφίες μελέτης, έρευνας ή επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχονται σε φυσικά πρόσωπα,

γ) άλλη άμεση στήριξη η οποία καταβάλλεται σε φυσικά πρόσωπα που την χρειάζονται επιτακτικά, όπως οι άνεργοι,

δ) επιχορηγήσεις που υπολογίζονται στη βάση ενιαίου συντελεστή και/ή κατ' αποκοπή ποσού και/ή μοναδιαίου κόστους, εφόσον συμμορφώνονται προς τις αρχές που πρέπει να διέπουν τον εκ των προτέρων υπολογισμό τους,

ε) επιχορηγήσεις μικρότερες από 50.000 ευρώ.

II. Το κέρδος ορίζεται ως το πλεόνασμα των εσόδων από την υλοποίηση της πράξης έναντι των επιλέξιμων δαπανών που βάρυναν τον δικαιούχο, όταν υποβάλλεται αίτηση για την καταβολή του υπολοίπου της επιχορήγησης.

III. Τα έσοδα υπολογίζονται στο επίπεδο της πράξης και όχι στο επίπεδο του δικαιούχου.

IV. Η αμοιβή αναδόχων που περιλαμβάνονται στο τίμημα δημοσίων συμβάσεων οι οποίες συνάπτονται για την υλοποίηση πράξεων που χρηματοδοτούνται με επιχορήγηση ή επιστρεπτέα συνδρομή δεν συνιστούν κέρδος για το δικαιούχο.

5. Το φυσικό αντικείμενο μίας πράξης κατά κανόνα είναι δυνατόν να επιχορηγηθεί μόνο μία φορά. Ο δυνητικός δικαιούχος ενημερώνει αμέσως τη Διαχειριστική Αρχή για τυχόν πολλαπλές αιτήσεις και πολλαπλές επιχορηγήσεις στο πλαίσιο του ίδιου ή άλλου

προγράμματος ή και άλλης χρηματοδοτικής πηγής της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή επιχορήγησης από τον κρατικό προϋπολογισμό.

6. Η αναδρομική επιχορήγηση πράξεων που έχουν ολοκληρωθεί ήδη αποκλείεται. Οι ίδιες δαπάνες ουδέποτε είναι δυνατόν να χρηματοδοτηθούν δύο φορές από τα προγράμματα ή άλλες πηγές χρηματοδότησης.

7. Οι επιχορηγήσεις δεν υπερβαίνουν τις επιλέξιμες δαπάνες. Είναι επιλέξιμες οι δαπάνες οι οποίες πραγματι βαρύνουν τον δικαιούχο και ικανοποιούν όλα τα ακόλουθα κριτήρια:

α) πραγματοποιούνται κατά τη διάρκεια της πράξης, με εξαίρεση τις δαπάνες που αφορούν τελικές εκθέσεις και πιστοποιητικά ελέγχου, εφόσον απαιτούνται,

β) προβλέπονται στον εκτιμώμενο συνολικό προϋπολογισμό της πράξης,

γ) είναι αναγκαίες για την υλοποίηση της πράξης που αποτελεί αντικείμενο της επιχορήγησης,

δ) είναι αναγνωρίσιμες και επαληθεύσιμες, εγγράφονται στα λογιστικά βιβλία του δικαιούχου, και προσδιορίζονται σύμφωνα με τα ισχύοντα λογιστικά πρότυπα στον τόπο εγκατάστασης του δικαιούχου και σύμφωνα με τις συνήθειες λογιστικές πρακτικές που αυτός εφαρμόζει,

ε) συμμορφώνεται προς τις απαιτήσεις της εφαρμοστέας φορολογικής και εργατικής νομοθεσίας,

στ) είναι εύλογες, δικαιολογημένες και συμμορφώνονται προς την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, ιδίως όσον αφορά την οικονομία και την αποδοτικότητα.

8. Οι προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων προσδιορίζουν τις κατηγορίες δαπανών που θεωρούνται επιλέξιμες για χρηματοδότηση.

9. Οι επιχορηγήσεις μπορούν να λάβουν μία από τις ακόλουθες μορφές:

α) αποζημίωση επιλέξιμων δαπανών που όντως πραγματοποιήθηκαν και πληρώθηκαν, μαζί με, ανάλογα με την περίπτωση, συνεισφορές σε είδος και αποσβέσεις,

β) τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους,

γ) κατ' αποκοπή ποσά που δεν υπερβαίνουν τα 100.000 Ευρώ δημόσιας συμμετοχής,

δ) κατ' αποκοπή χρηματοδότηση που καθορίζεται με την εφαρμογή ενός ποσοστού σε μια ή περισσότερες προκαθορισμένες κατηγορίες δαπανών.

10. Η επιλογή (α) συνιστά αποζημίωση του δικαιούχου στην αρχή του πραγματικού κόστους, ενώ οι εναλλακτικές επιλογές (β) έως (δ) συνιστούν αποζημίωση του δικαιούχου στη βάση επιλογών απλουστευμένου κόστους.

11. Οι εναλλακτικές επιλογές (α) έως (δ) είναι δυνατόν να συνδυαστούν μόνο όταν καθεμία από αυτές καλύπτει διαφορετική κατηγορία δαπανών ή όταν χρησιμοποιούνται για διαφορετικά έργα που αποτελούν μέρος μιας πράξης ή για διαδοχικά στάδια μιας πράξης.

12. Όταν μια πράξη ή ένα έργο που αποτελεί μέρος μιας πράξης υλοποιείται αποκλειστικά μέσω δημόσιας σύμβασης έργων, αγαθών ή υπηρεσιών εφαρμόζεται μόνο η επιλογή (α) ανωτέρω, δηλαδή η εφαρμογή του απλουστευμένου κόστους αποκλείεται σε περιπτώσεις όπου μια πράξη ή ένα έργο που αποτελεί μέρος μιας πράξης υλοποιείται αποκλειστικά μέσω διαδικασιών ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων.

13. Όταν η δημόσια σύμβαση στο πλαίσιο μιας πράξης ή έργου που αποτελεί μέρος πράξης περιορίζεται σε

ορισμένες κατηγορίες δαπανών, μπορούν να εφαρμοστούν όλες οι εναλλακτικές επιλογές (α) έως (δ).

Άρθρο 22

Τρόποι υλοποίησης πράξεων

1. Οι πράξεις που υποστηρίζονται από τα Ταμεία και χρηματοδοτούνται από τα Προγράμματα Συνεργασίας μέσω επιχορηγήσεων, υλοποιούνται από το δικαιούχο κατά κανόνα, με τους ακόλουθους τρόπους:

α) από τον ίδιο το δικαιούχο με ίδια μέσα,
β) από τρίτο (ανάδοχο) μέσω ανάθεσης σύμβασης,
γ) από τον δικαιούχο και άλλους φορείς υπό την ευθύνη του δικαιούχου με μία ή περισσότερες από τις ανωτέρω επιλογές ανά φορέα συμπεριλαμβανομένου του δικαιούχου,

δ) με συνδυασμό των ανωτέρω επιλογών.

2. Οι επιχορηγήσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη χρηματοδότηση μέρους ή του συνολικού κόστους των δαπανών του δικαιούχου για την υλοποίηση της πράξης. Για πράξεις που δημιουργούν έμμεσες δαπάνες, υλοποίηση με ίδια μέσα, το συνολικό κόστος του δικαιούχου δύναται να συνίσταται από τις άμεσες και έμμεσες δαπάνες της πράξης, εφόσον η πρόσκληση προβλέπει την επιλεξιμότητα των έμμεσων δαπανών.

3. Υλοποίηση με ίδια μέσα νοείται η εκτέλεση μέρους ή του συνόλου της πράξης από το δικαιούχο με τη χρήση ιδίων πόρων. Μέρους των ενεργειών που απαιτούνται μπορεί να ανατίθεται σε τρίτους (ανάδοχοι) υπό την προϋπόθεση ότι ο δικαιούχος συνεχίζει να διατηρεί τον πλήρη έλεγχο τόσο της διοίκησης όσο και της υλοποίησης του μέρους της πράξης που υλοποιείται με ίδια μέσα.

4. Άμεσες δαπάνες είναι οι δαπάνες που πραγματοποιεί ο δικαιούχος οι οποίες συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση της συγχρηματοδοτούμενης πράξης και αυτή η σύνδεση μπορεί τεκμηριωμένα να αποδειχθεί.

5. Έμμεσες δαπάνες είναι οι δαπάνες που δεν συνδέονται άμεσα με την υλοποίηση της πράξης, αλλά μπορούν να προσδιοριστούν και τεκμηριωθούν από το λογιστικό σύστημα του δικαιούχου ως δαπάνες πραγματοποιούμενες σε ευθεία συσχέτιση με τις άμεσες δαπάνες οι οποίες αποδίδονται στην πράξη.

ΤΙΤΛΟΣ ΙΙΙ

ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Άρθρο 23

Δαπάνες στη βάση πραγματικού κόστους

1. Ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που αντιστοιχούν σε πληρωμές που έχουν πραγματοποιηθεί από τους δικαιούχους, δικαιολογούνται από τους όρους και τους στόχους των εγκεκριμένων πράξεων και δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά στοιχεία ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας εκτός αν οι ειδικοί κανονισμοί του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Μηχανισμού Προενταξιακής Βοήθειας II ή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Γειτονίας προβλέπουν άλλως.

2. Οι πραγματικές δαπάνες θα πρέπει να είναι εύλογες, τεκμηριωμένες και σύμφωνες με την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης. Εύλογες χαρακτηρίζονται οι δαπάνες όταν υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι δεν υπερβαίνουν τις τρέχουσες τιμές

της αγοράς ή το σύνθετος κόστος του δικαιούχου για το φυσικό αντικείμενο στο οποίο αντιστοιχούν.

3. Πραγματική δαπάνη η οποία αντιστοιχεί σε περισσότερες από μία πράξεις/δραστηριότητες επιμερίζεται στη βάση αντικειμενικής μεθόδου κατανομής η οποία διασφαλίζει τη μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης και την αποζημίωση της μέχρι το 100% αυτής. Η προτεινόμενη μέθοδος κατανομής για τον επιμερισμό εγκρίνεται από τη Διαχειριστική Αρχή.

4. Οι συνεισφορές σε είδος από το δικαιούχο ή τρίτο προς το δικαιούχο μέρος που συμμετέχει στην πράξη, για την υλοποίηση της πράξης, θεωρούνται πραγματικές δαπάνες του δικαιούχου εάν πληρούνται οι σχετικοί όροι του άρθρου 33 παρούσας και εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας και τη σχετική πρόσκληση υποβολής πράξεων.

5. Οι δαπάνες απόσβεσης παγίων στοιχείων του δικαιούχου που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση της πράξης θεωρούνται πραγματικές εφόσον τηρούνται οι διατάξεις του άρθρου 34 της παρούσας και εφόσον υπάρχει σχετική πρόβλεψη στο οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας και τη σχετική πρόσκληση υποβολής πράξεων.

6. Δαπάνες για τις οποίες έχει αναληφθεί δέσμευση πληρωμής τους από τον δικαιούχο και δεν έχουν πληρωθεί δεν θεωρούνται πραγματικές δαπάνες. Επιταγές ή άλλες παρόμοιες μορφές ανάληψης υποχρέωσης (π.χ. επιταγές κατάρτισης, επιταγές, vouchers) θεωρούνται ως πραγματικές δαπάνες μετά την εξαργύρωση τους και όχι κατά την παράδοσή τους.

7. Δαπάνες δημοσίων συμβάσεων οι οποίες συνάπτονται από το δικαιούχο ή για λογαριασμό του είναι πραγματικές ακόμα και αν οι διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων εκτελούνται από τρίτο μέρος.

8. Οι δαπάνες που προσδιορίζονται και καταβάλλονται από το δικαιούχο βασιζόμενες σε τιμές μονάδας που καθορίζονται μέσω διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων αποτελούν πραγματικές δαπάνες του δικαιούχου.

9. Οι πληρωμές πρέπει να αποδεικνύονται μέσω της κίνησης του διακριτού τραπεζικού λογαριασμού που τηρείται για κάθε πράξη στην τράπεζα της Ελλάδας ή εφόσον προβλέπεται σε εμπορική τράπεζα.

10. Στη περίπτωση εταιρικών σχημάτων υλοποίησης μιας πράξης η μεταφορά χρημάτων από τον κύριο δικαιούχο σε εταίρο του σχήματος υλοποίησης δεν θεωρείται πραγματική δαπάνη.

11. Στις περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων κατά την έννοια του άρθρου 107 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), ως πραγματικές νοούνται οι δαπάνες που έχουν πράγματι καταβληθεί από τους δικαιούχους της ενίσχυσης, σύμφωνα με τους όρους και τους στόχους των εγκεκριμένων ενισχύσεων, δικαιολογούνται από εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά στοιχεία ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

12. Ως «λογιστικό έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας» νοείται κάθε έγγραφο το οποίο υποβάλλει ο δικαιούχος και το οποίο αιτιολογεί ότι η λογιστική εγγραφή αποτελεί πιστή και ανόθευτη εικόνα των εργασιών που εκτελέστηκαν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4093/2012 «Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (ΚΦΑΣ)» και του Ν. 4308/2014 «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, συναφείς ρυθμίσεις και άλλες διατάξεις»

(ΦΕΚ Α΄ 251/24.11.2014) και των αποφάσεων της Φορολογικής Διοίκησης που εξειδικεύουν τις διατάξεις του, καθώς και τις αποδεκτές λογιστικές πρακτικές.

Άρθρο 24

Προσδιορισμός επιλογών απλοποιημένου κόστους

1. Η επιχορήγηση που αποδίδεται στην πράξη ή σε μέρος αυτής, όταν η πράξη ή το μέρος αυτής δεν υλοποιείται αποκλειστικά μέσω δημόσιας σύμβασης, δύναται να υπολογίζεται με τη χρήση επιλογών απλοποιημένου κόστους, όπως προσδιορίζεται στα σημεία (β), (γ) και (δ) της παρ. 9 του άρθρου 21 σύμφωνα με όσα προβλέπονται στο άρθρο 67 του Κανονισμού 1303/2013 και εξειδικεύεται στους όρους εφαρμογής του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας και στη σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων και είναι επιλέξιμη εφόσον οι επιλογές απλοποιημένου κόστους περιλαμβάνουν μόνο επιλέξιμες δαπάνες.

2. Η πρόσκληση υποβολής προτάσεων χρηματοδότησης προσδιορίζει τις επιλογές απλοποιημένων δαπανών που εφαρμόζονται για συγκεκριμένες κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών, τη μέθοδο που δύναται να χρησιμοποιηθεί για τον υπολογισμό τους εφόσον απαιτείται, τις άμεσες δαπάνες που χρησιμοποιούνται ως βάση υπολογισμού των έμμεσων δαπανών καθώς και το εφαρμοζόμενο ποσοστό για τον υπολογισμό τους καθώς και τους όρους που πρέπει να πληρούνται για την καταβολή της αντιστοιχούσας επιχορήγησης.

3. Όταν η υλοποίηση μιας πράξης ή ενός μέρους μιας πράξης δημιουργεί έμμεσες δαπάνες, ο κατ' αποκοπήν υπολογισμός τους γίνεται με την εφαρμογή ενός σταθερού ποσοστού σε μια ή περισσότερες προκαθορισμένες κατηγορίες δαπανών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στους όρους εφαρμογής του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας, στη σχετική πρόσκληση υποβολής προτάσεων και σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 68 του Κανονισμού 1303/2013.

4. Η επιλεξιμότητα των κατ' αποκοπή έμμεσων δαπανών εξαρτάται από την επιλεξιμότητα των άμεσων δαπανών που αποτελούν τη βάση υπολογισμού τους και πληρώνονται στο δικαιούχο μετά την επαλήθευση της επιλεξιμότητας των σχετικών άμεσων δαπανών. Εμπροσθοβαρείς έμμεσες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες ακόμα και αν αυτές επιβαρύνουν πραγματικά το δικαιούχο.

5. Κάθε μείωση των επιλέξιμων άμεσων δαπανών επί των οποίων υπολογίζονται οι κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες της πράξης μειώνει αντίστοιχα και το ποσό των επιλέξιμων έμμεσων δαπανών.

ΤΙΤΛΟΣ IV ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Άρθρο 25

Δαπάνες προσωπικού

1. Οι δαπάνες προσωπικού αποτελούνται από το μεικτό κόστος απασχόλησης του προσωπικού που απασχολείται από τον δικαιούχο με έναν από τους ακόλουθους τρόπους:

- α) με πλήρες ωράριο,
- β) με μειωμένο ωράριο με σταθερό ποσοστό του χρόνου εργασίας ανά μήνα,
- γ) με μειωμένο ωράριο με ευέλικτο αριθμό ωρών εργασίας ανά μήνα, ή
- δ) σε ωριαία βάση.

2. Οι δαπάνες προσωπικού αφορούν αποκλειστικά τα κάτωθι:

α) πληρωμές μισθών που σχετίζονται με τις δραστηριότητες τις οποίες ο φορέας δεν θα εκτελούσε αν δεν είχε αναλάβει τη συγκεκριμένη πράξη, οι οποίες καθορίζονται σε σύμβαση απασχόλησης/εργασίας, σε απόφαση/έγγραφο διορισμού ή σύμφωνα με τον νόμο, ανάλογα με τις αρμοδιότητες που διευκρινίζονται στην περιγραφή της θέσης εργασίας του συγκεκριμένου μέλους του προσωπικού,

β) άλλες δαπάνες που συνδέονται άμεσα με πληρωμές μισθών που πραγματοποιούνται και πληρώνονται από τον εργοδότη, όπως οι φόροι απασχόλησης και οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των συντάξεων που καλύπτονται από τον Κανονισμό 883/2004 υπό την προϋπόθεση ότι:

i) καθορίζονται σε έγγραφο/σύμβαση απασχόλησης ή από τον νόμο.

ii) είναι σύμφωνες με τη νομοθεσία που αναφέρεται στο έγγραφο/σύμβαση απασχόλησης και/ή τις συνήθεις πρακτικές που εφαρμόζονται στη χώρα και/ή στον οργανισμό όπου εργάζεται πράγματι κάθε συγκεκριμένο μέλος του προσωπικού, και

iii) μη ανακτήσιμα από τον εργοδότη.

Όσον αφορά το στοιχείο α) οι πληρωμές φυσικών προσώπων που εργάζονται για τον δικαιούχο βάσει σύμβασης άλλης από τη σύμβαση απασχόλησης/εργασίας μπορούν να εξομοιωθούν με τις πληρωμές μισθών και η σύμβαση αυτού του είδους να θεωρείται έγγραφο απασχόλησης.

3. Η μέθοδος υπολογισμού των δαπανών προσωπικού θα εξειδικεύεται σε κάθε πρόσκληση για υποβολή προτάσεων έργων και δύναται να γίνεται για τα Προγράμματα του Κεφαλαίου Β΄ της παρούσας:

(α) με βάση το πραγματικό κόστος ή

(β) κατ' αποκοπή έως το 20% των άμεσων δαπανών εκτός των δαπανών προσωπικού της εν λόγω πράξης από τις οποίες δύναται να αφαιρούνται τα ποσά των άμεσων δαπανών που αφορούν στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων, εφόσον το φυσικό αντικείμενο της πράξης αποτελεί στο μεγαλύτερο μέρος του αντικείμενο σύναψης δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με την περιγραφή του στο Τεχνικό Δελτίο της πράξης.

Για τα Προγράμματα του Κεφαλαίου Γ΄ της παρούσας πέραν των δύο ανωτέρω επιλογών μπορεί να χρησιμοποιηθεί και το πλαίσιο των επιλογών απλουστευμένου κόστους, όπως ορίζεται στο άρθρο 67 (1) (β) έως (δ) του Κανονισμού 1303/2013.

4. Οι δαπάνες προσωπικού που σχετίζονται με άτομα τα οποία εργάζονται με μειωμένο ωράριο για την πράξη υπολογίζονται είτε ως:

α) πάγιο ποσοστό των ακαθάριστων δαπανών απασχόλησης, σύμφωνα με ένα σταθερό ποσοστό του χρόνου που αναλώθηκε για την πράξη, χωρίς υποχρέωση να καθοριστεί ξεχωριστό σύστημα καταγραφής του χρόνου εργασίας, είτε ως

β) ευέλικτο μέρος του ακαθάριστου κόστους απασχόλησης, σύμφωνα με συγκεκριμένο αριθμό ωρών διαφορετικών από τον ένα μήνα στον άλλο κατά τον οποίο εργάστηκε για την πράξη, με βάση ένα σύστημα καταγραφής του χρόνου που καλύπτει το 100% του χρόνου εργασίας του εργαζομένου.

5. Για την ανάθεση καθηκόντων μερικής απασχόλησης σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο α), ο εργοδότης παρέχει έγγραφο σε κάθε υπάλληλο που καθορίζει το ποσοστό χρόνου που μπορεί να εργαστεί για την πράξη.

6. Για την ανάθεση καθηκόντων μερικής απασχόλησης σύμφωνα με την παράγραφο 4 στοιχείο β), η επιστροφή των δαπανών προσωπικού υπολογίζεται σε ωριαία βάση είτε:

i) διαιρώντας το μηνιαίο μεικτό κόστος απασχόλησης με τον μηνιαίο χρόνο εργασίας που καθορίστηκε στο έγγραφο απασχόλησης εκφραζόμενο σε ώρες, είτε

ii) διαιρώντας τις τελευταίες τεκμηριωμένες ετήσιες ακαθάριστες δαπάνες απασχόλησης με 1.720 ώρες σύμφωνα με το άρθρο 68 παράγραφος 2 του Κανονισμού 1303/2013. Το ωρομίσθιο πολλαπλασιάζεται με τον αριθμό των πραγματικά δεδουλευμένων για την πράξη ωρών.

7. Όσον αφορά τις δαπάνες προσωπικού που αφορούν άτομα τα οποία, σύμφωνα με το έγγραφο απασχόλησης, εργάζονται σε ωριαία βάση, οι δαπάνες αυτές είναι επιλέξιμες με την εφαρμογή του αριθμού των πράγματι δεδουλευμένων για την πράξη ωρών στην ωριαία τιμή που συμφωνήθηκε στο έγγραφο απασχόλησης με βάση ένα σύστημα καταγραφής του χρόνου εργασίας.

Άρθρο 26

Περιπτώσεις δαπανών προσωπικού

1. Ως άμεσες δαπάνες προσωπικού ορίζονται οι δαπάνες για αμοιβές των φυσικών προσώπων τα οποία απασχολούνται για την προετοιμασία, τη διοίκηση/διαχείριση και την υλοποίηση της πράξης.

2. Στις περιπτώσεις πράξεων που δεν υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημόσιας σύμβασης, οι άμεσες δαπάνες για αμοιβές προσωπικού που πιστοποιούνται από το δικαιούχο βάσει κατάλληλων δικαιολογητικών εγγράφων, τα οποία καθιστούν εφικτή την εξακρίβωση του χρόνου απασχόλησης του προσωπικού στην πράξη για την εκτέλεση των ενεργειών που περιλαμβάνει και του κόστους του δικαιούχου για το χρόνο αυτό, αντιστοιχούν σε παραδοτέα της πράξης και προβλέπονται στο εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο και στη Σύμβαση χρηματοδότησης, αποτελούν επιλέξιμες δαπάνες εάν πληρούν τους ακόλουθους όρους:

α) Το τακτικό προσωπικό του δικαιούχου που απασχολείται στην πράξη συνδέεται με το δικαιούχο με σχέση εξαρτημένης εργασίας (μόνιμο, σύμβαση εργασίας πλήρους ή μερικής απασχόλησης αορίστου χρόνου). Το προσωπικό που συμμετέχει στην πράξη καθώς και ο χρόνος απασχόλησης του σε αυτή καθορίζεται με απόφαση του αρμόδιου οργάνου του δικαιούχου.

β) Στις περιπτώσεις φορέων της Κεντρικής Διοίκησης και Ν.Π.Δ.Δ., το τακτικό προσωπικό του δικαιούχου που απασχολείται στην πράξη για την εκτέλεση δραστηριοτήτων τις οποίες ο δικαιούχος δεν θα εκτελούσε εάν δεν είχε αναληφθεί η υλοποίηση της πράξης. Ο χρόνος απασχόλησης του προσωπικού στην πράξη προσδιορίζεται στην απόφαση του αρμόδιου οργάνου του δικαιούχου.

γ) Τυχόν έκτακτο προσωπικό που απαιτείται για την υλοποίηση της πράξης απασχολείται από το δικαιούχο είτε με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου (πλήρους ή μερικής απασχόλησης), είτε με σύμβαση μίσθωσης έργου. Στη σύμβαση προσδιορίζεται η απασχόληση στην

πράξη, το αντικείμενο της απασχόλησης σε σχέση με τις ενέργειες και τα παραδοτέα της πράξης και η αμοιβή.

δ) Διασφαλίζεται τεκμηριωμένα η μη διπλή χρηματοδότηση των δαπανών από κάθε άλλη πηγή χρηματοδότησης.

3. Φυσικά πρόσωπα που απασχολούνται στην πράξη στη βάση συμβάσεων μίσθωσης έργου θεωρούνται έκτακτο προσωπικό του δικαιούχου για το χρονικό διάστημα της υλοποίησης της σύμβασης, υπό τις παρακάτω προϋποθέσεις:

α) Το φυσικό πρόσωπο εργάζεται κάτω από τις οδηγίες του δικαιούχου και, εάν δεν συμφωνηθεί διαφορετικά, στις εγκαταστάσεις του δικαιούχου. Ο τόπος εργασίας του φυσικού προσώπου, όπως και οι λοιπές συμβατικές υποχρεώσεις, προσδιορίζεται στη σύμβαση.

β) Το αποτέλεσμα της εργασίας ανήκει στον δικαιούχο.

γ) Το κόστος για την αμοιβή του φυσικού προσώπου, συμβατικό τίμημα, καθορίζεται με βάση το απαιτούμενο έργο και δεν είναι σημαντικά διαφορετικό από αυτό που έχει ο δικαιούχος για προσωπικό του το οποίο εκτελεί παρόμοια καθήκοντα ή αν δεν έχει τέτοιο προσωπικό, από αυτό που απαντάται στην αγορά για παρόμοιο έργο και εμπειρία.

δ) Το αντικείμενο της σύμβασης δεν καλύπτει πάγιες και διαρκείς ανάγκες του δικαιούχου.

4. Φυσικά πρόσωπα (ερευνητές, προπτυχιακοί ή μεταπτυχιακοί φοιτητές, υποψήφιοι διδάκτορες) που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης στη βάση σύμβασης η οποία προβλέπει την χορήγηση υποτροφίας ως αντάλλαγμα για την απασχόληση του φυσικού προσώπου στην πράξη, μπορούν να θεωρηθούν ως έκτακτο προσωπικό του δικαιούχου, εφόσον πληρούνται οι ίδιες προϋποθέσεις με αυτές των συμβάσεων μίσθωσης έργου και η χορήγηση της υποτροφίας γίνεται σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου. Σπουδαστές που λαμβάνουν υποτροφία, από οποιοδήποτε πηγή, με σκοπό την οικονομική ενίσχυσή τους για τη συνέχιση/ολοκλήρωση των σπουδών τους ή τη βράβευση τους λόγω εξαιρετικών επιδόσεων δεν θεωρούνται προσωπικό του δικαιούχου.

5. Φυσικά πρόσωπα που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης ως υπεργολάβοι (συμβάσεις παροχής υπηρεσιών) δεν θεωρούνται προσωπικό του δικαιούχου. Το προσωπικό του δικαιούχου δεν επιτρέπεται να απασχολείται στην πράξη στη βάση σύμβασης παροχής υπηρεσιών (υπεργολάβος) ή σύμβασης μίσθωσης έργου.

6. Οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού του δικαιούχου, το οποίο απασχολείται για τη διαχείριση/διοίκηση πράξεων, οι οποίες υλοποιούνται αποκλειστικά μέσω δημοσίων συμβάσεων, δεν είναι επιλέξιμες, εκτός από τις περιπτώσεις πράξεων με μεγάλο πλήθος έργων ή πράξεων με σύνθετο τεχνικό αντικείμενο, το οποίο ξεπερνά τις συνήθεις δραστηριότητες του δικαιούχου.

7. Η επιλογή τυχόν έκτακτου προσωπικού για τις ανάγκες της πράξης με οποιαδήποτε σχέση (σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, σύμβαση μίσθωσης έργου, χορήγηση υποτροφίας), γίνεται τηρώντας την ισχύουσα νομοθεσία και τις γενικές αρχές της συνθήκης ΕΚ και ειδικά την αρχή της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της ισότητας των φύλων και της διαφάνειας. Το επιστημονικό/ερευνητικό προσωπικό του δικαιούχου ή τρίτων που η συμμετοχή του στην πράξη θεωρείται

ουσιώδης για την εκτέλεση της και αξιολογείται στο πλαίσιο της διαδικασίας επιλογής για την χρηματοδότηση της πράξης από το πρόγραμμα, συμμετέχει σε αυτή χωρίς άλλη διαδικασία επιλογής.

8. Οι δαπάνες για αμοιβές του προσωπικού που απασχολείται στην πράξη υπολογίζονται κατά κανόνα, με βάση το συνολικό πραγματικό χρόνο απασχόλησης του προσωπικού στην πράξη και το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης του προσωπικού αυτού για το δικαιούχο. Το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης υπολογίζεται ως το ημίωρο του τελευταίου τεκμηριωμένου ετήσιου μικτού κόστους απασχόλησης, όπως αυτό ορίζεται από την κείμενη νομοθεσία, και του αριθμού των 1720 παραγωγικών ωρών.

9. Στο μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης προστίθεται και το ανάλογο ποσό από τυχόν επιδόματα/επιμίσθια που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου τα οποία χορηγούνται σε τακτική βάση και δεν συνδέονται με την απόδοση του απασχολούμενου. Έκτακτες αποδοχές που δεν προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου ή στη σύμβαση εργασίας ή/και καταβάλλονται κατά περίπτωση (ad hoc) δεν είναι επιλέξιμες και δεν λαμβάνονται υπόψη για τον προσδιορισμό του μικτού ωριαίου κόστους απασχόλησης.

10. Στις περιπτώσεις που το προσωπικό απασχολείται στην πράξη για το σύνολο του συμβατικού του χρόνου ή για σταθερό ποσοστό του συμβατικού χρόνου απασχόλησης, οι δαπάνες για αμοιβές προσωπικού δύνανται να υπολογίζονται όχι με βάση το ωριαίο κόστος απασχόλησης αλλά ως το γινόμενο του σταθερού ποσοστού του συμβατικού του χρόνου με το μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης. Το μικτό μηνιαίο κόστος απασχόλησης υπολογίζεται ως το ετήσιο μικτό κόστος απασχόλησης, σύμφωνα με τις παραγράφους 8, 9 του παρόντος άρθρου διά δώδεκα (12).

11. Οι άμεσες δαπάνες προσωπικού είναι επιλέξιμες μέχρι του ποσού που τυχόν προσδιορίζεται στην πρόσκληση υποβολής προτάσεων του φορέα διαχείρισης ή του ποσού που τεκμηριωμένα ισχύει για ανάλογη εμπειρία και θέση. Για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου στις δαπάνες συνυπολογίζεται και ο ΦΠΑ της σύμβασης έργου, εφόσον προβλέπεται και βαρύνει πραγματικά και οριστικά το δικαιούχο, σύμφωνα με το άρθρο 36 της παρούσας.

12. Ο μέγιστος χρόνος απασχόλησης προσωπικού που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την υλοποίηση της πράξης δεν μπορεί να ξεπερνά το άθροισμα του συνήθους συμβατικού χρόνου πλήρους απασχόλησης των 8 ωρών ημερησίως και του μέγιστου υπερωριακού χρόνου που προβλέπεται από την κάθε φορά κείμενη νομοθεσία. Η ανάθεση υπερωριακής απασχόλησης γίνεται σύμφωνα με τις κάθε φορά ισχύουσες διατάξεις.

13. Οι δαπάνες για απασχόληση του προσωπικού πέραν του συμβατικού του χρόνου είναι επιλέξιμες και καταβάλλονται είτε ως αποζημίωση υπερωριακής απασχόλησης με βάση το εφαρμοζόμενο θεσμικό πλαίσιο, είτε ως πρόσθετη αμοιβή, με βάση το μικτό ωριαίο κόστος απασχόλησης της παραγράφου 8. Οι αποζημιώσεις προσωπικού για απασχόληση πέραν του συμβατικού χρόνου υπόκεινται στα κάθε φορά ισχύοντα ανώτατα όρια αμοιβών.

14. Δαπάνες για αμοιβές φυσικών προσώπων, ανεξάρτητα από τη σχέση τους με το δικαιούχο, τα οποία είτε

συμμετέχουν σε επιτροπές, ομάδες εργασίας κ.λπ. για την υλοποίηση πράξεων, ή υλοποιούν αυτόνομα προκαθορισμένο έργο με κατ' αποκοπή αμοιβή στο πλαίσιο πράξης, προβλέπονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις ή συνιστώνται και συγκροτούνται με διοικητικές ή κανονιστικές πράξεις και λειτουργούν εκτός του κανονικού ωραρίου εργασίας είναι επιλέξιμες.

15. Για την τεκμηρίωση των άμεσων δαπανών που καταβάλλονται για αμοιβές προσωπικού και βαρύνουν την πράξη όταν υπολογίζονται στη βάση πραγματικών δαπανών απαιτούνται:

A. Για το τακτικό προσωπικό του δικαιούχου

A.1 Απόφαση της διοίκησης του δικαιούχου με την οποία καθορίζεται το προσωπικό που θα απασχοληθεί στην πράξη, τα καθήκοντα τους σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο της πράξης, ο χρόνος απασχόλησης τους, καθώς και ο τρόπος απασχόλησης τους στην πράξη (εντός ωραρίου, υπερωριακή απασχόληση, πρόσθετη απασχόληση).

A.2 Μηνιαία συνολικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης (global time sheets), στα οποία θα αποτυπώνονται σε επίπεδο φυσικού προσώπου οι πραγματικές ώρες απασχόλησης του ανά ημέρα και για κάθε πράξη ή άλλη δραστηριότητα στο δικαιούχο, υπογεγραμμένα από τον απασχολούμενο και τον υπεύθυνο της διοίκησης του δικαιούχου. Για τις περιπτώσεις που το φυσικό πρόσωπο απασχολείται στην πράξη για το σύνολο του συμβατικού του χρόνου δεν απαιτείται η συμπλήρωση φύλλων χρονοχρέωσης αλλά σχετική βεβαίωση του υπευθύνου της διοίκησης του δικαιούχου.

A.3 Μισθολογικές καταστάσεις του δικαιούχου όπου εμφανίζονται, οι μικτές ετήσιες αποδοχές, οι αντίστοιχες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και τα τυχόν επιδόματα που προβλέπονται από το θεσμικό πλαίσιο του δικαιούχου για το τελευταίο έτος οικονομικής χρήσης. Στις μισθολογικές καταστάσεις θα πρέπει να εμφανίζονται διακριτά οι αποζημιώσεις για την υπερωριακή και την πρόσθετη απασχόληση του προσωπικού.

A.4 Εκθέσεις για το παραχθέν έργο την αντίστοιχη περίοδο.

B. Για το έκτακτο προσωπικό που συμμετέχει στην πράξη με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου ή σύμβαση μίσθωσης έργου

B.1 Σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου ή σύμβαση μίσθωσης έργου σε συνέχεια ανοικτής διαδικασίας, εκτός των περιπτώσεων που τα φυσικά πρόσωπα έχουν αξιολογηθεί κατά την επιλογή της πράξης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 7, στην οποία θα αναφέρονται, πέραν των συμβαλλομένων, το αντικείμενο της σύμβασης προσδιοριζόμενο και σε σχέση με το φυσικό αντικείμενο της πράξης, η χρονική διάρκεια, ο τόπος εργασίας του αντισυμβαλλόμενου, ο τρόπος παραλαβής του έργου, το τίμημα.

B.2 Για τις περιπτώσεις συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου μηνιαία αναλυτικά απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο A.2

B.3 Εκθέσεις για το παραχθέν έργο την αντίστοιχη περίοδο.

B.4 Βεβαίωση παραλαβής του έργου, για τις περιπτώσεις συμβάσεων μίσθωσης έργου.

B.5 Άδεια του αρμόδιου κατά περίπτωση οργάνου, για τις περιπτώσεις προσωπικού του δημόσιου και ευρύτε-

ρου δημόσιου τομέα που απασχολείται στην πράξη με σύμβαση έργου.

Β.6 Μισθοδοτική κατάσταση του φορέα για το προσωπικό που συμμετέχει στην πράξη με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου.

Β.7 Για την περίπτωση συμβάσεων μίσθωσης έργου απόδειξη παροχής υπηρεσιών ή απόδειξη επαγγελματικής δαπάνης όταν ο αντισυμβαλλόμενος δεν είναι επιτηδευματίας από καμία αιτία, ασκεί ευκαιριακό επάγγελμα και η αμοιβή του είναι μικρή, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 27

Έξοδα γραφείου και διοικητικές δαπάνες (έμμεσες δαπάνες)

1. Τα έξοδα γραφείου και διοικητικές δαπάνες περιορίζονται στα ακόλουθα στοιχεία:

- α) μίσθωμα γραφείου
  - β) ασφάλεια και φόροι που συνδέονται με τα κτίρια στα οποία εγκαθίσταται το προσωπικό και με τον εξοπλισμό του γραφείου (π.χ. πυρκαγιά, κλοπή, ασφάλειες)
  - γ) υπηρεσίες κοινής ωφελείας (π.χ. ηλεκτρικό, θέρμανση, ύδρευση)
  - δ) προμήθειες ειδών γραφείου
  - ε) γενική λογιστική που παρέχεται στο εσωτερικό του δικαιούχου οργανισμού
  - στ) αρχεία
  - ζ) συντήρηση, καθαρισμός και επισκευές
  - η) ασφάλεια
  - θ) συστήματα Τεχνολογίας Πληροφοριών
  - ι) επικοινωνία (π.χ. τηλέφωνο, φαξ, πρόσβαση στο διαδίκτυο, ταχυδρομικές υπηρεσίες, επιχειρηματικές κάρτες)
  - κ) τραπεζικά έξοδα για το άνοιγμα και τη διαχείριση του λογαριασμού ή των λογαριασμών όταν για την υλοποίηση μιας πράξης απαιτείται το άνοιγμα ξεχωριστού λογαριασμού
  - λ) τα έξοδα για διακρατικές οικονομικές συναλλαγές.
2. Ο υπολογισμός των έμμεσων δαπανών θα γίνεται σύμφωνα με τους όρους εφαρμογής του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και της οικείας Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

Άρθρο 28

Έξοδα ταξιδιού και στέγασης

1. Οι δαπάνες ταξιδιού και τα έξοδα στέγασης περιορίζονται στα ακόλουθα στοιχεία:

- α) έξοδα ταξιδιού (π.χ. εισιτήρια, ταξιδιωτική ασφάλεια, διανυθέντα χιλιόμετρα με αυτοκίνητο, διόδια και τέλη στάθμευσης)
- β) τα έξοδα για γεύματα
- γ) τα έξοδα στέγασης
- δ) δαπάνες θεώρησης διαβατηρίου
- ε) ημερήσιες αποζημιώσεις που καταβάλλονται στον μετακινούμενο για την κάλυψη των εξόδων, τα οποία προκαλούνται λόγω της μετακίνησης και παραμονής του εκτός έδρας για εκτέλεση υπηρεσίας, είναι επιλέξιμες, εφόσον οι μετακινήσεις είναι απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης, προβλέπονται στην στη Σύμβαση Χρηματοδότησης και στο εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο και πραγματοποιούνται σύμφωνα με το σχετικό θεσμικό πλαίσιο που εφαρμόζει ο δικαιούχος.

2. Οι ανωτέρω δαπάνες των στοιχείων α) έως δ) όταν καλύπτονται από ημερήσια αποζημίωση δεν επιστρέφονται επιπρόσθετα στην ημερήσια αποζημίωση.

3. Τα έξοδα ταξιδιού και στέγασης εξωτερικών εμπειρογνομόνων και φορέων παροχής υπηρεσιών εμπίπτουν στην κατηγορία δαπανών «Υπηρεσίες - εξωτερική εμπειρογνομosύνη και παροχής υπηρεσιών».

4. Οι δαπάνες του δικαιούχου για τη μετακίνηση φυσικών προσώπων που συμμετέχουν στην υλοποίηση της πράξης βάσει σύμβασης μίσθωσης έργου ή υποτροφίας είναι επιλέξιμες, εφόσον οι μετακινήσεις προσδιορίζονται στη σχετική σύμβαση και αποζημιώνονται από το δικαιούχο σύμφωνα με τα εφαρμοζόμενα για το προσωπικό του δικαιούχου που συμμετέχει στην πράξη.

5. Η άμεση πληρωμή δαπανών δυνάμει του παρόντος άρθρου από υπάλληλο του δικαιούχου συνοδεύεται από απόδειξη της επιστροφής των δαπανών από τον δικαιούχο στον εν λόγω εργαζόμενο.

6. Για πράξεις που αφορούν δραστηριότητες παροχής τεχνικής βοήθειας και δραστηριότητες διαφήμισης και ανάπτυξης ικανοτήτων, οι δαπάνες που πραγματοποιούνται εκτός του εντός Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος, είναι επιλέξιμες, αν πραγματοποιούνται σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 3 του Κανονισμού 1299/2013.

7. Είναι επίσης επιλέξιμες δαπάνες τα έξοδα στέγασης και γευμάτων που λαμβάνονται σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται εκτός του εντός Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος, σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 2 του Κανονισμού 1299/2013. Αυτό ισχύει επίσης για τις τοπικές δαπάνες μετακίνησης στον τόπο μιας εκδήλωσης ή μιας δράσης εκτός του εντός Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος.

8. Για το προσωπικό των δικαιούχων που βρίσκονται εκτός του εντός της Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος, είναι επιλέξιμες δαπάνες τα έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταξιδιού προς και από τον χώρο μιας εκδήλωσης ή μιας δράσης εντός ή εκτός του εντός Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος, εάν έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 2 του κανονισμού 1299/2013.

9. Για το προσωπικό των δικαιούχων που βρίσκονται στο εντός της Ένωσης μέρος της περιοχής του προγράμματος, είναι επιλέξιμες δαπάνες τα έξοδα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταξιδιού προς και από τον χώρο μιας εκδήλωσης ή μιας δράσης εντός ή εκτός του εντός της Ένωσης μέρους της περιοχής του προγράμματος, εάν έχουν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το άρθρο 20 παράγραφος 2 του κανονισμού 1299/2013.

10. Οι ανωτέρω δαπάνες δύνανται να υπολογίζονται με βάση το πραγματικό κόστος κάθε δαπάνης πλην αυτών που συμπεριλαμβάνονται στην παράγραφο 1 στοιχείο ε), όπου εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν. 4336/2015, όπως κάθε φορά ισχύει.

11. Σε κάθε περίπτωση το συνολικό αποδιδόμενο επιλέξιμο ποσό στη συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης δεν μπορεί να υπερβαίνει το ανώτατο ποσοστό που ορίζεται στους όρους εφαρμογής του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας και της οικείας Πρόσκλησης υποβολής προτάσεων.

Άρθρο 29

Δαπάνες δημοσίων συμβάσεων Έργων - Προμηθειών - Υπηρεσιών

1. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών και συμβάσεων του άρθρου 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και του άρθρου 52 του Εκτελεστικού Κανονισμού 897/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι άμεσες δαπάνες και αφορούν έργα υποδομών πάσης φύσεως, προμηθειών, παροχής υπηρεσιών και εξωτερικής εμπειρογνωμοσύνης τα οποία εκτελούνται με δημόσιους διαγωνισμούς. Απλοποιημένα κόστη δεν εφαρμόζονται σε καμία περίπτωση σε έργα τα οποία αποτελούν αντικείμενο δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων του άρθρου 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

1. Οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, και συμβάσεων του άρθρου 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και του άρθρου 52 του Εκτελεστικού Κανονισμού 897/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι επιλέξιμες εφόσον ο δικαιούχος αναθέσει τη σύμβαση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο θεσμικό πλαίσιο του φορέα, με την επιφύλαξη των ειδικών όρων του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας από το οποίο συγχρηματοδοτείται η πράξη που υλοποιεί και σε συμμόρφωση με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

2. Με την επιφύλαξη των ειδικών όρων του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας που συγχρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ, οι δαπάνες δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, με εκτιμώμενη αξία της σύμβασης μεγαλύτερης από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, είναι επιλέξιμες εφόσον ο δικαιούχος δημοσιεύει τις προκηρύξεις, προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος και αποφάσεις για τη διενέργεια ανάθεσης με διαπραγμάτευση (απευθείας ανάθεση) των δημοσίων συμβάσεων για διάστημα δέκα (10) τουλάχιστον ημερολογιακών ημερών, στην ιστοσελίδα του ή/και της οικείας διαχειριστικής αρχής, πέραν των προβλεπόμενων από τις κείμενες διατάξεις περί υποχρεωτικής δημοσιοποίησης. Η υποχρέωση ανάρτησης στην ιστοσελίδα δεν υφίσταται στις περιπτώσεις που εθνικές διατάξεις προβλέπουν διαδικασία δημοσιότητας σε μέσα πανελληνίας κυκλοφορίας. Η περιληπτική προκήρυξη περιλαμβάνει σύντομη περιγραφή των ουσιαστών στοιχείων της προς ανάθεση σύμβασης και της μεθόδου ανάθεσης.

3. Οι δαπάνες των συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών της παραγράφου 1, ανεξαρτήτως προϋπολογισμού αυτών, οι οποίες αφορούν εργασίες οι οποίες προέκυψαν μετά από τροποποίηση των όρων της αρχικής σύμβασης είναι επιλέξιμες υπό τον όρο ότι η τροποποίηση δεν είναι ουσιαστική. Ως ουσιαστική τροποποίηση των όρων της αρχικής σύμβασης νοούνται σωρευτικά τα ακόλουθα:

(α) η μεταβολή των κύριων συνιστώντων στοιχείων της ή η ουσιαστική τροποποίηση των τεχνικών προδιαγραφών ή η μεταβολή σημαντικών λειτουργικών ή ποιοτικών χαρακτηριστικών των παραδοτέων της σύμβασης ή η κατάρτηση ομάδας εργασιών ή παραδοτέου ή άλλου διακριτού μέρους της σύμβασης

(β) η αύξηση ή μείωση του προϋπολογισμού μιας ομάδας εργασιών ή παραδοτέου ή άλλου διακριτού μέρους της σύμβασης άνω του 10% του συνολικού αρχικού προϋπολογισμού της σύμβασης.

Άρθρο 30

Δαπάνες εξωτερικής εμπειρογνωμοσύνης και παροχής υπηρεσιών

Οι δαπάνες εξωτερικής εμπειρογνωμοσύνης και παροχής υπηρεσιών είναι άμεσες δαπάνες. Οι υπηρεσίες αυτές ανατίθενται με βάση τους ισχύοντες κανόνες σύναψης δημοσίων συμβάσεων.

Οι δαπάνες εξωτερικής εμπειρογνωμοσύνης και παροχής υπηρεσιών περιορίζονται στις ακόλουθες υπηρεσίες και την εμπειρογνωμοσύνη που παρέχεται από φορέα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ή από φυσικό πρόσωπο άλλο από τον δικαιούχο της πράξης:

- α) μελέτες ή έρευνες (π.χ. αξιολογήσεις, στρατηγικές, υπομνήματα, διαγράμματα σχεδιασμού, εγχειρίδια),
- β) κατάρτιση,
- γ) μεταφράσεις,
- δ) συστήματα ΤΠ και ανάπτυξη ιστοσελίδας, τροποποιήσεις και επικαιροποιήσεις,
- ε) προώθηση, επικοινωνία, διαφήμιση ή ενημέρωση που συνδέεται με μια πράξη ή με το καθαυτό πρόγραμμα συνεργασίας,
- στ) δημοσιονομική διαχείριση,
- ζ) υπηρεσίες σχετιζόμενες με την οργάνωση και την εφαρμογή των εκδηλώσεων ή των συνεδριάσεων (συμπεριλαμβανομένων των δαπανών μίσθωσης, σίτισης ή διερμηνείας)
- η) συμμετοχή σε εκδηλώσεις (π.χ. τέλη εγγραφής)
- θ) νομικοί σύμβουλοι και συμβολαιογραφικές υπηρεσίες, τεχνική και χρηματοοικονομική εμπειρογνωμοσύνη, άλλες δραστηριότητες παροχής συμβουλών και λογιστικών υπηρεσιών
- ι) δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας
- ια) επαληθεύσεις σύμφωνα με το άρθρο 125 παράγραφος 4 στοιχείο α) του Κανονισμού 1303/2013 και το άρθρο 23 παράγραφος 4 του Κανονισμού 1299/2013
- ιβ) πιστοποίηση και έξοδα ελέγχου στο επίπεδο προγράμματος, δυνάμει του άρθρου 126 και 127 του Κανονισμού 1303/2013
- ιγ) Η παροχή εγγυήσεων από μια τράπεζα ή άλλο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, αν απαιτείται από την ενωσιακή ή την εθνική νομοθεσία ή σε έγγραφο προγραμματισμού που εγκρίθηκε από την επιτροπή παρακολούθησης
- ιδ) ταξίδια και διαμονή για εξωτερικούς εμπειρογνώμονες, ομιλητές, προέδρους των συνεδριάσεων και παρόχους υπηρεσιών
- ιε) άλλη ειδική εμπειρογνωμοσύνη και υπηρεσίες που χρειάζονται για πράξεις.

Άρθρο 31

Δαπάνες εξοπλισμού

1. Οι δαπάνες εξοπλισμού αποτελούν άμεσες δαπάνες και προκύπτουν με την τήρηση των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και αφορούν στον εξοπλισμό αποκλειστικά για τις ανάγκες υλοποίησης και διαχείρισης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης.

2. Οι δαπάνες για τη χρηματοδότηση εξοπλισμού που ο δικαιούχος αγοράζει, μισθώνει με απλή ή χρηματοδοτική μίσθωση για τις ανάγκες υλοποίησης και διαχείρισης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης, περιορίζονται στα ακόλουθα:

- α) εξοπλισμός γραφείου, β) υλικό και λογισμικό, γ) επίπλωση και εξοπλισμός, δ) εργαστηριακός εξοπλισμός, ε) μηχανές και όργανα, στ) εργαλεία ή συσκευές, ζ)

οχήματα και η) άλλος ειδικός εξοπλισμός που χρειάζεται για τις πράξεις.

Οι δαπάνες αγοράς μεταχειρισμένου εξοπλισμού μπορεί να είναι επιλέξιμες, υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

- α) αν δεν έχει χορηγηθεί ενίσχυση από τα Ταμεία.
- β) αν η τιμή του μεταχειρισμένου εξοπλισμού δεν υπερβαίνει την τιμή που είναι γενικά αποδεκτή στην εν λόγω αγορά και
- γ) ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός πρέπει να έχει τα τεχνικά χαρακτηριστικά που απαιτούνται για την πράξη και να είναι σύμφωνος με τις ισχύουσες προδιαγραφές και τα ισχύοντα πρότυπα.

Άρθρο 32 Υποδομές

Είναι επιλέξιμες για χρηματοδότηση από τα Ταμεία δαπάνες πράξεων που αφορούν σε εγκαταστάσεις και υποδομές όλων των τύπων.

Άρθρο 33 Εισφορές σε είδος

1. Οι εισφορές σε είδος υπό μορφή παροχής εργασιών, αγαθών, υπηρεσιών, γης και ακινήτων για τις οποίες δεν έχει πραγματοποιηθεί πληρωμή που να τεκμηριώνεται με τιμολόγια ή έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος, μπορεί να συνιστούν επιλέξιμη δαπάνη, υπό την προϋπόθεση ότι το επιτρέπουν οι κανόνες επιλεξιμότητας των ΕΤΠΑ, IPA II, ENI και του οικείου προγράμματος συνεργασίας και πληρούνται όλα τα κατωτέρω κριτήρια:

- α) η δημόσια υποστήριξη που καταβάλλεται για την πράξη που περιλαμβάνει εισφορές σε είδος δεν υπερβαίνει τη συνολική επιλέξιμη δαπάνη, εξαιρουμένων των εισφορών σε είδος, κατά την περάτωση της πράξης,
- β) η αξία που αποδίδεται στις εισφορές σε είδος δεν υπερβαίνει τις δαπάνες που είναι γενικά αποδεκτές στην εν λόγω αγορά,
- γ) η αξία και η χορήγηση της συνεισφοράς μπορεί να αποτιμηθεί και να επαληθευθεί ανεξάρτητα
- δ) στην περίπτωση παροχής γης ή ακινήτων, μπορεί να πραγματοποιηθεί πληρωμή σε μετρητά για τους σκοπούς σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης ετήσιου ονομαστικού ύψους που δεν υπερβαίνει την μία νομισματική μονάδα του κράτους μέλους
- ε) στην περίπτωση εισφορών σε είδος υπό μορφή άμισθης εργασίας, η αξία της εν λόγω εργασίας αποτιμάται με βάση τον επαληθευμένο χρόνο εργασίας και τον συντελεστή αμοιβής για ισοδύναμη εργασία.

Η αξία της γης ή των ακινήτων που αναφέρεται στο στοιχείο δ) της παρούσας παραγράφου πιστοποιείται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εμπειρογνώμονα ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα και δεν υπερβαίνει το όριο του 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη.

2. Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων ισχύουν οι ειδικότεροι όροι του καθεστώτος ενίσχυσης.

Άρθρο 34 Αποσβέσεις

1. Οι δαπάνες για αποσβέσεις ακινήτων ή εξοπλισμού που συνδέονται άμεσα με τους στόχους της πράξης είναι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση εφόσον πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(α) εθνικές ή ενωσιακές επιχορηγήσεις δεν συνέβαλαν στην αγορά τους

(β) υπολογίζονται με τους κατάλληλους λογιστικούς κανόνες, και

(γ) αφορούν αποκλειστικά την περίοδο υλοποίησης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης.

2. Οι δαπάνες για αποσβέσεις είναι επιλέξιμες αυστηρά για την χρονική περίοδο που τα πάγια χρησιμοποιούνται για τους σκοπούς της πράξης και σε κάθε περίπτωση εντός της περιόδου συγχρηματοδότησης της πράξης. Απαραίτητη προϋπόθεση για την αναγνώριση ως δαπανών των αποσβέσεων είναι η τήρηση από τον δικαιούχο του Ενιαίου Λογιστικού Σχεδίου και οι αποσβέσεις να αποτελούν στοιχείο λειτουργικού κόστους μη ενσωματωμένου.

Άρθρο 35 Επιλεξιμότητα παγίων στοιχείων

1. Οι δαπάνες κτήσης ή κατασκευής παγίων (αγορά γηπέδων, κατασκευή έργων υποδομής, κτιρίων, επίπλωσης, εξοπλισμού, μηχανημάτων, οχημάτων,) απαραίτητων για την ικανοποίηση του στόχου της πράξης είναι επιλέξιμες από το ΕΤΠΑ, το IPA II και το ENI υπό τους ακόλουθους όρους και προϋποθέσεις:

A. Εδαφικές Εκτάσεις:

Οι δαπάνες για την απόκτηση των απαραίτητων για την πράξη εδαφικών εκτάσεων είναι επιλέξιμες υπό τους ακόλουθους όρους:

(α) Η αξία της εδαφικής έκτασης πιστοποιείται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εμπειρογνώμονα ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα που βεβαιώνει ότι η τιμή αγοράς δεν υπερβαίνει την εμπορική αξία της εδαφικής έκτασης και την αντικειμενική αξία για τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού.

(β) Η έκταση δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε οργανισμό ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

(γ) η επιλέξιμη για συνεισφορά από τα Ταμεία, δαπάνη για αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης δεν υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών της πράξης. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτήρια, το όριο αυτό αυξάνεται σε 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις πράξεων το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα προαναφερθέντα ποσοστά για πράξεις που αφορούν στη διατήρηση του περιβάλλοντος.

B. Ακίνητα:

Το κόστος για την αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων και εκτάσεων στις οποίες βρίσκονται τα εν λόγω κτίρια, δύναται να είναι επιλέξιμο μόνο στην περίπτωση που πρόκειται για ήδη υπάρχοντα κτίρια, προσαρμοσμένα στις ειδικές λειτουργικές ανάγκες ενός έργου και πληρούνται σωρευτικά οι ακόλουθοι όροι:

(α) Η αξία της εδαφικής έκτασης ή των ακινήτων πιστοποιείται από ανεξάρτητο ειδικευμένο εμπειρογνώμονα ή δεόντως εξουσιοδοτημένο επίσημο φορέα που βεβαιώνει ότι η τιμή αγοράς δεν υπερβαίνει την εμπορική αξία του ακινήτου και την αντικειμενική αξία για τις περιπτώσεις όπου εφαρμόζεται το σύστημα του αντικειμενικού προσδιορισμού.

(β) Το ακίνητο δεν θα πρέπει να έχει αποτελέσει τα προηγούμενα δέκα έτη αντικείμενο εθνικής ή ενωσιακής επιχορήγησης.

(γ) Το ακίνητο οφείλει να χρησιμοποιείται για το σκοπό και την περίοδο που έχουν αποφασιστεί από τη Διαχειριστική Αρχή.

(δ) Η χρήση του ακινήτου είναι σύμφωνη με τους στόχους του Ταμείου από το οποίο και συγχρηματοδοτείται.

(ε) Το ακίνητο δεν χρησιμοποιείται για κατοικία.

(στ) Η αγορά ακινήτου από φορέα ο οποίος δεν εμπίπτει στο δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα σύμφωνα με τις οικείες διατάξεις δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη, με εξαίρεση τις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων.

(ζ) Το ακίνητο δεν ανήκει στο δημόσιο ή σε νομικό πρόσωπο του ευρύτερου δημόσιου τομέα.

2. Οι ειδικές επιβαρύνσεις που αφορούν στην απαλλοτρίωση και στην αγορά κτιριακών εγκαταστάσεων, όπως είναι η εκτίμηση του εμπειρογνώμονα, η νομική βοήθεια και η προσωρινή μίσθωση της έκτασης, είναι επιλέξιμες.

Γ. Λοιπές δαπάνες:

Οι δαπάνες για τη χορήγηση δουλείας δίδου στον τόπο του έργου, κατά τη διάρκεια της υλοποίησης του, οι αποζημιώσεις απώλειας της συγκομιδής και η αποκατάσταση των ζημιών, είναι επιλέξιμες εφόσον κρίνονται απαραίτητες για την υλοποίηση της πράξης.

Δ. Ανταλλακτικά ως πάγιος εξοπλισμός:

Οι δαπάνες προμήθειας ανταλλακτικών είναι επιλέξιμες εφόσον αυτά είναι παρελκόμενα των κύριων εξαρτημάτων του εξοπλισμού που προμηθεύεται, αποτελούν δηλαδή αναπόσπαστο τμήμα τους για την ομαλή λειτουργία τους σύμφωνα με τους όρους προμήθειας του εξοπλισμού που προσφέρει ο προμηθευτής και δεν υπερβαίνουν, σε ποσοστό, το 10% της δαπάνης απόκτησης τού υπό προμήθεια εξοπλισμού.

Ε. Δαπάνες ενοικίων:

Δαπάνες ενοικίων για τη χρήση πάγιων στοιχείων που είναι αναγκαία για την υλοποίηση της πράξης είναι επιλέξιμες δαπάνες από τα Ταμεία υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό κόστος για τη χρήση των παγίων καθ' όλη τη διάρκεια της πράξης δικαιολογεί τη μη απόκτηση τους με άλλο τρόπο και με την επιφύλαξη των λοιπών κανόνων επιλεξιμότητας.

Άρθρο 36

Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)

1. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) είναι επιλέξιμη δαπάνη, εφόσον ο δικαιούχος δεν έχει δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ σύμφωνα με τις διατάξεις του κώδικα ΦΠΑ όπως εκάστοτε ισχύει. Ειδικότερα, είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση εξαιρούμενων ή απαλλασσόμενων του ΦΠΑ δραστηριοτήτων του δικαιούχου.

2. Στις περιπτώσεις που ο ΦΠΑ βαρύνει δαπάνες οι οποίες χρησιμοποιούνται τόσο για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες δεν παρέχεται δικαίωμα έκπτωσης όσο και για την άσκηση δραστηριοτήτων για τις οποίες παρέχεται το σχετικό δικαίωμα, ο ΦΠΑ είναι επιλέξιμη δαπάνη κατά το ποσοστό που δεν μπορεί να ανακτηθεί.

3. Ο ΦΠΑ που μπορεί να ανακτηθεί με οποιονδήποτε τρόπο δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη ακόμη και εάν δεν ανακτάται από το δικαιούχο, καθώς και ο ΦΠΑ που βαρύνει δαπάνες που χρησιμοποιούνται για την άσκηση δραστηριοτήτων που υπάγονται στα ειδικά καθεστώτα κατά αποκοπή καταβολής του φόρου.

Άρθρο 37

Κρατήσεις υπέρ τρίτων

Κρατήσεις που πραγματοποιούνται από τους δικαιούχους για λογαριασμό τρίτων είναι επιλέξιμη δαπάνη εφόσον καταβάλλεται στους τρίτους σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις. Δεν είναι επιλέξιμες οι κρατήσεις υπέρ του ίδιου του δικαιούχου ή για λογαριασμό του ή παρακρατήσεις που επιστρέφουν στο δικαιούχο με οποιοδήποτε τρόπο.

Άρθρο 38

Χρηματοδοτική μίσθωση

Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο χρηματοδοτικής μίσθωσης είναι επιλέξιμες δαπάνες εφόσον αιτιολογούνται για την υλοποίηση της πράξης και με την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι ακόλουθοι όροι:

A. Ο μισθωτής είναι ο άμεσος δικαιούχος της ενωσιακής συγχρηματοδότησης.

B. Τα μισθώματα που καταβάλλει ο μισθωτής στον εκμισθωτή, συνοδευόμενα από εξοφλημένο τιμολόγιο ή λογιστικό έγγραφο ισοδύναμης αποδεικτικής ισχύος, αποτελούν τη δαπάνη που είναι επιλέξιμη για συγχρηματοδότηση.

Γ. Σε περίπτωση σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης που περιλαμβάνει ρήτρα αγοράς ή προβλέπει ελάχιστη περίοδο χρηματοδοτικής μίσθωσης ίση με τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του πάγιου στοιχείου που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, το ανώτατο ποσό που είναι επιλέξιμο για την ενωσιακή συγχρηματοδότηση δεν πρέπει να υπερβαίνει την καθαρή αγοραία αξία του εκμισθούμενου πάγιου στοιχείου. Οι άλλες δαπάνες που σχετίζονται με τη σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης (φόροι, περιθώριο κέρδους του εκμισθωτή, κόστος αναχρηματοδότησης, γενικά έξοδα, έξοδα ασφαλίσεων κ.λπ.) δεν είναι επιλέξιμες.

Δ. Η ενωσιακή ενίσχυση για τις συμβάσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης καταβάλλεται στον μισθωτή σε μία ή περισσότερες δόσεις ανάλογα με τα μισθώματα που έχουν πραγματικά καταβληθεί. Εάν η σύμβαση χρηματοδοτικής μίσθωσης λήγει μετά την τελική ημερομηνία έως την οποία λαμβάνονται υπόψη οι πληρωμές στο έργο στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργασίας, θεωρούνται επιλέξιμες μόνον οι δαπάνες για τα ληξιπρόθεσμα μισθώματα που καταβλήθηκαν από τον μισθωτή έως την τελική ημερομηνία των πληρωμών στο πλαίσιο του Προγράμματος Συνεργασίας.

Ε. Σε περίπτωση συμβάσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης που δεν περιλαμβάνουν ρήτρα εξαγοράς και των οποίων η διάρκεια είναι μικρότερη από τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής του πάγιου στοιχείου που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης χρηματοδοτικής μίσθωσης, τα μισθώματα είναι επιλέξιμα για ενωσιακή συγχρηματοδότηση κατ' αναλογία προς την περίοδο της επιλέξιμης πράξης.

ΣΤ. Ωστόσο, ο μισθωτής πρέπει να μπορεί να αποδεικνύει ότι η χρηματοδοτική μίσθωση είναι η πλέον αποτελεσματική από πλευράς κόστους μέθοδος για την απόκτηση της χρήσης του εξοπλισμού. Εάν η χρησιμοποίηση εναλλακτικής μεθόδου (π.χ. η μίσθωση του εξοπλισμού) συνεπαγόταν χαμηλότερο κόστος, το επιπλέον κόστος αφαιρείται από την επιλέξιμη δαπάνη.

Άρθρο 39 Προκαταβολές

Οι προκαταβολές στο πλαίσιο συμβάσεων που αφορούν στην ανάθεση και εκτέλεση έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών, είναι επιλέξιμες εφόσον προβλέπονται στις σχετικές προκηρύξεις και συμβάσεις ή είναι σύμφωνες με την ισχύουσα νομοθεσία και καταβάλλονται σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται κάθε φορά. Σε κάθε περίπτωση και μέχρι την ολοκλήρωση της πράξης, οι προκαταβολές θα πρέπει να καλυφθούν από τις δαπάνες που καταβάλλονται από τους δικαιούχους και να αφορούν εργασίες οι οποίες πιστοποιούνται από τους δικαιούχους και δικαιολογούνται με εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας.

Άρθρο 40 Τραπεζικά έξοδα του δικαιούχου

Τα τραπεζικά έξοδα για το άνοιγμα και την τήρηση λογαριασμών είναι επιλέξιμες δαπάνες, εφόσον απαιτείται από τους όρους χρηματοδότησης της πράξης το άνοιγμα χωριστού λογαριασμού.

Άρθρο 41 Έξοδα προετοιμασίας

1. Οι δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνονται οι δικαιούχοι για την προπαρασκευή των πράξεων είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο (Application Form) και συνακολουθώς στη Σύμβαση Χρηματοδότησης.

2. Η χρονική επιλεξιμότητα των δαπανών προπαρασκευής της πράξης περιορίζεται στα χρονικά όρια που προβλέπονται από τους όρους εφαρμογής του Προγράμματος Συνεργασίας και την οικεία πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Άρθρο 42 Δαπάνες για τη διαχείριση και παρακολούθηση των πράξεων

1. Οι δαπάνες με τις οποίες επιβαρύνονται οι δικαιούχοι για την διαχείριση και παρακολούθηση των πράξεων είναι επιλέξιμες υπό την προϋπόθεση ότι περιλαμβάνονται στη Σύμβαση Χρηματοδότησης.

2. Οι δαπάνες του δικαιούχου που αφορούν στη διοίκηση, οικονομική και διοικητική υποστήριξη δεν μπορούν να υπερβαίνουν τα οριζόμενα τους όρους εφαρμογής του Προγράμματος Συνεργασίας και την οικεία πρόσκληση υποβολής προτάσεων.

Άρθρο 43 Μη επιλέξιμες δαπάνες

1. Οι ακόλουθες δαπάνες δεν είναι επιλέξιμες για συνεισφορά από το ΕΤΠΑ, το IPA II και το ENI:

α) χρεωστικοί τόκοι, εκτός επιχορηγήσεων που δίνονται υπό τη μορφή επιδότησης επιτοκίου ή επιδότησης προμηθειών εγγύησης,

β) φόρος προστιθέμενης αξίας, εκτός της περίπτωσης που δεν είναι ανακτήσιμος δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας για τον ΦΠΑ,

γ) πρόστιμα, οικονομικές κυρώσεις και έξοδα νομικών διαφορών και εκδίκασης των διαφορών,

δ) έξοδα για δώρα, εκτός από εκείνα που η αξία τους δεν υπερβαίνει τα 50 ευρώ ανά δώρο, εφόσον σχετίζο-

νται με την προώθηση, την επικοινωνία, τη διαφήμιση ή την ενημέρωση για τη συγκεκριμένη πράξη,

ε) έξοδα που συνδέονται με τις διακυμάνσεις της συναλλαγματικής ισοτιμίας με το ευρώ.

2. Ειδικά για τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ δεν είναι επιλέξιμες επιπλέον και οι ακόλουθες δαπάνες:

α) η αγορά μη οικοδομημένης και οικοδομημένης γης για ποσό που υπερβαίνει το 10% των συνολικών επιλέξιμων δαπανών για την οικεία πράξη. Για εγκαταλελειμμένες και πρώην βιομηχανικές εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν κτίρια, το όριο αυτό αυξάνεται στο 15%. Σε εξαιρετικές και δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, το όριο μπορεί να αυξηθεί υπερβαίνοντας τα αντίστοιχα προαναφερθέντα ποσοστά για πράξεις που αφορούν διατήρηση του περιβάλλοντος.

3. Ειδικά για τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II δεν είναι επιλέξιμες επιπλέον και οι ακόλουθες δαπάνες:

α) η αγορά γης και υφιστάμενων ακινήτων, εκτός εάν αυτή αιτιολογείται δεόντως από τη φύση της πράξης στην απόφαση χρηματοδότησης,

β) οι άλλες δαπάνες που ενδέχεται να προβλέπονται στις τομεακές συμφωνίες ή στις συμφωνίες χρηματοδότησης.

γ) ο παροπλισμός και η κατασκευή μονάδων παραγωγής πυρηνικής ενέργειας,

δ) οι επενδύσεις για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου από δραστηριότητες που εμπίπτουν στο παράρτημα I της οδηγίας 2003/87/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,

ε) η παρασκευή, επεξεργασία και εμπορία καπνού και προϊόντων καπνού,

στ) οι προβληματικές επιχειρήσεις, όπως αυτές ορίζονται βάσει των ενωσιακών κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις,

ζ) οι επενδύσεις σε υποδομές αερολιμένων εκτός εάν αυτές αφορούν την προστασία του περιβάλλοντος ή συνοδεύονται από τις απαραίτητες επενδύσεις για τον μετριασμό ή τη μείωση του αρνητικού περιβαλλοντικού αντίκτυπου τους.

3. Ειδικά για τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ENI δεν είναι επιλέξιμες επιπλέον και οι ακόλουθες δαπάνες:

α) προβλέψεις για ζημιές ή υποχρεώσεις,

β) δαπάνες που έχει δηλώσει ο δικαιούχος και έχουν ήδη χρηματοδοτηθεί από τον προϋπολογισμό της Ένωσης,

γ) αγορές γης ή κτιρίων έναντι ποσού που υπερβαίνει το 10 % των επιλέξιμων δαπανών του συγκεκριμένου έργου,

δ) απώλειες συναλλάγματος,

ε) δασμοί, φόροι και επιβαρύνσεις, συμπεριλαμβανομένου του ΦΠΑ, πλην της περίπτωσης που δεν υπάρχει δυνατότητα ανάκτησης του βάσει της σχετικής εθνικής φορολογικής νομοθεσίας, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά σε κατάλληλες διατάξεις που αποτέλεσαν αντικείμενο διαπραγμάτευσης με τις χώρες-εταίρους διασυννοριακής συνεργασίας,

στ) δάνεια σε τρίτους,

ζ) πρόστιμα, οικονομικές κυρώσεις και έξοδα για την επίλυση διαφορών,

η) συνεισφορές σε είδος, όπως ορίζονται στο άρθρο 14 παράγραφος 1.

ΤΙΤΛΟΣ V
ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Άρθρο 44

Πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα
μετά την ολοκλήρωσή τους

1. Το άρθρο αυτό εφαρμόζεται σε πράξεις που παράγουν έσοδα μετά την ολοκλήρωσή τους. Ως «καθαρά έσοδα» νοούνται ταμειακές ροές που καταβάλλονται απευθείας από τους χρήστες για αγαθά ή υπηρεσίες παρεχόμενα από την πράξη, όπως τέλη τα οποία βαρύνουν άμεσα τους χρήστες για τη χρήση της υποδομής, την πώληση ή τη μίσθωση γης ή κτιρίων, ή πληρωμές για υπηρεσίες μείον τυχόν λειτουργικά έξοδα και έξοδα αντικατάστασης βραχύβιου εξοπλισμού τα οποία προκύπτουν κατά την αντίστοιχη περίοδο. Η εξοικονόμηση λειτουργικών δαπανών που επιφέρει η πράξη θεωρείται ως καθαρό έσοδο εκτός αν αντισταθμίζεται με ισοδύναμη μείωση των επιδοτήσεων λειτουργίας.

2. Όταν δεν είναι επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση όλο το επενδυτικό κόστος, τα καθαρά έσοδα κατανομούνται κατ' αναλογία στα επιλέξιμα και στα μη επιλέξιμα μέρη του επενδυτικού κόστους.

3. Η επιλέξιμη δαπάνη της πράξης προς συγχρηματοδότηση από τα Ταμεία μειώνεται εκ των προτέρων, λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα της πράξης να παράγει καθαρά έσοδα σε μια συγκεκριμένη περίοδο αναφοράς, η οποία καλύπτει τόσο την υλοποίηση όσο και την περίοδο μετά την ολοκλήρωση της πράξης.

4. Τα δυναμικά καθαρά έσοδα της πράξης καθορίζονται εκ των προτέρων από μία από τις ακόλουθες μεθόδους που επιλέγει η διαχειριστική αρχή για ένα τομέα, υποτομέα ή τύπο πράξης:

α) Με την εφαρμογή ενός κατ' αποκοπή ποσοστού καθαρών εσόδων για τον τομέα ή υποτομέα που ισχύει για την πράξη όπως ορίζεται στο παράρτημα V του Καν. 1303/2013 ή σε οποιαδήποτε από τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις από την Επιτροπή που αναφέρονται κατωτέρω.

Όπου εφαρμόζεται η μέθοδος αυτή, όλα τα καθαρά έσοδα που παράγονται κατά τη διάρκεια της υλοποίησης και μετά την ολοκλήρωση της πράξης θεωρείται ότι έχουν ληφθεί υπόψη με την εφαρμογή του κατ' αποκοπή ποσοστού και συνεπώς δεν αφαιρούνται εν συνεχεία από τις επιλέξιμες δαπάνες της πράξης. Όταν ένα κατ' αποκοπή ποσοστό για ένα νέο τομέα ή υποτομέα έχει καθορισθεί μέσω έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση πράξης από την Επιτροπή, η διαχειριστική αρχή μπορεί να επιλέξει να εφαρμόσει τη μέθοδο αυτή για τις νέες πράξεις σε σχέση με τον συγκεκριμένο τομέα ή υποτομέα.

β) Με τον υπολογισμό των προεξοφλημένων καθαρών εσόδων της πράξης, λαμβάνοντας υπόψη την ενδεδειγμένη περίοδο αναφοράς για τον τομέα ή υποτομέα που ισχύει για την πράξη, την κερδοφορία που αναμένεται κανονικά από την εκάστοτε κατηγορία επένδυσης, την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» και, εάν απαιτείται, θέματα ισότητας που συνδέονται με τη σχετική ευημερία του οικείου κράτους μέλους ή της οικείας περιφέρειας.

Όπου εφαρμόζεται η μέθοδος αυτή, τα καθαρά έσοδα που παράγονται κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της πράξης και προκύπτουν από πηγές εσόδων που δεν έχουν ληφθεί υπόψη στον καθορισμό των δυναμικών καθαρών εσόδων της πράξης, αφαιρούνται από τις επι-

λέξιμες δαπάνες της πράξης, το αργότερο κατά την αίτηση τελικής πληρωμής που υποβάλλει ο δικαιούχος.

5. Στις περιπτώσεις που δεν είναι αντικειμενικά δυνατό να καθοριστούν εκ των προτέρων τα έσοδα βάσει μίας εκ των μεθόδων (α) ή (β), τα καθαρά έσοδα που παράγονται εντός τριών ετών από την ολοκλήρωση της πράξης ή έως την προθεσμία για την υποβολή των εγγράφων για το κλείσιμο του προγράμματος όπως καθορίζεται στους ειδικούς κανόνες για κάθε Ταμείο, αναλόγως ποια ημερομηνία είναι προγενέστερη, αφαιρούνται από τις δαπάνες που δηλώνονται στην Επιτροπή.

6. Όλες οι ανωτέρω παράγραφοι δεν εφαρμόζονται σε:

α) πράξεις των οποίων το συνολικό επιλέξιμο κόστος πριν την εφαρμογή των ανωτέρω παραγράφων (δηλ. πριν από την αφαίρεση των καθαρών εσόδων) δεν υπερβαίνει το 1.000.000 ευρώ.

β) τεχνική βοήθεια

γ) πράξεις για τις οποίες η επιχορήγηση λαμβάνει τη μορφή κατ' αποκοπή ποσών ή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους

δ) πράξεις για τις οποίες η υποστήριξη στο πλαίσιο του προγράμματος αποτελεί:

(i) ενίσχυση de minimis,

(ii) συμβατή Κρατική ενίσχυση στις ΜΜΕ, όπου εφαρμόζεται όριο έντασης της ενίσχυσης ή του ποσού της ενίσχυσης σε σχέση με την κρατική ενίσχυση,

(iii) συμβατή Κρατική ενίσχυση, όπου έχει πραγματοποιηθεί μεμονωμένη επαλήθευση των χρηματοδοτικών αναγκών σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες Κρατικών ενισχύσεων.

Άρθρο 45

Πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα κατά την υλοποίησή τους και για τις οποίες δεν ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 1 έως 5

1. Οι ακόλουθες παράγραφοι ισχύουν για πράξεις που παράγουν καθαρά έσοδα κατά τη διάρκεια της υλοποίησής τους και για τις οποίες δεν ισχύουν οι διατάξεις των παραγράφων 1 έως 5 του άρθρου 44.

2. Η επιλέξιμη δαπάνη της προς συγχρηματοδότηση πράξης από τα Ταμεία μειώνεται κατά τα καθαρά έσοδα τα οποία δεν ελήφθησαν υπόψη κατά τον χρόνο έγκρισης της πράξης και που παρήχθησαν άμεσα μόνο κατά τη διάρκεια της υλοποίησης της, το αργότερο κατά την αίτηση τελικής πληρωμής που υποβάλλει ο δικαιούχος. Όταν δεν είναι επιλέξιμο για συγχρηματοδότηση όλο το κόστος, τα καθαρά έσοδα κατανομούνται κατ' αναλογία στα επιλέξιμα και στα μη επιλέξιμα μέρη του κόστους.

3. Η ανωτέρω παράγραφος δεν εφαρμόζεται σε:

α) τεχνική βοήθεια,

β) πράξεις για τις οποίες η δημόσια στήριξη λαμβάνει τη μορφή κατ' αποκοπή ποσών ή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους με την προϋπόθεση ότι τα καθαρά έσοδα έχουν ληφθεί εκ των προτέρων υπόψη,

γ) πράξεις που υπόκεινται στους κανόνες κρατικών ενισχύσεων,

δ) πράξεις για τις οποίες η δημόσια στήριξη λαμβάνει τη μορφή κατ' αποκοπή ποσών ή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους με την προϋπόθεση ότι τα καθαρά έσοδα έχουν ληφθεί εκ των προτέρων υπόψη,

ε) πράξεις για τις οποίες το συνολικό επιλέξιμο κόστος δεν υπερβαίνει τα 50.000 ευρώ.

4. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου και του άρθρου 44, κάθε χρηματική εισροή που λαμβάνει ο δικαιούχος, απορρέουσα από συμβατικές κυρώσεις, ως αποτέλεσμα παραβίασης όρων της σύμβασης μεταξύ του δικαιούχου και τρίτου μέρους ή τρίτων μερών ή εισροή που προέκυψε ως αποτέλεσμα της απόσυρσης προφοράς τρίτου μέρους, το οποίο επελέγη σύμφωνα με τους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, η κατάπτωση εγγυήσεων ή ποινικής ρήτρας δεν θεωρείται έσοδο και δεν αφαιρείται από τις επιλέξιμες δαπάνες της πράξης.

Άρθρο 46

Τεχνική Υποστήριξη της Εφαρμογής

1. Οι δαπάνες Τεχνικής Υποστήριξης είναι επιλέξιμες, σύμφωνα με τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό της Επιτροπής (ΕΕ) 481/2014, με το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας, και τα σχετικά εφαρμοστικά έγγραφα, όπως το Ετήσιο Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας ή/ και το σχετικό Εγχειρίδιο Διαχείρισης Τεχνικής Βοήθειας των Προγραμμάτων Συνεργασίας.

2. Οι δαπάνες για τη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων προπαρασκευής, διαχείρισης, παρακολούθησης, αξιολόγησης, πληροφόρησης και ελέγχου των Προγραμμάτων Συνεργασίας καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας σε σχέση με τη διαχείριση των πόρων του αντίστοιχου Ταμείου είναι επιλέξιμες εφόσον δεν υπερβαίνουν το ποσό που προβλέπεται στο εκάστοτε Πρόγραμμα Συνεργασίας.

3. Οι επιλέξιμες δαπάνες για τις ενέργειες τεχνικής υποστήριξης της εφαρμογής των Προγραμμάτων Συνεργασίας αφορούν τις ακόλουθες ενέργειες τεχνικής υποστήριξης:

3.1 Δαπάνες προσωπικού

3.1.1 Αμοιβή ομάδων ή επιτροπών εργασίας που συγκροτούνται με βάση τις διατάξεις του Εθνικού πλαισίου.

3.1.2 Αμοιβές συντονιστή, του αναπληρωτή, των στελεχών των Κοινών Γραμματειών (συμπεριλαμβανομένων *in fo points* και *antennas*), του Προϊσταμένου και των στελεχών της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία».

3.1.3 Έξοδα εγκατάστασης και μετεγκατάστασης των στελεχών των Κοινών Γραμματειών και τακτικού προσωπικού, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία της Διαχειριστικής Αρχής. Έξοδα διαμονής του συντονιστή της Κοινής Γραμματείας στην περίπτωση που δεν διαμένει μόνιμα στην Ελλάδα την περίοδο πρόσληψής του, μέχρι ποσού των 700 ευρώ μηνιαίως. Επίδομα υπηρεσίας αλλοδαπής των στελεχών των Κοινών Γραμματειών στην περίπτωση που δεν διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα την περίοδο πρόσληψής τους.

3.2 Έξοδα γραφείου και Διοικητικές Δαπάνες

3.2.1 Δαπάνες Οργανισμών Κοινής Ωφέλειας

3.2.2 Επισκευή και συντήρηση όλων των πάγιων εγκαταστάσεων της έδρας της ΕΥΔ ΕΕΣ/ΚΓ (του ηλεκτρικού, τηλεφωνικού, υδρευτικού και αποχετευτικού δικτύου και του συστήματος κλιματισμού) των χώρων στέγασης της ΔΑ και των ΚΓ.

3.2.3 Σύνδεση και λειτουργία του διαδικτύου, καθώς και σύνδεση με τράπεζες πληροφοριών.

3.2.4 Προμήθεια αναλώσιμων υλικών και κυρίως υλικών γραφείου, γραφικής ύλης, αναλώσιμων των ηλεκτρονικών υπολογιστών, εκτυπωτών, μηχανημάτων τηλεμοι-

οτυπίας και φωτοαντιγραφικών, καθώς και μηχανών βιβλιοδεσίας.

3.2.5 Προμήθεια εξοπλισμού και ειδών εστίασης και φιλοξενίας.

3.2.6 Υπηρεσίες καθαριότητας, συντήρησης και επισκευής των χώρων στέγασης καθώς και των κοινοχρήστων χώρων με την προϋπόθεση ότι οι χώροι της Διαχειριστικής Αρχής και των Κοινών Γραμματειών και κατά τόπους γραφείων (*branch offices*) ευρίσκονται εκτός της έδρας του Υπουργείου ή της Περιφέρειας στην οποία υπάγονται.

3.2.7 Έξοδα τήρησης αρχείων (μίσθωση χώρων, εξοπλισμός, ασφάλεια, ψηφιοποίηση αρχείων)

3.2.8 Έξοδα συστημάτων ΤΠ

3.2.9 Τραπεζικά έξοδα για διακρατικές οικονομικές συναλλαγές

3.2.10 Διοικητικές δαπάνες ασφάλειας των εργαζομένων στην ΔΑ/ΚΓ στο χώρο εργασίας (γιατρος εργασίας, τεχνικός ασφαλείας, προμήθεια φαρμακευτικού και ιατρικού υλικού)

3.2.11 Δαπάνες παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών. Ταχυδρομικά έξοδα, ταχυμεταφορές για τις ανάγκες της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης ΕΕΣ, των Κοινών Γραμματειών και της Μονάδας Δ' της Αρχής Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων για τα Προγράμματα Συνεργασίας στα οποία είναι αρμόδια για τη διεξαγωγή των επαληθεύσεων σύμφωνα με το άρθρο 11 της παρούσας.

3.2.12 Δαπάνες ειδών ασφάλειας των κτιρίων που στεγάζονται η Διαχειριστική Αρχή και οι Κοινές Γραμματείες (κλοπή, πυρασφάλεια κ.λπ.).

3.3 Έξοδα ταξιδιού και Διαμονής

3.3.1 Έξοδα μετακίνησης και διαμονής των προβλεπόμενων από το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας των Αρχών και Φορέων Διαχείρισης (όπως μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης, Επιτροπής Επιλογής Πράξεων, κ.λπ.), των Εθνικών Αρχών, της Εθνικής Αρχής Συντονισμού του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, των Διακρατικών ή Εθνικών Σημείων Επαφής, των Σημείων Πληροφόρησης του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας, διεργημένων και υποστηρικτικού προσωπικού. Σε περίπτωση μέλους/εκπροσώπου/στελέχους με αναπηρία καλύπτονται τα έξοδα μετακίνησης και του ατόμου συνοδού για ΑμεΑ.

3.3.2 Εκτός έδρας αποζημίωση και έξοδα μετακίνησης και διαμονής του προσωπικού της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία», των Κοινών Γραμματειών των Προγραμμάτων ΕΕΣ, και της Μονάδας Δ' «Πρωτογενής έλεγχος και πιστοποίηση δαπανών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του στόχου της Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας» της Ειδικής Υπηρεσίας «Αρχή Πιστοποίησης και Εξακρίβωσης Συγχρηματοδοτούμενων Προγραμμάτων» για τα Προγράμματα Συνεργασίας στα οποία είναι αρμόδια για τη διεξαγωγή των επαληθεύσεων σύμφωνα με το άρθρο 11 της παρούσας.

3.3.3 Οι παραπάνω μετακινήσεις για τους μετακινούμενους σύμφωνα με τα σημεία 3.3.1 και 3.3.2. πραγματοποιούνται σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις διατάξεις του Ν. 4336/2015, όπως κάθε φορά ισχύει.

3.3.4 Μίσθωση μεταφορικών μέσων για την Ελλάδα και το εξωτερικό.

3.4 Δαπάνες Εξωτερικής Εμπειρογνωμοσύνης και Παροχής Υπηρεσιών.

3.4.1 Υποστηρικτικές υπηρεσίες για τις συνεδριάσεις και λοιπές συσκέψεις και εκδηλώσεις της Διαχειριστικής Αρχής και των Κοινών Γραμματειών και ιδίως μετάφραση και διερμηνεία, γραμματειακή υποστήριξη, φωτοαντιγράφιση εγγράφων, μαγνητοφώνηση, απομαγνητοφώνηση συναντήσεων, τεχνική υποστήριξη, βραχυχρόνιες μισθώσεις για τις αίθουσες των συνεδριάσεων, γεύματα και υπηρεσίες μεταφορών.

3.4.2 Υπηρεσίες και κάθε είδους προμήθειες που συνδέονται με τις δημόσιες σχέσεις της Διαχειριστικής Αρχής και των Κοινών Γραμματειών που επιβάλλονται από τους κανόνες εθιμοτυπίας, διοίκησης και οργάνωσης και αφορούν ιδίως την φιλοξενία επισκεπτών ή την μετακίνηση, διαμονή και φιλοξενία προσκεκλημένων. Επίσης, προμήθεια αναλώσιμων υλικών για τη φιλοξενία επισκεπτών και προσκεκλημένων.

3.4.3 Έξοδα δημοσιεύσεων ή ανακοινώσεων (π.χ. προσκλήσεις, προκηρύξεις Διαγωνισμών, διακηρύξεις), φωτοαντίγραφα, έξοδα πολλαπλών εκτυπώσεων, έκδοση ηλεκτρονικών και έντυπων μέσων.

3.4.4 Την εκπόνηση μελετών, την υποστήριξη από συμβούλους, τη διενέργεια ερευνών.

3.4.5 Παροχή υπηρεσιών συμβούλων δημοσιότητας, προβολής και πληροφόρησης και παραγωγή του αντίστοιχου υλικού δημοσιότητας.

3.4.6 Παροχή υπηρεσιών συμβούλων αξιολόγησης, επαληθεύσεων και ελέγχου.

3.4.7 Εκπαίδευση και κατάρτιση (συμπεριλαμβανομένων των ξένων γλωσσών) του προσωπικού της Διαχειριστικής Αρχής, των Κοινών Γραμματειών και της Μονάδας Δ «Πρωτοβάθμιου Ελέγχου και Πιστοποίησης Δαπανών των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών» της Αρχής Πληρωμής (εξακριβωτές) και συμμετοχή σε ημερίδες, συνέδρια και fora.

3.4.8 Εκπαίδευση των φορέων υλοποίησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος σχετικά με τις διαδικασίες υλοποίησης των έργων.

3.4.9 Παροχή υπηρεσιών νομικής, φορολογικής και λογιστικής υποστήριξης της Διαχειριστικής Αρχής.

3.4.10 Ανάπτυξη, τροποποίηση και επικαιροποιήσεις ιστοσελίδων των Προγραμμάτων

3.4.11 Δαπάνες συστημάτων ΤΠ

3.4.12 Δαπάνες μεταφράσεων

3.4.13 Σχεδιασμός και ανάπτυξη, εγκατάσταση και συντήρηση λογισμικού.

3.5 Δαπάνες Εξοπλισμού

3.5.1 Εξοπλισμός των γραφείων με ηλεκτρονικούς υπολογιστές και περιφερειακά, τηλεπικοινωνιακός εξοπλισμός, μηχανές γραφείου, φωτοαντιγραφικά μηχανήματα, εκτυπωτές, μηχανήματα τηλεομοιοτυπίας, φορητές μηχανές εξοπλισμού γραφείου και οπτικοακουστικά συστήματα.

3.5.2 Προμήθεια επίπλωσης και εξοπλισμού

3.5.3 Προμήθεια υλικού και λογισμικού ΤΠ

3.5.4 Δαπάνες για την αγορά βιβλίων, εγχειριδίων και λοιπών εντύπων.

3.5.6 Μίσθωση εξοπλισμού

Άρθρο 47

Τεκμηρίωση επιλέξιμων δαπανών και διαθεσιμότητα εγγράφων

1. Οι επιλέξιμες δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αίτηση πληρωμής για τα Ταμεία τεκμηριώνονται από

εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας, εκτός από τις κάτωθι μορφές στήριξης:

- εισφορές σε είδος σύμφωνα με το άρθρο 33,
- επιλογές δαπανών απλοποιημένου κόστους σύμφωνα με το άρθρο 25 όπου εφαρμόζονται, για τις οποίες τα ποσά που περιλαμβάνονται σε μια αίτηση πληρωμής είναι τα κόστη που υπολογίζονται σύμφωνα με την εφαρμοζόμενη βάση.

2. Με εξαίρεση επιλογές δαπανών απλοποιημένου κόστους που δύναται να εφαρμοστούν χωρίς εκ των προτέρων υπολογισμό, σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρούσα, η μέθοδος υπολογισμού και τα ποσοτικά δεδομένα που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό επιλογών απλοποιημένων δαπανών τεκμηριώνονται κατάλληλα.

Το αρχείο τεκμηρίωσης αποτελεί τμήμα της διαδρομής ελέγχου και υπόκειται στο πεδίο ελέγχου των αρμόδιων εθνικών και ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων. Η τήρηση του σχετικού αρχείου υπόκειται στις απαιτήσεις του άρθρου 140 του Κανονισμού 1303/2013.

3. Τα εξοφλημένα τιμολόγια ή λογιστικά έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας που αφορούν σε δαπάνες οι οποίες αποζημιώνονται με τις επιλογές απλοποιημένου κόστους και τηρούνται στο λογιστικό σύστημα του δικαιούχου, δεν αποτελούν αντικείμενο ελέγχου από τα αρμόδια εθνικά και ευρωπαϊκά ελεγκτικά όργανα για την επαλήθευση/έλεγχο της επιλεξιμότητας των σχετικών δαπανών. Τα ως άνω αναφερόμενα έγγραφα είναι δυνατό να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου στο πλαίσιο οριζόντιων θεματικών ελέγχων π.χ. κανόνων δημοσίων συμβάσεων. Οι δικαιούχοι σε υποχρεώνονται στην επίδειξη όλων των εγγράφων που σχετίζονται με την υλοποίηση των πράξεων που υλοποιήθηκαν κάνοντας χρήση των επιλογών απλοποιημένου κόστους στο βαθμό που δεν έχει παρέλθει η υποχρέωση τήρησης των σχετικών εγγράφων με βάση το εθνικό πλαίσιο.

4. Με την επιφύλαξη των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, η διαχειριστική αρχή διασφαλίζει ότι όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα σχετικά με τις δαπάνες που υποστηρίζονται από τα Ταμεία για πράξεις για τις οποίες το συνολικό ποσό της επιλέξιμης δαπάνης δεν υπερβαίνει το 1.000.000 ευρώ, τίθενται για διάστημα τριών ετών στη διάθεση της Επιτροπής και του Ελεγκτικού Συνεδρίου εάν το ζητήσουν, από την 31 Δεκεμβρίου που ακολουθεί την υποβολή των λογαριασμών στους οποίους περιλαμβάνεται η δαπάνη της πράξης.

5. Στην περίπτωση πράξεων άλλων από εκείνες που αναφέρονται στην παράγραφο 4, όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα διατίθενται για διάστημα δύο ετών από την 31 Δεκεμβρίου μετά την υποβολή των λογαριασμών, στους οποίους περιλαμβάνεται η τελική δαπάνη της ολοκληρωμένης πράξης.

6. Η χρονική περίοδος που αναφέρεται στην παρ. 4 διακόπτεται είτε στην περίπτωση ενδίκων διαδικασιών είτε κατόπιν δεόντως αιτιολογημένης αίτησης της Επιτροπής.

7. Η διαχειριστική αρχή κοινοποιεί στους δικαιούχους την ημερομηνία έναρξης της περιόδου που αναφέρεται παρ. 4.

8. Τα έγγραφα διατηρούνται υπό τη μορφή είτε πρωτοτύπων είτε επικυρωμένων αντιγράφων των πρωτοτύπων ή σε κοινώς αποδεκτούς φορείς δεδομένων,

περιλαμβανομένων των ηλεκτρονικών εκδόσεων των πρωτότυπων εγγράφων ή εγγράφων που υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή.

9. Τα έγγραφα διατηρούνται σε μορφή που επιτρέπει ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων για διάστημα που δεν υπερβαίνει το αναγκαίο για τους σκοπούς για τους οποίους συγκεντρώθηκαν τα δεδομένα ή για τους οποίους υποβάλλονται σε περαιτέρω επεξεργασία.

10. Η διαδικασία πιστοποίησης της αντιστοιχίας των εγγράφων που διατηρούνται σε κοινά αποδεκτούς φορείς δεδομένων με τα πρωτότυπα έγγραφα ικανοποιούν τις εθνικές νομικές απαιτήσεις και είναι αξιόπιστες για τους σκοπούς του δημοσιονομικού ελέγχου.

11. Όταν τα έγγραφα υπάρχουν μόνο σε ηλεκτρονική μορφή, τα πληροφοριακά συστήματα που χρησιμοποιούνται πληρούν τα αποδεκτά πρότυπα ασφαλείας που διασφαλίζουν ότι τα διατηρούμενα έγγραφα είναι σύμφωνα με τις εθνικές νομικές απαιτήσεις και είναι αξιόπιστα για τους σκοπούς του δημοσιονομικού ελέγχου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Η

ΕΛΕΓΧΟΙ ΝΟΜΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΝΑΘΕΣΗΣ ΕΡΓΩΝ, ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ

Άρθρο 48

Σκοπός και έκταση ελέγχου

1. Ο έλεγχος αφορά στη νομιμότητα των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων των Ελλήνων δικαιούχων στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Συνεργασίας που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ και στη νομιμότητα των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών, προμηθειών και έργων από δικαιούχους σύμφωνα με το άρθρο 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II, της προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και για τα οποία η ΔΑ εδρεύει στην Ελλάδα, προκειμένου να διασφαλιστεί η επιλεξιμότητα των δαπανών τους, σύμφωνα με το σχετικό νομικό πλαίσιο που διέπει τις διαδικασίες ανάθεσης και τη σύναψη των σχετικών συμβάσεων.

2. Ο έλεγχος αποσκοπεί να επιβεβαιώσει ότι οι διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων και των συμβάσεων του άρθρου 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διενεργούνται σύμφωνα με το ισχύον και εφαρμοζόμενο κατά περίπτωση εθνικό και ενωσιακό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και των διατάξεων του κεφαλαίου 3 του τίτλου IV του μέρους 2 του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 966/2012 και του κεφαλαίου 3 του τίτλου II του μέρους 2 του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1268/2012 για τα Προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το IPA II και ότι στις διαδικασίες αυτές τηρούνται οι αρχές των δημοσίων συμβάσεων, όπως ενδεικτικά, της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της διαφάνειας και της προστασίας του ανταγωνισμού.

3. Ο έλεγχος δεν υποκαθιστά την ελεγκτική αρμοδιότητα άλλων δικαιοδοτικών οργάνων. Στην περίπτωση που η εξεταζόμενη δημόσια σύμβαση ελέγχεται από άλλο κατά νόμο αρμόδιο όργανο, όπως το Ελεγκτικό Συνέ-

δριο ή την Ενιαία Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των προγραμμάτων του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα των ελέγχων των οργάνων αυτών, δύναται να μην επαναλαμβάνει τον έλεγχο νομιμότητας που διενήργησαν, και μέχρι την έκταση του ελέγχου αυτού. Δύναται ωστόσο να υπεισέρχονται σε έλεγχο στοιχείων που δεν εξετάστηκαν κατά την έκδοση των ελεγκτικών αποφάσεων των οργάνων αυτών, και ιδίως ως προς τις απαιτήσεις του ειδικού νομοθετικού, θεσμικού και διαχειριστικού πλαισίου που διέπει τις συγχρηματοδοτούμενες πράξεις των Προγραμμάτων Συνεργασίας του Στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» 2014-2020.

4. Διοικητικές ή ιδιωτικές διαφορές που ανέκυψαν λόγω ή με αφορμή την διαδικασία σύναψης ή εκτέλεσης δημόσιας συγχρηματοδοτούμενης σύμβασης δεν διέπονται από την παρούσα απόφαση και δεν εξετάζονται στο παρόν ελεγκτικό πλαίσιο.

Άρθρο 49

Πεδίο εφαρμογής και στάδια ελέγχου

1. Ο έλεγχος διενεργείται πριν τη δημοσίευση της προκήρυξης του διαγωνισμού καθώς και πριν την υπογραφή της σύμβασης, για διαδικασίες ανάθεσης και σχέδια συμβάσεων έργων, προμηθειών ή υπηρεσιών οι οποίες έχουν προϋπολογισμό μεγαλύτερο ή ίσο του ποσού των 60.000 ευρώ, άνευ ΦΠΑ με βάση δείγμα που επιλέγεται από την ΕΥΔ ΕΕΣ ανά Πρόγραμμα Συνεργασίας και πρόσκληση με βάση μεθοδολογία στην οποία θα εξειδικεύονται τα κριτήρια επιλογής του δείγματος προς έλεγχο. Η μεθοδολογία αυτή καθώς και λεπτομέρειες εφαρμογής της καθορίζονται απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

2. Για τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο δείγμα της παραγράφου 1 ο έλεγχος διενεργείται σε κάθε περίπτωση τροποποίησης σύμβασης, ανεξάρτητα από τον προϋπολογισμό αυτής.

3. Για τις περιπτώσεις που εμπίπτουν στο δείγμα της παραγράφου 1 που κατά τη φάση ένταξης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης έχει ήδη δημοσιευτεί η προκήρυξη τους ή/και έχει υπογραφεί η σύμβαση τους ο έλεγχος διενεργείται κατά την αξιολόγηση του αιτήματος χρηματοδότησης της πράξης.

4. Για τις ανωτέρω περιπτώσεις και για συμβάσεις που υπογράφονται δυνάμει ενεργοποίησης δικαιωμάτων προαίρεσης, ο έλεγχος διενεργείται πριν την έκδοση των αποφάσεων για τη σύναψη των συμβάσεων αυτών και σε κάθε περίπτωση πριν την υπογραφή των συμβατικών κειμένων.

5. Οι περιπτώσεις ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στο πλαίσιο της Τεχνικής Βοήθειας των Προγραμμάτων Συνεργασίας της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 εξαιρούνται της εφαρμογής του παρόντος άρθρου.

Άρθρο 50

Διαδικασίες και προθεσμίες ελέγχου

1. Σύμφωνα με το δείγμα των περιπτώσεων προς έλεγχο που θα προκύψει για κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας η ΔΑ ενημερώνει τους δικαιούχους τους οποίους αφορά ο έλεγχος.

2. α. Οι δικαιούχοι στη συνέχεια υποβάλλουν στη ΔΑ τα απαραίτητα έγγραφα προς έλεγχο.

β. Η ΔΑ διατυπώνει γνώμη, θετική ή αρνητική, επί της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης ή της σύμβασης, εντός αποκλειστικής προθεσμίας τριάντα (30) εργάσιμων ημερών από την υποβολή των εγγράφων.

3. α. Σε περίπτωση που κατά τον έλεγχο διαπιστωθεί από τη ΔΑ ότι τα υποβληθέντα έγγραφα δεν είναι πλήρη, η ΔΑ ενημερώνει άμεσα τους δικαιούχους για την υποχρέωση υποβολής των συμπληρωματικών στοιχείων εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του Δικαιούχου μέχρι την αποστολή από αυτόν των συμπληρωματικών στοιχείων δεν προσμετράτε στην προθεσμία των τριάντα (30) εργάσιμων ημερών που έχει η ΔΑ στη διάθεση της για να εκφράσει γνώμη.

β. Άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας υποβολής συμπληρωματικών στοιχείων, ή εκπρόθεσμη υποβολή τους ή ελλιπής συμπλήρωση αυτών επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από τη ΔΑ αρνητικής γνώμης. Στην περίπτωση αυτή οι Δικαιούχοι έχουν τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέας προθεσμίας τριάντα (30) ημερών για τη ΔΑ.

4. α. Κατά τη διενέργεια του ελέγχου, εάν η ΔΑ, διαπιστώσει ότι το σχέδιο της διακήρυξης ή της σύμβασης ή τροποποιητικής σύμβασης χρειάζεται βελτιωτικές ή υποχρεωτικές αλλαγές, ειδοποιεί άμεσα το δικαιούχο μέσω του ΟΠΣ για τα ζητήματα που έχουν ανακύψει και επιπρόσθετα σε αυτόν το σχετικό φάκελο. Ο δικαιούχος οφείλει να υποθετήσει τις υποχρεωτικές αλλαγές και να υποβάλλει εκ νέου το φάκελο εντός επτά (7) εργάσιμων ημερών. Το χρονικό διάστημα από την ενημέρωση του Δικαιούχου μέχρι την επανυποβολή από αυτόν του φακέλου δεν προσμετράται στην προθεσμία των τριάντα (30) εργάσιμων ημερών που έχει η ΔΑ στη διάθεση της για να εκφράσει γνώμη.

β. Ελλιπής υιοθέτηση των υποχρεωτικών αλλαγών ή άπρακτη παρέλευση της προθεσμίας επανυποβολής του φακέλου ή εκπρόθεσμη υποβολή του επιφέρει υποχρεωτικά την έκδοση από την ΔΑ αρνητικής γνώμης. Στην περίπτωση αυτή ο Δικαιούχος έχει τη δυνατότητα υποβολής νέου αιτήματος, το οποίο συνεπάγεται την έναρξη νέας προθεσμίας τριάντα (30) ημερών για τη ΔΑ.

Άρθρο 51

Αποτελέσματα ελέγχου

1. Για τις περιπτώσεις των διαδικασιών ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων που ελέγχονται υποχρεωτικά, σύμφωνα με τα άρθρα 48 και 49 της παρούσας, η θετική γνώμη της ΔΑ αποτελεί όρο για τη χρηματοδότηση της πράξης και αναφέρεται ρητά στην οικεία απόφαση διακήρυξης, στην απόφαση ανάθεσης και στα συμβατικά κείμενα.

2. Στην περίπτωση αρνητικής γνώμης ο δικαιούχος ενημερώνεται από τη ΔΑ για τους λόγους απόρριψης, καθώς και για τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί για την έκδοση θετικής γνώμης, εφόσον αυτό είναι εφικτό.

3. Στις περιπτώσεις που κατά τη διαδικασία του ελέγχου εντοπιστεί παρατυπία, στη διατύπωση γνώμης, ορίζονται τα προτεινόμενα διορθωτικά μέτρα ή για τις περιπτώσεις δημοσίων συμβάσεων ή συμβάσεων του άρθρου 45 του Εκτελεστικού Κανονισμού 447/2014 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που κατά τη φάση ένταξης της συγχρηματοδοτούμενης πράξης έχει ήδη δημοσιευτεί η προκήρυξη τους ή/και έχει υπογραφεί η σύμβαση τους,

το ποσοστό της κατ' αποκοπή διόρθωσης που επιβάλλεται από τη ΔΑ, κατά τα ειδικά οριζόμενα στην απόφαση της Επιτροπής C (2013) 9527 final/19.12.2013 και την κοινή υπουργική απόφαση Δημοσιονομικών Διορθώσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Θ'

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ

Άρθρο 52

Υποβολή ένστασης κατά τη διαδικασία αξιολόγησης πράξεων - Επιτροπή Ενστάσεων

1. Οι δυνητικοί κύριοι δικαιούχοι που συμμετέχουν στην διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης προτάσεων, στο πλαίσιο πρόσκλησης για την ένταξη πράξεων στα Προγράμματα Συνεργασίας «Interreg V-A Ελλάδα-Βουλγαρία», «Interreg V-A Ελλάδα-Ιταλία» και «Interreg V-A Ελλάδα-Κύπρος» «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Αλβανία» και «Interreg IPA CBC Ελλάδα-Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας» και το Διακρατικό Πρόγραμμα «Βαλκανική-Μεσόγειος» δύνανται να υποβάλουν ένσταση κατά της απόφασης της οικείας Επιτροπής Παρακολούθησης σχετικά με την επιλογή των πράξεων προς χρηματοδότηση από το Πρόγραμμα Συνεργασίας.

2. Οι ενστάσεις της παραγράφου 1 υποβάλλονται εγγράφως προς την αρμόδια Διαχειριστική Αρχή του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας, εντός αποκλειστικής προθεσμίας επτά (7) εργάσιμων ημερών από την επομένη της κοινοποίησης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης και της σχετικής απόφασης της Επιτροπής Παρακολούθησης του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας.

3. Σε κάθε ένα από τα προαναφερόμενα Προγράμματα Συνεργασίας συγκροτείται μία Επιτροπή Ενστάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις εφαρμογής του κάθε Προγράμματος Συνεργασίας, η οποία διαφέρει και είναι ανεξάρτητη από την Επιτροπή Παρακολούθησης του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας.

4. Η Επιτροπή Ενστάσεων έχει ως αποκλειστικό αντικείμενο την εξέταση ενστάσεων ως προς τη νομιμότητα των πράξεων κατά των οποίων στρέφονται όσο και ως προς την ουσία της ένστασης. Προβαίνει στην αξιολόγηση των αιτιάσεων των σχετικών υποβληθέντων ενστάσεων και παραπόνων των δυνητικών κύριων δικαιούχων. Η Επιτροπή Ενστάσεων αφού κρίνει όλα τα πραγματικά και νομικά περιστατικά των ενστάσεων καταλήγει σε ένα πόρισμα εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) εργάσιμων ημερών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των ενστάσεων, το οποίο υποβάλλει στην Επιτροπή Παρακολούθησης του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας. Ως λόγος απόρριψης ένστασης δύναται να αποτελεί και η εξάντληση της δημόσιας δαπάνης της πρόσκλησης ή του άξονα προτεραιότητας ή του Προγράμματος Συνεργασίας.

5. Η Επιτροπή Παρακολούθησης ή άλλο αρμόδιο όργανο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο κάθε Πρόγραμμα Συνεργασίας, λαμβάνει απόφαση επί των ενστάσεων σύμφωνα με το πόρισμα της Επιτροπής Ενστάσεων και, είτε τις απορρίπτει, είτε τις αποδέχεται εντός προθεσμίας πέντε (5) εργάσιμων ημερών από την καταληκτική ημερομηνία υποβολής της ένστασης. Εάν η Επιτροπή Παρακολούθησης ή το αρμόδιο όργανο δεν αποφανθεί

επί των ενστάσεων εντός της προαναφερόμενης προθεσμίας θεωρείται ότι αποδέχεται σιωπηρά το σχετικό πόρισμα της Επιτροπής Ενστάσεων.

6. Η Διαχειριστική Αρχή του οικείου Προγράμματος Συνεργασίας κοινοποιεί αμελλητί στους δυνητικούς κύριους δικαιούχους την απόφαση του αρμόδιου οργάνου επί των υποβληθεισών ενστάσεων. Σε περίπτωση αποδοχής των ενστάσεων τους ενημερώνει για τη διαδικασία επαναξιολόγησης των προτάσεων τους ενώ, σε περίπτωση απόρριψης των ενστάσεων, τους ενημερώνει για τα νόμιμα δικαιώματα τους ενώπιον των Ελληνικών Διοικητικών Δικαστηρίων στη δικαιοδοσία των οποίων υπάγονται σύμφωνα το Ελληνικό διοικητικό δίκαιο, καθώς η έδρα της Διαχειριστικής Αρχής των οικείων Προγραμμάτων Συνεργασίας βρίσκεται στην Ελλάδα.

7. Οι δυνητικοί δικαιούχοι που συμμετέχουν στην διαδικασία υποβολής και αξιολόγησης προτάσεων, στο πλαίσιο πρόσκλησης για την ένταξη πράξεων στα Προγράμματα Συνεργασίας «Μαύρη Θάλασσα» και «Λεκάνη της Μεσογείου» (MED-ENI), «ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ - ΙΟΝΙΟ», «Μεσογειακός Χώρος» (MED), «Interreg EUROPE» δύνανται να υποβάλουν ένσταση κατά της απόφασης της οικείας Επιτροπής Παρακολούθησης σχετικά με την επιλογή των πράξεων προς χρηματοδότηση από το οικείο Πρόγραμμα Συνεργασίας σύμφωνα με τα προβλεπόμενα

στις διατάξεις εφαρμογής του και τα σχετικά έγγραφα της αρμόδιας Διαχειριστικής Αρχής.

Άρθρο 53

Τελικές Διατάξεις

Οι γενικοί κανόνες υλοποίησης του εκάστοτε Προγράμματος Συνεργασίας, όπως αυτοί συμφωνήθηκαν από τις συμμετέχουσες σε αυτό χώρες και περιγράφονται στις διατάξεις εφαρμογής του εκάστοτε Προγράμματος Συνεργασίας και τα σχετικά εφαρμοστικά έγγραφα, όπως στην Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων, στους οδηγούς ή/και στα εγχειρίδια εφαρμογής ή/και σε άλλα έγγραφα, εφαρμόζονται συμπληρωματικά με τους κανόνες της παρούσας απόφασης. Σε κάθε περίπτωση οι γενικοί κανόνες του Προγράμματος Συνεργασίας υπερισχύουν των κανόνων της παρούσης

Η ισχύς της παρούσας αρχίζει από τη δημοσίευσή της. Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Θεσσαλονίκη, 6 Απριλίου 2016

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΧΑΡΙΤΣΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΥΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ**

Το **Εθνικό Τυπογραφείο** είναι δημόσια υπηρεσία η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, με κύρια αποστολή την έντυπη και ηλεκτρονική έκδοση, εκτύπωση, διαχείριση και κυκλοφορία των φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (ΦΕΚ) και την κάλυψη των εκτυπωτικών αναγκών του Δημοσίου. (ν. 3469/2006, Α' 131).

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΟΥ ΠΑΡΕΧΕΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**1. ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΦΕΚ)**

Η **ηλεκτρονική μορφή των τευχών ΦΕΚ** καθώς και διάφορες πληροφορίες που σχετίζονται με τα δημοσιεύματα σε αυτά, **διατίθενται δωρεάν από την ιστοσελίδα www.et.gr**. Για τα ΦΕΚ που δεν έχουν καταχωρισθεί στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου δίνεται η δυνατότητα δωρεάν αποστολής με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο κατόπιν αίτησης που υποβάλλεται με τη συμπλήρωση ειδικής φόρμας στην ιστοσελίδα του Εθνικού Τυπογραφείου.

Η **έντυπη μορφή των τευχών ΦΕΚ** διατίθεται για μεμονωμένα φύλλα με το ανάλογο κόστος από το τμήμα Πωλήσεων απευθείας ή με ταχυδρομική αποστολή μέσω αίτησης παραγγελίας στα ΚΕΠ ενώ για ετήσια κυκλοφορία τευχών ΦΕΚ η διάθεση γίνεται υπό μορφή συνδρομής από το τμήμα Συνδρομητών.

Πληροφορίες σχετικά με την αποστολή/κατάθεση εγγράφων προς δημοσίευση, την διαθεσιμότητα των τευχών και τους ισχύοντες τιμοκαταλόγους για όλες τις υπηρεσίες θα βρείτε στην ιστοσελίδα. Επίσης στην ιστοσελίδα μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σχετικά με την πορεία δημοσίευσης των εγγράφων, εφόσον γνωρίζετε τον Κωδικό Αριθμό Δημοσιεύματος (ΚΑΔ).

Περισσότερες πληροφορίες για δημοσιεύματα και λοιπά θέματα, μπορείτε να αναζητήσετε από το Τμήμα Πληροφοριών καθώς και από το τηλεφωνικό κέντρο του Εθνικού Τυπογραφείου.

2. ΚΑΛΥΨΗ ΕΚΤΥΠΩΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ του Δημοσίου και των φορέων του

Το Εθνικό Τυπογραφείο μετά από σχετικό αίτημα φορέα του Δημοσίου αναλαμβάνει να σχεδιάσει και να εκτυπώσει κάρτες, βιβλία, αφίσες, μπλοκ, μηχανογραφικά έντυπα, φακέλους, φακέλους αλληλογραφίας, κ.ά. Επίσης σχεδιάζει και κατασκευάζει σφραγίδες.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΜΕ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ**1. ΜΕ ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΟ, ΤΟ ΤΗΛΕΦΩΝΟ κ.λπ.**

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Καποδιστρίου 34, τ.κ. 10432, Αθήνα.

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ: 210 5279000 - fax: 210 5279054

Ωράριο λειτουργίας για το κοινό: Δευτέρα ως Παρασκευή: 8:00 - 13:30

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΣ ΚΟΙΝΟΥ

Τμήμα Πωλήσεων: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279178 - 180)

Τμήμα Συνδρομητών: (Ημιόροφος, τηλ. 210 5279136)

Τμήμα Πληροφοριών: (Ισόγειο, Γραφείο 3 και τηλεφωνικό κέντρο 210 5279000)

Τμήμα Α1 Παραλαβής Δημοσιευτέας Ύλης: (Ισόγειο, τηλ. 210 5279167, 210 5279139)

2. ΜΕ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΤΡΟΠΟ

Ιστοσελίδα: **www.et.gr**

Πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία της ιστοσελίδας: **helpdesk.et@et.gr**

Αποστολή ψηφιακά υπογεγραμμένων εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ: **webmaster.et@et.gr**

Πληροφορίες για γενικό πρωτόκολλο και αλληλογραφία: **grammateia@et.gr**

* 0 2 0 1 0 9 9 1 9 0 4 1 6 0 0 3 2 *

ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ

ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΟΥ 34 * ΑΘΗΝΑ 104 32 * ΤΗΛ. 210 52 79 000 * FAX 210 52 79 054
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: <http://www.et.gr> – e-mail: webmaster.et@et.gr